

EVANGÉLIKUS Élet

**Krisztusról
szólni ajándék**

**Anyák védtelenül
és védőszárnyak
alatt**

**Jézusnak is voltak
munkatársai**

*Biblia nélkül
csak hézagosan
lehet megérteni
irodalmunkat*

Háy János alkotásról,
önképről és Petőfiről

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ ÉSZAKI EGYHÁZKERÜLETI NAP

VAN EMBERED!

CSÖMÖR, SPORTCSARNOK
2023. MÁJUS 13.

TALÁLKOZÓ
VELED

- 8:30 **Érkezés**, regisztráció, közös éneklés
- 9:20 **Áhítat** – Kendeh K. Péter lelkész
- 9:45 **Megnyitó, köszöntés** – Fabiny Tamás püspök, Fábri István polgármester
A nap házigazdája Huszárik Kata színművész
- 10:00 **Bemutatkozik a csömöri egyházközség**
- 10:10 **Van embered!** – pódiumbeszélgetés Szlaukó-Bobál Orsolya moderálásával
- 11:00 Kávészünet
- 11:30 **Szekcióprogramok**
- **Konfirmáció és elköteleződés** – beszélgetés Pángyánszky Ágnes egyetemi docens vezetésével (sportcsarnok)
  - **Bibliakörök a nap témájában** a házigazda egyházmegye lelkészeinek irányításával (az iskola tantermei)
  - **Igehirdetés a zene nyelvén** – előadás, közös éneklés Bence Gábor egyházenész közreműködésével (templom)
  - **Ifjúsági programok** Sággy Kata és Sággy Balázs lelkészek szervezésében (gyülekezeti ház)
  - **A megerősödés útján** – A konfirmáció ajándéka című kötet könyvbemutatója Boda Zsuzsa újságíró vezetésével (sportcsarnok)
  - **A teológushallgatók passiójátéka** (sportcsarnok)
- 13:30 Ebéd
- 15:00 **Úrvacsorai istentisztelet dialógusprédikációval**
Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes, Fabiny Tamás püspök (sportcsarnok)
- 16:30 **Zárás, úti áldás**

EGÉSZ NAPOS PROGRAMOK

- A Luther Kiadó könyvvására
- Kézműves-foglalkozás
- Lehetőségek udvara
- Meselabirintus
- Gyermekprogramok
- Lelkisátor
- Szabadulószoza
- Sport- és ügyességi játékok
- Kávé, süti

Gömör

JOHANNITÁK

KAPCSOLÓDÁSOKRÓL

E lapszámunk több cikke is az édesanyákra, nagymamákra gondolva került a magazinba, legyen szó szépirodalmi igényű emlékidézésről, áldásról vagy éppen riportról, benne az anyákat segítő védőnők munkájának fontos aspektusaival.

Címlapunkon Háy János látható. A kortárs magyar irodalom kiemelkedő alakja rendkívüli ismerője és kutatója az emberi természetnek, a kapcsolatok működésének, ez a vele készült interjúból is kiderül.

Az *Égtájéoló* rovatban Bencze András az egyházunkat az Úristen segítségével összetartó „kötelekről” szól. Mind mondja, például „a kántorképzés és a kántori szolgálat az egyik erős kötél, amely a szétmálló sziklát egyben tartja, amely hitünket és gyülekezeteinket erősíti”.

Népszerű teológia rovatunkban Bácskai Károly az utolsó vacsora helyszínére kalauzol. Hittudományi egyetemünk docense egyebek mellett arra is rávilágít, hogyan kapcsolódik össze a páskavacsora ószövetségi hagyománya Jézus új szövetségével.

Füller Tímea a jegyzetében bifokális szemüvegének apropóján életének két különböző fókuszáról szól: „Egyik felem itt a földön él, teszi a dolgát, sűrög-forog, vacsorát készít, órára készül, elfárad, néha csalódik. Másik felem már fölfelé néz. Isten országára figyelek, oda készülök, azért dolgozom. Próbálok nem szem elől téveszteni. Abból a szemszögből figyelve más tűnik fontosnak. Nem az a legnagyobb baj a világon, ha nekem sorba kell állnom a boltban, vagy kiszáradt az egyik orchideám. Sokkal komolyabb aggodásra ad okot, ha valamelyik szerettem nem keresi az Urat.”

A konfirmáció és az elköteleződés évében talán ez lehetne mindannyiunk egyik feladata: nem tolakodva, mégis terelgető szeretettel segítsünk betölteni a missziói parancsot szeretteink, rokonaink, ismerőseink körében.

■ KÉZDI BEÁTA

Mindenkinek van egy kis tava

Háy János több művészeti ágban alkot, talentumait fáradhatatlan lendülettel kamatoztatja. Az emberi viszonyok érzékeny kutatójával közvetlen hangulatban, ám annál komolyabb témákról beszélgettünk; Petőfi éppúgy szóba került, mint a Biblia és a magyar irodalom kapcsolata vagy a hallásra kész fülek.

23. oldal

Anyák védtelenül és védőszárnyak alatt

Várandósság, szülés, gyermekgondozás, -nevelés – az anyává válás folyamata és maga az anyai szerep különösen érzékeny terület a nők életében, nem mindegy a róla való beszédmód és az, hogyan élnek meg az érintettek. Anyák napi riportunkban két evangélikus szakembert arról is kérdeztünk, mire van szükségük az édesanyáknak.

27. oldal

Húsvét, avagy az optimizmus

„Ha valaki elkezd nekem panaszkodni, ecseteli, hogy minden rossz, minden a pusztulás felé halad, azt érzem, hogy ez iszonyú unalmas, agyzsibbasztó és fárasztó, lukas duma” – írja Hegedűs Attila ifjúsági rovatunk cikkében, melyben a pesszimizmus és a reményfókuszú gondolkodás kérdését járja körül.

34. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus • Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Gabnai Sándor	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Szebik Károly	6
A hónap igéje – május • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Bencze András püspökhelyettes írása	14
Az igehirdető műhelyében • Gombkötő Beáta – Krisztusról szólni ajándék	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Népszerű teológia • Lábmosás vacsora közben	18
Interjú • A friss Bornemisza-díjas Bolla Zsuzsannát kérdeztük	20
Jegyzet • Világítótornyaink • Stifner-Kóháti Dorottya	22
Interjú • Háy János alkotásról, önképről és Petőfiről	23
Jegyzet • Bifokális • Füller Tímea írása	26
Riport • Anyák védtelenül és védőszárnyak alatt	27
Cantate • Bach búvületében – Németh Zsuzsát kérdeztük	30
Ajánló • A közösség asztala	32
Ajánló • Május első vasárnapja anyák napja	33
Ifjúság • Húsvét, avagy az optimizmus	34
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Rosenbergné Babka Anna	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Nagy Gábor	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Molnár Sándor polgármester, nyugalmazott mezőgazdasági vállalkozó, presbiter – Vásárosfalu. Már egészen fiatalon megtapasztaltam Isten kegyelmét. Négyéves voltam, amikor édesapám elhunyt, ezután a testvéremmel együtt keresztszüleim neveltek bennünket. A gyülekezet pénztárosa a nem sokkal később megözvegyült keresztmamám volt. Ő cserélte az oltárterítőt, tartotta rendben az imaházat. Vele nemcsak istentiszteletre, az evangélikus közösségbe jártam, de harangozhattam is. Vallom, hogy Isten gondviselő szeretete kellett ahhoz, hogy mi felnevelkedjünk, és ne kerüljünk gyermekotthonba. Mindig volt, aki foglalkozott velünk, vigyázott ránk, enni és inni adott. Később a magunk gazdáit lettünk. 1990-től vagyok egy olyan település polgármestere, ahol katolikusok és evangélikusok mindig tiszteletben tartották a másik hitét. Településvezetőként azon is dolgoztam, hogy a romos imaházunk helyére templomot építsünk. Presbiterként én terjesztettem ezt a tervet gyülekezetünk elé. Megszavaztuk, és csekély pénzzel, de nagy reménnyel belevágtunk. Közösségünk tagjai egyenként is adakoztak, egyházunk és az állam is hozzájárult a templomépítéshez. Külön öröm és áldás, hogy a helyi katolikusok is támogatták az építkezést. Ki se tudom fejteni, mekkora hálát érzek, hogy 2019-ben felszentelhetjük a templomunkat. Azóta minden napomat meghatározza az az érzés, hogy Isten kegyelméből nemcsak a mostani, hanem leendő gyülekezetünknek is szolgálja lehettem.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

KISORSOLTUK A NYEREMÉNYEKET

Az *Evangélikus Élet* ez év április 2–9-i számában megjelent bibliai totót helyesen megfejtő olvasóink között kisorsoltuk a nyereményt, Boda Zsuzsa *Nevető Sárak* című könyvét. A szerencse Kőszeghy Pálné olvasónknak kedvezett.

A totó helyes megoldása: I. – 2; II. – x; III. – 1; IV. – 2; V. – 1; VI. – x; VII. – x; VIII. – 2; IX. – x; X. – 1; XI. – 1; XII. – 2; XIII. – x; XIV. – 1; XV. – 2; XVI. – 1; XVII. – 2; XVIII. – x; XIX. – x; XX. – 2.

Szárszói hétvége. Szeretettel gratulálunk Menczer Sándorné váci olvasónknak, aki az előfizetőink számára meghirdetett nyereményorsolás győzteseként másodmagával egy hétvégét tölthet el a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban.

ORATIO OECUMENICA

Urunk Jézus Krisztus! A világ uraként szólíthatunk meg, hiszen látjuk, hogy minden hatalom a tiéd mennyen és földön. Volt elegendő erőd, hogy meggyógyítsd az ágyban fekvő bénát. Elég volt a hatalmad, hogy megsokasítsd a kenyeret. Arra is volt hatalmad, hogy elhordozd a keresztet, és a bűneinkből megválts minket. Hálásak vagyunk azért, mert urunkként szólíthatunk meg.

Köszönjük, hogy örvendezhetünk a közeledben. Köszönjük, hogy hűségesen hordozol bennünket minden élethelyzetünkben. Köszönjük, hogy célod van velünk, és közben megszenteled az életünket. Urunk, kérünk, hallgass meg minket, amikor most eléd hozzuk a kéréseinket.

Urunk Jézus! Könyörülj a teremtett világon és benne az emberiségen. Látod, hogy a hitetlenségünkkel milyen nehézségekbe kormányoztuk a világot. Kérünk, adj bölcsességet a világ vezetőinek, hogy ne azokat a döntéseket hozzák meg, amelyek szerintük jók, hanem elsőként téged kérdezzenek meg, hogy mi a te akaratod. Urunk, kérünk, hallgass meg minket!

Urunk! Add, hogy ne veszítsünk talajt a ránk özönlő hírek sodrásában, és ne akarjuk az élet minden területén szakértőnek gondolni magunkat. Add, hogy az indulatok, amelyeket magunk körül tapasztalunk, ne ébresszenek bennünk további haragot, hanem megmutathassuk a te békességedet! Urunk, kérünk, hallgass meg minket!

Úr Jézus Krisztus! Megvan a hatalmad, hogy lezárd a világban zajló háborúkat. Kérünk, tetesd le a fegyvereket a harcoló felekkel, nemcsak Ukrajnában, hanem szerte a világon. Adj a világban megbékélést, hogy a menekültek végül visszatérhessenek a hazájukba. Urunk, kérünk, hallgass meg minket!

Urunk! A kezünkbe adtad az imádságot, ezzel formálhatjuk a teremtett világot. Köszönjük, hogy bizalommal szólíthatunk meg ma is. Ámen.

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP (JUBILATE) – ITHESZ 5,16–24

Három jótanács

A mai vasárnapon három ígéretet hordozó erőforrást kapunk.

Mindenkor örüljete! Damaszkuszi János a keresztény egyház (h)őskorában a megfogalmazott hét főbűn mellé odatett még egy nyolcadikat: a szomorúságot.

Amikor a világháború poklában megkérdeztek egy asszonyt, aki mindenét elvesztette, hogy a nyomorúsága ellenére miért tud mégis örülni, ezt válaszolta: „Megtanultam Uramtól, hogyan kell együttműködnöm az elkerülhetetlennel.”

Egy gyermek az anyukájáról jegyezte meg, hogy édesanyja, miután ő elalszik, biztos minden éjjel felmegy a mennybe, mert másnap mindig olyan boldog.

Egy hindu megkérdezett egy keresztyént:

– Milyen kenceficét kensz az arcodra, ami azt mindig oly ragyogóvá teszi? Minden keresztyéneken ugyanezt látom!

A hívő felkacagott, és boldog arca még inkább fénylett:

– Nem kenek rá semmit! Az orvosság neve: a szív boldogsága.

Egy nemrég elhunyt idős lelkésztől olvastam: „Mindent Istennek kell adnom, hogy dicsőítsem és magasztaljam őt boldog tekintettel és ragyogó életemmel.”

A hívő tartozik örömeivel a világnak, mert tudja: nem dicsőítheti Mesterét, ha csak az elkeseredés árnyékában járkál összevissza.

Szüntelenül imádkozzatok! Találó meghatározást olvastam az ima és az igével és összefüggéseiről: „Kevés ima, kevés ige – beteg élet; kevés ima, sok ige – száraz élet; sok ima, kevés ige – rajongó élet; sok ima, sok ige – egészséges élet.”

A nem épp vallásszimpatizáns netes portál tudósítása szerint a Duke Egyetemen megvizsgálták négyezer hatvanöt év feletti beteget, és az derült ki, hogy az imádkozóknak jobb a vérnyomásuk és az immunrendszerük; a Miami Egyetemen pedig kimutatták, hogy az AIDS-betegek közül a gyakorló imaéletűeknek kedvezőbbek az életkilátásaik. A füredi szívkórházban hallottam a lelki béke jótékony erejéről: ima közben az agy és a szívmok vérkeringése javul; egy orvoskonferencián pedig már az is elhangzott, hogy a doktoroknak akár imádkozniuk is érdemes betegeikért.

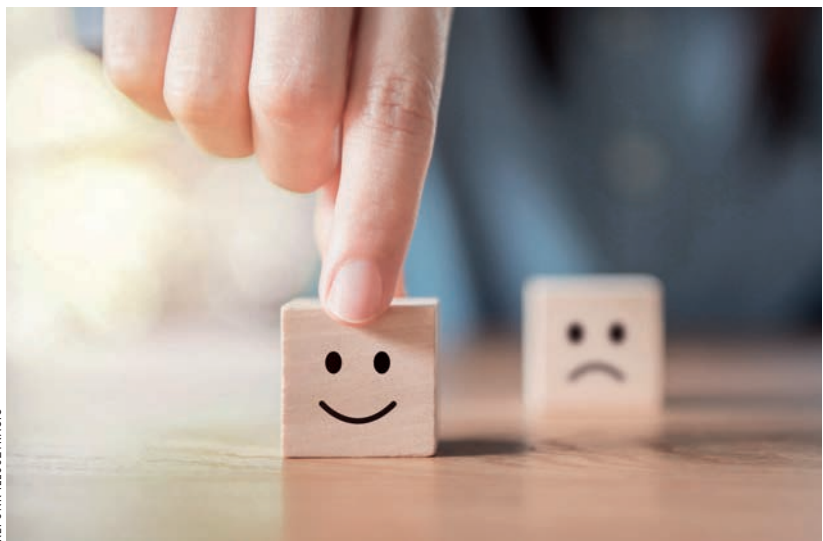
A westminsteri apátság híres lelkészéről feljegyezték, hogy péntekenként magára zárta az épületet, ülőhelyről ülőhelyre vándorolva imádkozott híveiért. Egyik hittanosa megörökönyödéssel fogadta, amikor mondtam neki, hogy szoktam tanítványaimért imádkozni.

”

– Még értem is? – kérdezte.

– Magáért különösképp! – feleltem.

Imáinkra némely választ pontosan úgy kapunk, ahogyan kérjük, máskor a válasz eltér a kívánságunktól – tán még jobb módon is érkezik; van ima, amelyre úgy kapunk feleletet, hogy bennünk változik meg valami, másokra meg mások változnak meg; van ima, amelytől több erőt kapunk a próbáink hordozására, más imákra pedig meg is szűnnek a próbák; némelyik imára azonnal válaszol Isten, némelyikre csak évek múlva vagy az örökkévalóságban.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mindenért hálát adjatok! Nem beszélem az afrikai kare nyelvet, de azt olvastam róla, hogy ebben a hálaadás szó így szól: „Leülni valaki elé.” A hálás afrikai ugyanis elmegy jötevőjének a házához, és csendesen ül a kunyhója előtt, így jelzi a köszönetét.

Aki hálás Istennek, az így ül le Isten előtt és elé, élvezve jelenlétét, és sohasem elégszik meg csak azzal, hogy megbillenti a kalapját az Úr előtt, majd továbbhalad. A hála megköveteli, hogy keressük a jelenlétét és a vele való közösséget.

Van okunk az öröme, az imára és a hálaadásra! Annak örülhetünk, aki saját maga a legnagyobb szomorúságot is elhordozta, hogy az arcunkra visszahozza az örömet! Tanulhatunk tőle, aki imádkozni tanított, és aki maga is elvonult a pusztába, hogy Istennel beszélgesse. A kertben és a kereszten pedig vért verítékezve fohászokta: Atyám, legyen meg a te akaratod!

És van miért hálát is adnunk, őerte, aki kegyelmébe fogadott minket.

■ GABNAI SÁNDOR

Imádkozzunk! Az öröm vasárnapján hálát adunk neked, Istenünk, hogy minden élethelyzetben tudhatjuk: mellettünk állsz, átölelsz szereteteddel, és ez épp annyi örömet ad, amennyire szükségünk van az egészséges élethez. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 30.) Amikor Jákób fölébredt álmából, ezt mondta: *Bizonyára az Úr van ezen a helyen, és én nem tudtam!* 1Móz 28,16 (Lk 24,32; Jn 15,1–8; ApCsel 17,22–34; Zsolt 100) Nincs ennél jobb ébredés. Véget ér az álom, és arra döbbenhetek rá, hogy az Úr, az élő Isten itt van, jelen van! Nem álom és nem képzelet, nem a vágyaink vagy azok kivételése, hanem a valóságos jelen. Húsvét óta minden ébredésünk ilyen megdöbbenés, örömteli rácsodálkozás. Isten itt van, jelen van számomra is. És lehet, hogy épp egy álom vagy egy álom utáni ébredés lesz eszköz Isten kezében arra, hogy észrevegyük a jelzését, észrevegyük az iránymutatását, észrevegyük a jelenlétét.

Hétfő (május 1.) Ezért tehát mi, akik rendíthetetlen országot kaptunk, legyünk hálásak, és azzal szolgáljunk Istennek tetsző módon... Zsid 12,28 (Dán 3,33; Róm 1,18–25; Péld 3,1–12) A tékozló fiú története döbbsített rá arra, mi a különbség a szolgálat és a fiúság között. Lehet megszokásból szolgálunk. Belenőtünk, örököltük szüleinktől, nagyszüleinktől. Tesszük, mert hozzánk nőtt, kezünkhöz ragadt. Hozzászoktunk, a miénk. Vagy pedig lehet fiúként, Isten gyermekeként, Isten megváltottjaként: hálával, tisztelettel és félelemmel. Azzal a szent szívremegéssel, hogy mindennek Jézus kínos szenvedése és halála volt az ára. Jó, ha nem a megszokásaink terheként, hanem élő hitünk zamatos gyümölcszeként végezhetjük szolgálatunkat – ez ugyanis másoknak is jobban ízlik.

Kedd (május 2.) Jézus mondja: *Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket.* Mk 2,17b (2Krn 30,18b–19; 1Tim 4,[1–3]4–5; Péld 3,13–26) Néha elfeledkezünk magunkról az egyházban: elfelejtjük, amit ugyan sokszor halottunk is, hangoztatunk is, tipikus közhely, és mégis igaz: bűnösök vagyunk. Az egyház bűnös emberekből áll. A gyülekezeteink is mind bűnös emberekből állnak. Minden ember, aki szolgálatot végez, bűnös ember. Ez azt jelenti, hogy nem vagyunk jobbak egymásnál. És azt is, hogy nincs jogunk semmire egymás fölött. Ítélni sem. Ugyanakkor Jézus nem azért hív minket, mert erkölcsi értelemben szentek volnánk, vagy jobbak a többieknél. Azért hív, mert bűnösök vagyunk, és ezen egyedül ő tud változtatni. Ezért van helyünk Jézusnál. Ezért lehetünk mindig az úrvacsorai asztalközösségekben is vendégei. Mert ő hívott meg.

Szerda (május 3.) Szentek legyetek, mert én, az Úr, a ti Istenetek, szent vagyok. 3Móz 19,2b (Ef 1,12; Jn 8,31–36; Péld 3,27–35) Éveken keresztül kérdezték tőlem: mit jelent az, hogy szent? A szent az, aki vagy ami Isten tulajdona. Isten számára el van különítve. Szent az óra, amikor félreteszem a teendőimet,

hogy Bibliát olvassak, és imádkozzak. Neki szentelem az időmet, a figyelmemet, magamat. Elkülönülök a világtól, a teendőktől, kapcsolatoktól, hivataltól, hobbitól, mindentől. Csak az Úr és én. Bevon engem a hatalmába, a tisztaságába, a szeretetébe. Beleönt tűzforró kohójába, éget, izzaszt, érlel, tisztít és formál. Ő szentel meg magának.

Csütörtök (május 4.) Mert nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten hatalma az minden hívőnek üdvösségére... Róm 1,16 (Zsolt 119,172; Róm 8,7–11; Péld 4,10–19) Szégyellt örömhír?! Pedig van ilyen! Az a szituáció, amikor beszélhetnénk, hirdethetnénk Jézust, de hallgatunk. (A „hallgató, csöndben maradó egyháztól” ments meg, Uram, minket!) Nem mondjuk ki, nem beszélünk róla. Mintha tabu lenne. Félünk a gúnyolódástól, a visszautasítottágtól, a megvetéstől, attól, hogy mit gondolnak rólunk mások. Pedig az örömhír Istené, sőt: Isten hatalma. Minket is ez a hatalom szólított meg, hívott el és változtatott meg. Ez az örömhír volt az egyetlen esélyünk. De rajtunk kívül még sokan vannak, akiknek ez hiányzik az életéből. Az örömhír Isten hatalma minden hívőnek üdvösségére. Menj, és ne félj hirdetni! Szólj bátran! Isten hatalma van benne!

Péntek (május 5.) Egyetlen nap alatt fogom eltörölni ennek az országnak a bűneit is! Zak 3,9c (1Jn 2,2; Jn 19,1–7; Péld 4,20–27) Péntek mindig a bűnbánatnak és a kegyelemnek a napja. Emlekeztet minket a legfontosabb eseményre, Krisztus Urunk értünk hozott kereszttádozatára. Evangélikus templomaink oltárának közepén áll a feszület, hogy ne csak a hitünknek, hanem egész életünknek is ez legyen a közepe, az origója, a kiindulópontja. Elvégeztetett! Egyetlen nap egyetlen eseménye, amely felforgatja és megújítja az egész világot. Megújíthatja a mi életünket is.

Szombat (május 6.) Ő [Jézus] pedig a hajó hátsó részében a vankoson aludt. Ekkor felébresztették, és így szóltak hozzá: *Mester, nem törődsz azzal, hogy elveszünk?* Mk 4,38 (Zsolt 18,7; Jel 22,1–5; Péld 5,1–23) A zsoltár szerint nem alszik, nem szunnyad Izráel őrizője. Jézus most mégis fáradt, kidőlt a hajó végében, még a viharos szél, a hajóba csapódó hullámok sem zavarják fel. Csak a tanítványok nem hagyják aludni. Félnak. Az elemektől, az elmúlástól. Még nem értik, mit jelent az, hogy a Mester ott van velük. Még ha alszik is, a jelenléte valóságos jelenlét és hatalmas erő. Nem kellene látványos csodák, hogy életünk félelmeitől megszabaduljunk. Elegendő a hit, a tudat, hogy a Mester jelen van, mellettem van. Ahogyan megígérte.

■ SZEBIK KÁROLY

Elkészített jó cselekedetek

Protestáns körökben van egy gyanús felhangja a jó cselekedet kifejezésnek. Tudniillik azonnal a régi vitakérdés merül fel: jó cselekedet vagy hit? A reformáció óta félreértésektől terhelt téma ez az üdvözülés mikéntjének kérdésében katolikusok és protestánsok között. De ha még messzebbre megyünk, már az *Újszövetségben* az apostolok is vitatkoztak erről. Pál és Jakab között komoly nézetkülönbség volt a kettő szerepéről, fontosságáról az üdvösséget tekintve. Pál azt mondja, hogy hitből, cselekedetek nélkül van üdvösségünk, míg Jakab ragaszkodik hozzá, hogy a cselekedeteink számítanak.

A reformáció kiélezett helyzetében Luther egyenesen szalmalevélnék nevezte Jakab levelét, mivel a középkori katolikus egyház teológiája Jakabra hivatkozva tanította, hogy az üdvösség a jó cselekedetek gyakorlásából lesz az emberé, Luther pedig azt tanította, hogy az üdvösség egyedül hitből, kegyelemből, Jézus Krisztusért, kereszthaláláért és feltámadásáért lett a miénk. A jó cselekedetek pedig ennek a hitnek a gyümölcsei.

Mindezek ellenére az átlagember ma is úgy véli, hogy ha jót cselekszik, a mennybe jut. Ha megkérdeznénk száz embert, mit kell tenni ahhoz, hogy üdvözljön, kilencven azt felelné, hogy jónak kell lenni.

Kinek van igaza? Fel kell ismerünk, hogy egyik tanítást sem tekinthetjük abszolút igaznak. Önmagában a cselekedetek is, és önmagában a hit is elbizakodottá tesz. Az egyik úgy, hogy „én sok jót cselekedtem, ezért megérdemlem az üdvösséget”; a másik úgy, hogy „én akárhogyan is élek, üdvözülök, mert hiszek”. Mindkettő – a cselekedetek és a hit is – elengedhetetlen, de a kérdést az dönti el, ha a sorrendre figyelünk. Először a Szentlélek megigazító munkájával újjá kell születnünk, és ez hit által történik. Azután viszont Isten újjászületett gyermekeiként járnunk kell azokban a jó cselekedetekben, amelyeket Isten elkészített nekünk (Ef 2,10). Tehát a hitnek is, és a jó cselekedeteknek is megvan a maguk helye az életünkben.

Luther Márton úgy magyarázza ezt, hogy a jó cselekedetek nem tesznek jóvá egy embert, hanem az Istentől született jó ember teszi a jó cselekedeteket. Úgy is mondhatjuk, hogy a jó cselekedetek által nem lesz jóvá az ember személyisége, de az Isten által megújított személyiség jó cselekedeteket terem. Isten és az ember közötti viszony sohasem az emberen és a cselekedetein múlik, hanem egyedül Istennek az emberhez hajló szeretetén. És az Isten szeretetétől megragadott ember viszontszeretete az, ami Isten és az embertárs iránti szeretetben és cselekedeteiben lesz valóságossá.

Ma már nincs vita erről katolikusok és evangélikusok között. A két egyház közötti párbeszéd dokumentuma (*Az evangélikus – római katolikus közös nyilatkozat a megigazulás tanításáról, 1999*) megállapítja: közösen elismerjük, hogy a jó cselekedetek a megigazulás (Istennel való megbékélés) követői és a megigazulás gyümölcsei.

De a teológiai tisztázás után jobban érdekelhet minket, hogyan valósul meg mindez hétköznapi életünkben.

Naponta összehoz bennünket Isten rászorulókkal. Szinte semmibe sem kerül, csak egy kis figyelmességbe, empátiába, hogy jót tegyünk. Isten azt mondja, „*ha módodban van...*” Nem kéri, hogy erőnk, lehetőségeink felett tegyünk jót. A világot nem tudja senki megváltani, azért ezt megtette Isten. Ránk azt bízta, ami a mi lehetőségeink körében van. És ha azt megtesszük, ha észrevevesszük ezeket a lehetőségeket, ha törődünk embertársainkkal, a körülöttünk élőkkel, akkor egy kicsit jobb lesz a világ.

A számunkra kijelölt játéktér a családjaink, a munkatársaink, az iskolatársaink, az ismerőseink és általában mindazok, akikkel kapcsolatba kerülünk. Velük tudunk jót tenni. És Isten mindennap ad lehetőséget arra, hogy jóindulatúak, megértőek és segítőkészek legyünk a körülöttünk élőkkel.

Ne akarjunk nagyot produkálni, mert akkor semmit nem fogunk. Itt nem látványos cselekedetekről van

szó, hanem azokról a jó cselekedetekről, amelyeket Isten előre elkészített. Jézus beszél egy pohár vízről (Mt 25), beszél egy beteg meglátogatásáról, egy tál ételről, egy ruhadarabról. Ilyesmit sorol fel, amikor a jó cselekedetek közül néhányat említ. De lehet ez egy vigasztaló, bátorító, szeretettel mondott szó vagy egy ölelés, egy mosoly is.

Lehet, hogy az lenne egy jó cselekedet, ha megírnánk egy levelet, vagy vennénk egy mély lélegzetet, és felhívnánk azt, akivel tisztáznivalónk van. És lehet, hogy köszönünk a bolti eladónak, a buszsofőrnek, a hivatali dolgozónak. Ha a tömegközlekedési eszközön fáradságunk látunk valakit, átadjuk a helyünket. Adjunk vért! Engedjük, hogy valaki éljen álljon a sorban, ha a mi koscsinkban sok áru van, ő meg csak egyet-kettőt vásárolt. Amikor vezetünk, alkalmazzuk a cipzárelvet, engedjük el valakit! Jó érzés lesz, mert ami történik, az már Istentől született.

A jó cselekedetek nem látványos hőstettek, hanem a hétköznapi apró és egészen természetes mozzanatait, amelyeket Isten elkészített. Azért hát kérjük Istent mindennap: Uram, segíts meglátni, mik azok a jó cselekedetek, amelyeket nekem elkészítettél!

■ BALICZA IVÁN

„Ne késs jót tenni a rászorulóval, ha módodban van, hogy megtedd!”

(Péld 3,27)

Energetikai korszerűsítések kezdődnek gyülekezeteinkben

Jelentős támogatás a rezsicsökkentés jegyében

A Magyarországi Evangélikus Egyház még tavaly év végén döntött az energetikai felújításokat célzó beruházások elindításáról. Ennek keretében közel hétszázhatvanmillió forinttal támogatja a gyülekezeti épületek korszerűsítését.

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

„A Magyarországi Evangélikus Egyház azzal a céllal írta ki az energetikai pályázatot a gyülekezetek számára, hogy segítséget nyújtson az energiaárak alakulása miatt a gyülekezeteknél jelentkező gazdálkodási nehézségek megoldásában” – mondta a nagyszabású korszerűsítés háttéréről Ficzeré Ilona. Az országos iroda építési, ingatlanügyi és műemléki osztályának vezetője kifejtette, hogy az Ukrajna orosz megszállása miatt kialakult energiaválság enyhítése mellett az energetikai fejlesztés több célt is szolgál. „Fontosnak tartjuk és szorgalmazzuk az általános energiatakarékosság elvét, valamint ezzel összefüggésben teremtett világunk védelme érdekében is indokolt a fejlesztés.”

A pályázatok begyűjtését az Evangélikus Fejlesztési Iroda koordinálta, és a formai követelményeknek megfelelően beérkezett pályázatokat az előkészítésnél meghirdetett szempontok szerint automatikusan generált pontozási eredményekkel kiegészítve továbbította a zsinat építési bizottságának részletes szakmai véleményezésre.

Az építési bizottság javaslata a következőképpen állapította meg a beruházások elbírálási szempontjait: az energia felhasználását csökkentő munkák (így a hőszigetelés, nyílászárócseré, rossz hatásfokú hőtermelők kiváltása, szabályozhatóság biztosítása) kapjanak elsőbbséget. A napenergia felhasználását első körben támogatásra érdemes célnak nevezte a bizottság, de a pályázati folyamat közben az energiaszolgáltatók oldaláról lezárult a lehetőség a napelemek által termelt energia befogadására. Azon gyülekezetek, amelyek már beadták az igényüket, jó eséllyel meg fogják kapni a szolgáltatói hozzájárulást – ez a feltétele a támogatásnak –, amelyek nem, azok előtt pedig településtől függően még megnyílnak az a lehetőség. Ez nem látható előre, az építési bizottság ezért javasolta a döntéshozóknak azt, hogy a termelt energia befogadása legyen a támogatás feltétele – mert a napelemek egyébként jó megtérüléssel segítik a rezsiköltségek csökkentését. Az építési bizottság javaslata szerint továbbá hőszivattyús fűtés csak napelemes rendszer-

rel együtt működtethető gazdaságosan, illetve a legjobb megtérülés a padlásfödém hőszigetelése esetén adódik.

Mivel a pályázatok száma jelentősen túnt, ezért a bizottság szűrés szempontokat is javasolt. Ezek közé tartozik, hogy a megelőző tíz éven belül központi támogatással megvalósult épületenergetikai korszerűsítés esetén nem javasolt a további támogatás; az az épület, amelynek az energetikai tanúsítványában CC minősítés szerepel, ebben a körben már megfelelően korszerűnek számít; valamint hogy a beruházással – a műemlék vagy védett épületek kivételével – az energiamegtakarítás legyen legalább huszonöt-harminc százalék.

A bizottság általános felhívásként az üzemeltetési szokásokban rejlő megtakarítási lehetőségekre is felhívta a figyelmet. Ez a korszerűsítésen kívül az energetikai rendszerek átgondolt, takarékos, de hatékony használatára irányul.

„A szakmai szempontok mérlegelésével a hetvenhét gyülekezet által beküldött száztizenegy kérés támogatására vonatkozóan javaslat készült. Ezeket egyházmegyénként az érintett esperesek és püspökök részvételével egyenként egyeztetettük, és az így elfogadott támogatási összegek kerültek a gazdasági bizottság, majd az országos presbitérium elé” – tudtuk meg Ficzeré Ilonától. Az osztályvezető azt is elárulta, hogy a beérkezett igénylések alapján az országos presbitérium kiegészítő forrásról hozott határozatot, hogy minél több kérelmet tudjon támogatni. „Az eredetileg biztosított támogatási keret megnövelésével vált lehetővé, hogy a pályázatok kilencven százaléka teljes vagy részleges támogatást kapjon.”

A döntés után értesítették a gyülekezeteket, a támogatási szerződések megkötése folyamatban van, így a közeljövőben elkezdődhetnek a beruházások. A tervezett cél az, hogy az idei fűtési szezonra az energetikai korszerűsítések nagy részét be lehessen fejezni.

■ – GALAMBOS –

Gondos gazdák az egyházi projektek mögött

Interjú Benyó Balázssal, az Evangélikus Fejlesztési Iroda intézményvezetőjével

A Magyarországi Evangélikus Egyház egyik legfiatalabb szervezeti egysége munkájának eredményeivel sokan és naponta találkozhatunk, viszont működése a háttérben zajlik, a kívülállók számára kevésbé ismert. A 2016 óta létező Evangélikus Fejlesztési Irodát öt éve vezeti Benyó Balázs, néhai Kendeh-Kirchknopf György evangélikus lelkész unokája. Őt kértük arra, hogy ismertesse meg olvasóinkat az iroda feladataival, működésével. A beszélgetés közben az is kirajzolódott, hogy az egyházi projektek tervezése és kivitelezése közben milyen előnyökkel jár, ha az előkészítés szakaszára a megszokottnál több figyelmet, energiát fordítunk.

- Miként és milyen céllal jött létre az Evangélikus Fejlesztési Iroda?

- A pályázatok, fejlesztések kezelésére hozta létre az irodát a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma 2016-ban. A kezdeti időszakban Kocsis Istvánt bízta meg az egyház vezetése, hogy koordinálja az iroda működését; magam a megválasztásom óta, 2018. augusztus 1-jétől vagyok a vezetője. Az első fél évben még egyedül dolgoztam, majd ahogyan az iroda folyamatosan egyre több feladat megvalósításában vállalt szerepet, úgy kezdtünk bővülni. Nagyon jó és hatékony kis csapat jött össze. Egészen a közelmúltig négyen dolgoztunk az irodában: rajtam kívül Antal Ágnes műszaki ellenőr, Szlama Ágnes irodavezető és márciusig Buday Gergő projektvezető is a sorainkat erősítette.

- Milyen szakmai kompetenciák alapján merült fel az ön neve, mint aki alkalmas az iroda vezetésére? ►

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A megújult nyíregyházi evangélikus Nagytemplom

– Az építőipari projektek lebonyolítása területén a Nemzeti Infrastruktúra-fejlesztő Zrt.-nél dolgoztam korábban vasútfejlesztési igazgatóként. A munkaköröm hasonló volt a mostanihoz, csak nem templomokkal, gyülekezeti termekkel, óvodákkal, hanem a vasúthálózat fejlesztésével foglalkoztam. Később pedig egy uniós projekteket támogató tanácsadó szervezetben töltöttem be vezető szerepet. Ezekben a területeken meghatározó tapasztalatokat szereztem, melyeknek ötvözetét jól tudom hasznosítani az evangélikus egyházban végzett munkám során. Egyébként már a 2010-es évek elején részt vettem olyan beszélgetésekben, amelyek arról szóltak, hogy az egyházon belül hogyan tudnánk kialakítani egy tudásközpontot.

– **Milyen változásokat hozott a gyakorlatban az iroda létrehozása a megelőző évekhez képest?**

– Korábban a nagy beruházások projektmenedzsmentje és a műszaki ellenőri feladatok ellátása különböző, a piacon elérhető alvállalkozóknak volt kizárva, ami a végeredményt tekintve nem biztos, hogy a leghatékonyabb megoldás. Osztom azt az álláspontot, hogy a nagyprojektek esetében az a célszerű, ha „házon belül” találunk alkalmas szereplőt a projektmenedzsmentre, úgy, mint aki a megvalósuló műszaki tartalomra, a költségekre, a minőségre való tekintet-

tel, a lehető legnagyobb odafigyeléssel, gondos gazdaként végzi a feladatát. Nem arról van szó, hogy a külsős szereplő ne csinálhatná ezt jól, de az a meggyőződésem – és ezt az elmúlt évek igazolták is –, hogy látszik a végeredményen, amikor egy beruházást olyanokra bízunk, akik a szakmai hozzáértésen túl a szívüket-lelüket is beleteszik a munkába.

– **Az elmúlt időszakban milyen programokon dolgoztak az iroda munkatársai?**

– Az egyik kiemelt feladatunk a 2016-ban megkötött, 2,2 milliárd forintnyi állami támogatásról szóló szerződésben vállalt fejlesztések megvalósítása volt. Ennek a több projektelemből álló programnak a lebonyolításába kapcsolódtunk be 2018-ban, és mostanra minden vállalás teljesült. Békéscsabán a Nagytemplom, valamint a jaminai templom és a közösségi épület felújítása, Pestszentimrén a Luther-kápolna és gyülekezeti terem építése, Hidason a templom tetőszerkezetének a felújítása történt meg. Soroksáron gyülekezeti központ kialakítása valósulhatott meg, Nyíregyházán megújult a Nagytemplom belső tere, elvégezték a gyülekezeti épület teljes felújítását és bővítését, Budakeszin új templom épült, Pestújhelyen a templom közösségi épületrésszel bővült.

– **Többször említette a nagyprojekt szót. Ez mit takar? Mi számít ilyennek szakmai szemmel? Hiszen az adott gyü-**

lekezet számára a saját életében változást, fejlődést hozó beruházás a legnagyobb, legfontosabb projekt.

– Az Európai Unió szabályozása pontosan meghatározza a nagyprojekt fogalmát, én azonban a megkülönböztetés érdekében a saját projektjeink komplexitása és mérete alapján „kereszteltem” el így ezeket. A felsoroltak közül nagyprojekt volt a békéscsabai, a budakeszi és a nyíregyházi. Ezeknél is nagyobb projektként zajlott a kórházprogram előkészítése 2020-ban. Ennek a rendkívül összetett feladatnak az előkészítésére kaptunk állami támogatást. Az országos iroda közreműködésével, dr. Cserháti Péter [az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet orvos igazgatója – a szerk.] vezetésével nagyon sokat foglalkoztunk ezzel. Odáig tudtunk eljutni, hogy egy nagyon komoly tervezési programot tettünk le az asztalra, hiszen ez nemcsak egy építészeti feladat volt, de a tervezett intézmény orvosszakmai kritériumainak is meg kellett felelni. Ez a program volt az alapja egy nagy közbeszerzési kiírásnak, ami le is zajlott, eredményt is hirdettünk, de a tervek elkészítéséhez már nem kaptuk meg a fedezetet. Örömmel vettünk részt a Luther Otthon – Evangélikus Diákotthon Benczúr László tervei alapján megépült új kollégiumi épületének kialakításában; ez 2022 szeptemberében készült el. A nagy komplex építési feladatok mel-

lett jutott energiánk kisebb gyülekezeti építési munkák támogatására is, például Galgagyörkön, Váckisújfalun, Vanyarcon.

– Milyen további projektekről tud beszámolni, amelyek meg is valósultak, vagy meg fognak valósulni a közeljövőben?

– A kormány és a Magyarországi Evangélikus Egyház között 2020-ban született egy megállapodás, amelynek fontos fejezete egy óvodaépítési program. Ennek az előkészítése gyakorlatilag megtörtént. A szakmai pályafutásom egyik meghatározó tapasztalata, hogy az infrastrukturális beruházásoknál óriási jelentősége van annak, hogy azokat milyen alaposággal készítjük elő, mennyi energiát, munkát, pénzt és időt szánunk arra, hogy végig gondoljuk, mit is akarunk építeni. A kívülálló számára ez a gondos alaposág talán felesleges pepecselésnek tűnhet, de ez később időben és a költségek tekintetében is megtérül. Ilyenkor a szükséges időt együtt töltjük el azokkal a szereplőkkel, akik később a használói lesznek az adott épületnek, legyen az templom, óvoda vagy közösségi tér. Ilyenkor próbálunk minél teljesebb képet kapni arról, hogy mit és hogyan szeretnének csinálni, hogyan szeretnének „élni” a megépítendő épületben. Vannak olyan építésszek, akik egy lakás, ház megtervezése előtt akár egy hónapra is beköltöznek a megbízó családhoz, hogy lássák, hogyan élnek, hogyan zajlanak a reggeli és esti rutinok és hasonlóak. Természetesen egy még nem létező óvodába nem tudunk beköltözni, de a lényeg ugyanaz: az előkészítés fázisában minél alaposabban körbejárni, hogy amit építeni szeretnénk, annak milyen célokat kell szolgálnia. Jó, ha ezt a lehető legpontosabban meg tudjuk fogalmazni az előkészítés során, el tudjuk mondani a tervezőnek, hiszen köztudott, hogy az építkezések költségei jelentősen növekedtek az elmúlt években, és még többre kerül, ha menet közben jut eszünkbe, hogy valamin változtatni kell. A munkánkat segítette, hogy az evangélikus egyházhoz számtalan kiváló építész tervező kötődik. A teljesség igénye nélkül említésre méltó id. Benczúr László, ifj. Benczúr László, Krizsán András, Ráskai Péter és Balázs.

**– Önnek ezt a gondos előkészítő munkáját konkrétan hol tudta kama-
toztatni az iroda?**

– A kezdetektől mindenhol. Amióta átvettük a külső vállalkozótól a lebonyo-

lítás és a műszaki ellenőrzés feladatait, szem előtt tartjuk, hogy a beruházás, amelynek a lebonyolítására megbízást kapunk, a költséghatáron belül, a határidők betartásával és az elvárt minőségben valósuljon meg. Az óvodafejlesztési program keretében 2021-ben rekordgyorsasággal sikerült egy régi orosz lak-tanya épületén belül kialakítani a Kecskeméti Barackvirág Evangélikus Óvodát. Tavaly a Magyarországi Evangélikus Egyház ezen program folytatására sajnos nem kapott több forrást az államtól, idén viszont további két óvodaprojekt megvalósítására nyílt lehetőség a kormány által biztosított keretből, Kelenföldön, illetve Veszprémben. Utóbbi intézmény épületeinek felújítására, gyakorlatilag inkább

gigáséri az egyes projekteket, végzi a lebonyolítást, összhangban a megrendelő szándékaival. A támogató az állam, a támogató az evangélikus egyház, a megrendelő pedig az adott gyülekezet, amelyik például óvodát szeretne építeni, de megrendelő lehet az országos iroda nevelési és oktatási osztálya is. Mivel a megrendelő és a támogató nem minden esetben ugyanaz, előfordul, hogy a megrendelő kicsit nagyobbát álmodik, mint amekkora az anyagi keret. Nagyon szép munka ezt úgy harmonizálni, hogy a megrendelő célja úgy valósuljon meg a beruházással, hogy az egyháznak ehhez ne kelljen többlettámogatást előteremtenie. Ezeket a néha „ördöglakatnak” tűnő feladványokat a már említett kiváló

FOTÓ: BANCZIK RÓBERT / HIROS.HU

Finomságok készülhetnek a Kecskeméti Barackvirág Evangélikus Óvoda játék konyhájában

újjáépítésére nagyon nagy szükség van, hiszen egy olyan, régi típusú épületben működik, amely a mai energiaárak mellett fenntarthatatlan. A kelenföldi és a veszprémi óvodán kívül még hat evangélikus óvoda terve van készen, és várják a megvalósítást. De az óvodaépítés mellett folyamatban van a salgótarjáni gyülekezet temploma, parókiája és imaháza felújítási munkálatainak a támogatása is.

– Hogyan zajlik a gyakorlatban a Magyarországi Evangélikus Egyház és az Evangélikus Fejlesztési Iroda együttműködése?

– Az iroda tulajdonképpen egy olyan belső szolgáltató, amely a megrendelés beérkezésétől egészen az átadásig vé-

építésszekkel, illetve az országos irodán dolgozó kollégákkal – az elmúlt időszak projektjeinek jellege miatt is különösen az oktatási és a pályázati osztállyal – együttműködve rendszerint megoldjuk.

– Napjainkban különösen nagy hangsúly van az energiahatékonyságon. Ezzel összefüggésben volt feladatuk?

– Nagy örömmel vettük ki részünket a gyülekezetek számára kiírt energetikai pályázat előkészítő feladataiból. A Magyarországi Evangélikus Egyház életében az anyagi lehetőségekhez képest jelentős projekt szerintünk, hogy átgondolt és jól előkészített kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítések valósulhatnak meg közel száztíz gyülekezet számára.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Lámpagyújtogatók

Digitális fejlesztések a változatos tanulásért

Miként lehet olyan érték közvetítő tartalmakat elhelyezni az online térben a diákok és a pedagógusok számára, amelyek lámpásként világítanak, és erősítik a közösséget? Erre láthattak példákat az interdiszciplináris plenáris előadásokon és négy helyszínen zajló műhelyfoglalkozásokon a Lámpagyújtogatók – Digitális fejlesztések a változatos tanulásért című konferencia résztvevői. Az április 12-én Budapesten, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájában tartott rendezvényt az Evangélikus Pedagógiai Intézet szervezte.

Ami az előzményeket illeti: egyházunk országos presbitériuma 2018-ban fogadta el a digitális oktatási stratégiát, és 2020 tavaszán, nem sokkal a koronavírus-járvány kitörése után indult el az evangélikus digitalizációs program. Az ennek keretében megalkotott innovációkat először egy 2021. októberi konferencián mutatták be. Most az volt a cél, hogy az azóta készült tananyagokat, kiegészítő digitális tartalmakat szélesebb körrel ismertessék meg.

IGEN-IGEN, NEM-NEM

A konferenciát Fabiny Tamás áhítata nyitotta. Egyházunk elnök-püspöke – a digitalizáció alapját képező kettes számrendszerből kiindulva – Jézusnak a *He-gyi beszédben* elhangzott intelme alapján hirdette az ígét: „Ellenben ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem, minden további szó a gonosz-

tól van.” (Mt 5,37) Csak igen és nem, erre figyelmeztet minket az Úr ma is, amikor sokan félnek bármiféle elköteleződéstől, és inkább a „boldogító talánt” választanák. Simon Péter először háromszor mond nemet – hozott egy húsvét idején aktuális példát a püspök –, amikor megtagadja Jézust, majd a feltámadás után háromszor felel igennel. Nincs harmadik megoldás, nincs köztes állásfoglalás – hangsúlyozta Fabiny Tamás, majd a *Digitális Tízparancsolat* című parafrázisának felolvasásával zárta az áhítatot.

A szakmai programokat Majorosné Lasányi Ágnes, az Evangélikus Pedagógiai Intézet (EPSZTI) igazgatója nyitotta meg, emlékeztetve a tudás egy speciális tulajdonságára: ez ugyanis olyan érték, amelyet ha megosztunk másokkal, vagy átadunk másoknak, attól még ugyanúgy megmarad nekünk is. Így van ez akkor is, amikor egy hipersebességgel fejlődő területre koncentrálnunk.

RÁNK IS SZÜKSÉG VAN!

A konferencia délelőtti programját két informatív, gondolatébresztő plenáris előadás nyitotta. Először Bertók Botond mérnök-informatikus, a Pannon Egyetem docense lépett a mikrofonhoz. A *kompetenciafejlesztés-alapú tantervi háló készítése* című előadásában szólt az oktatók egymás közötti kommunikációjáról; arról, hogy mitől nem sikerülhet a kompetenciafejlesztés; arról, hogy melyek a diákok számára legyőzhetetlen akadályok (egy példa: a húsz másodperces TikTok-vidéok korában nehéz a tartós figyelem fenntartása), továbbá hogy miként lehet meghatározni a diákok képességeit egy félév kezdetén.

Izgalmas kérdés az is, hogy mit tud a diák egy tárgy teljesítése után: ami elhangzik órán, ami a dolgozatban van, vagy ami a kettes szint? Érintette az előadó, hogyan kell megfogalmazni egy tantárgy célját, és példákat sorolt, hogy mitől sikeres egy tárgy. Végül az „átlagostól eltérő diák” beazonosításával, valamint a képességek fejlődésének követésével, a képességtérkép nyújtotta informatikai támogatással is foglalkozott. Előadásának összegzéseként rámutatott: a minőség csak a diákokkal közösen, nyílt kommunikáció útján érhető el.

A folytatásban Lénárd András, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és

Óvóképző Kara Digitális Pedagógiai Tan-
székének docense *A digitalizáció hatása a
tanulók gondolkodására, a tanulásélmé-
letekre: az algoritmikus gondolkodás fejlesz-
tése robotikával* címmel egyebek mellet
arról beszélt, hogyan gondolkodnak ma
a gyerekek. Sok érdekes példával vilá-
gította meg, tényleg másként jár-e az
agyuk a legfiatalabb generációk képv-
selőinek. Mennyiben áll ennek hátteré-
ben a digitalizáció, mennyi inger ér ma
adott idő alatt egy gyereket, hogyan vi-
szonyul egymáshoz mondjuk a *Tűskevár*
és a *Harry Potter* a cselekmény sűrűsége
tekintetében?

Kimondható: az emberi agynak mó-
dosulnia kellett a felé záporozó rengeteg
információ feldolgozásához, így ma már
a *multitasking [több feladat végzése egy-
idejűleg – a szerk.]* képessége közismert
jelenség. Az agyterületeket érintő viz-
sgálatok egyértelműen kimutatják, hogy
a gyerekek ma „másként működnek”. Lén-
árd András szólt a hálózatosodásról, az
animációcentrikusságról, hogy azonnali
megerősítésre, személyes dicsőre vágy-
nak, ami sosem lesz gépesíthető. E digitális
világban nagyon is szükségük van a gye-
rekeknek valakire, aki meg tudja mutatni
neki a határokat – hangsúlyozta az előadó.
Lehet, hogy technikai segítségre már nem
szorulnak, mert az adott feladat elvégzé-
séhez csak letöltenek egy applikációt, de
minden más kérdésben a felnőttekhez,
hozzánk fordulnak.

ÖNÁLLÓAN, SEGÍTSÉGGEL

A délelőtt második részében három plusz
egy gyakorlati példát láthattak a részt-
vevők arra, hogyan használható fel a
digitalizáció az oktatásban. Az Evangé-
likus Digitalizációs Műhely keretében a
2022–2023-as tanévben teológiai-peda-
gógiai tartalmú animációs filmek készültek
pedagógusok, iskolalelkészek és kreatív
szakemberek közreműködésével. Ebből
lehetett megtekinteni hármat: Szlaukó-
Bobál Orsolya a *Jónás engedelmessége*,
Koczor Tamás a *Bibliai olvasmányélmények*
– *Az elrejtett kincs, az igazgyöngy és a háló*,
Cselovszky Ferenc pedig a *Próféták, akik
arról szólnak, amit megláttak* című kisfilmjét
mutatta be.

A konfirmáció és az elköteleződés
évében a lelkészek különösen is hangsú-
lyozták a konfirmándus korosztály meg-
szólításának fontosságát. Szlaukó-Bobál
Orsolya kiemelte: bent kell tartani a fiata-

lokat az egyház közösségében, a cél, hogy
e korosztály megnyíljon a gyülekezet felé.
A Cegléden szolgáló lelkész ismertette a
filmekhez kapcsolódó feladatlapok fel-
építését, a videóval kapcsolatban pedig
elmondta: a szentírási szöveg mai nyelven
van megfogalmazva, s üzenetét – mind-
annyian Jónások vagyunk, érezzük át kül-
detését – a feladatlapok segítségével már
tesztelte is konfirmándus fiataljain.

Koczor Tamás kisfilmjeinek különle-
gessége, hogy a lelkész nemcsak a szöve-
get írta, mondja, hanem az animációban
látható rajzokat is ő készítette. A példázat-
okról szólva emlékeztetett: Jézus szavai-
ban egy mondat mindig egy-egy dráma.
A film megtekintése után a budapest-
fereencvárosi gyülekezet lelkésze, a Deák Téri
Evangélikus Gimnázium iskolalelkésze arra
kérte a közönséget: aki új információhoz
jutott a megelőző percekben, az álljon fel.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON / EVANGÉLIKUS NEVELÉS

Ennek eredményeként gyakorlatilag a kon-
ferencia valamennyi résztvevője felemel-
kedett a helyéről.

Cselovszky Ferenc személyes történe-
tekkel vezette elő bemutatóját: felidézte,
milyen tágra nyílt szemekkel hallgatják
korunk digitalizált világának szülöttjei hit-
tanórán, mikor elmeséli: gyerekkorában
nem volt mobil, sem laptop, és két tévé-
csatorna működött hétfői adásszünettel.
Lelkész-hitoktatóként az foglalkoztatja
– folytatta –, hogy mit jelentenek a fia-
taloknak a megismert bibliai személyek.
A már elkészült epizódokban hét prófétát
mutat be. A cél, hogy a fiatalok felismerjék:
„Az én életemről is szó van itt!”

A délelőtt záróelőadását Gadóné
Kézdy Edit, a Deák Téri Evangélikus
Gimnázium igazgatója tartotta. A *nyírfa-
araszoló lepke példája – Evolúció a sze-
münk láttára* című, evolúcióbíológiai
tananyag az általa vezetett intézmény ta-
nárainak ötletéből készült. A diákok egy
interaktív digitális felületen, szimulációk
útján sajátíthatják el az evolúcióbíológiai
alapfogalmait, és grafikonokon követik a
fehér és fekete nyírfaaraszoló lepkék szá-
porodását, szelekcióját, mutációját. A já-
tékos tudáselmélyítést jegyzőkönyvben
rögzíthetik, munkájukat elméleti szöve-
gek és tesztfeladatok is segítik.

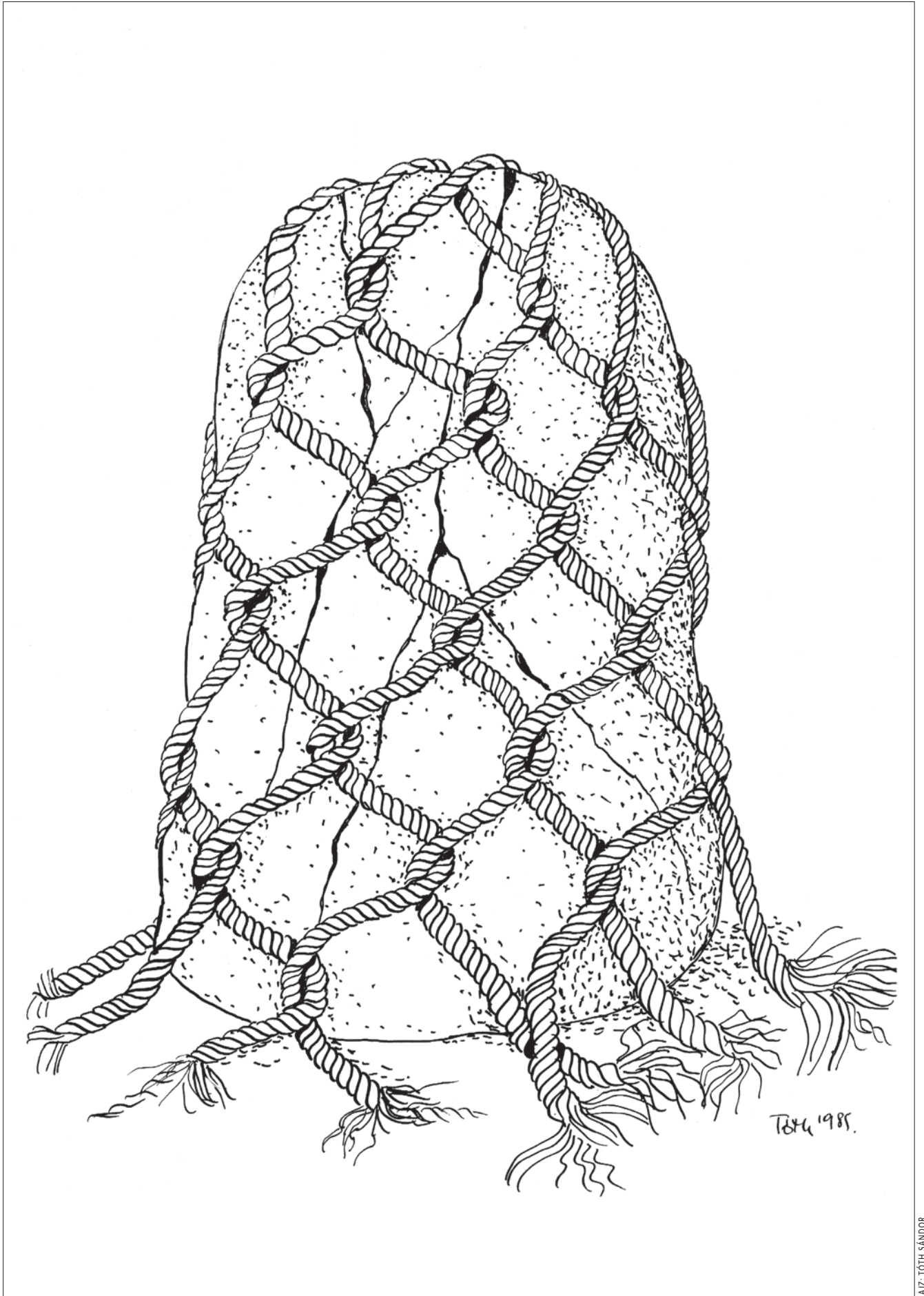
Az igazgatónő elmondta: szívesen fog-
lalkozik tananyagfejlesztéssel tantárgya, a
biológia keretében, e komplex tananyag is
azt a célt szolgálja, hogy a gyerekek önálló
próbálkozásokkal (feladatok megoldásával)
kalandozhassanak, természetesen tanári

segítséggel. A bemutatott példa azért is
izgalmas, mert sokan úgy vélik: az evolú-
ció már befejeződött, noha jelenleg, a sze-
münk előtt is zajló folyamat.

A konferencia délután műhelyfog-
lalkozásokkal folytatódott; előtte még
az ebédszünetben a Podmaniczky János
Evangélikus Általános Iskola diákjai és ta-
nárjai Lego robotok bemutatójával várták
a résztvevőket.

■ S.-K. D.

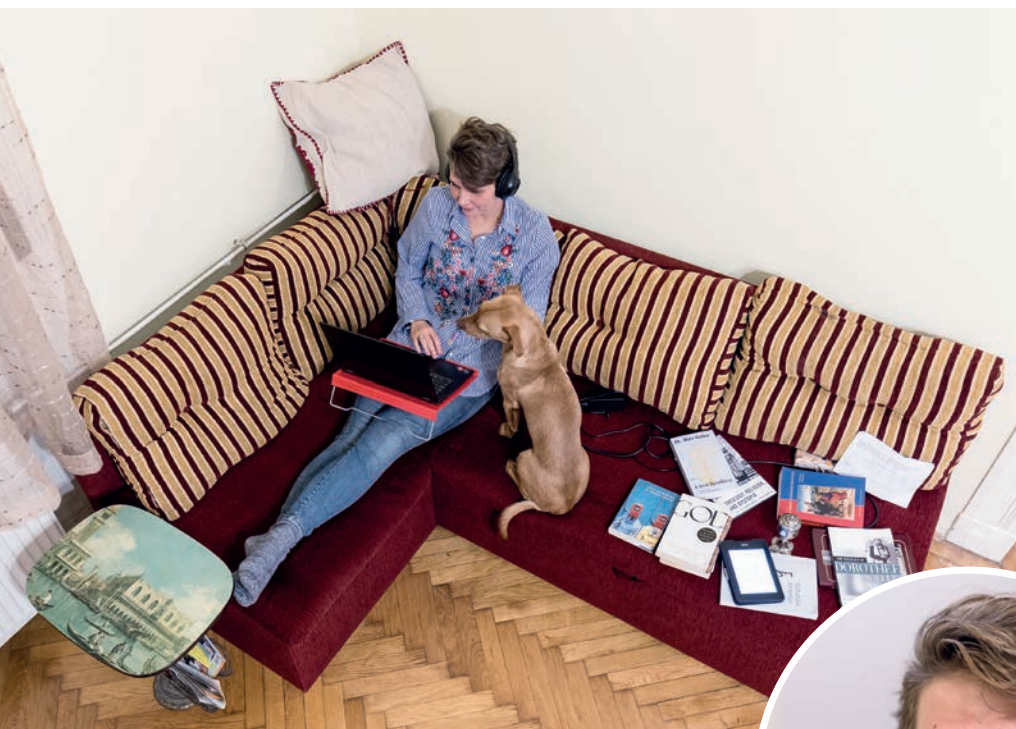
A cikkben említett kisfilmek, tananyagok és
előadásvázlatok megtalálhatók az Evangélikus
Digitalizációs Műhely honlapján (digitalisz.hu)
és YouTube-csatornáján.

Krisztusról szólni ajándék

A kanapén ülve: Gombkötő Beáta

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

hetőséget kínál helyett, hogy kognitívan próbálnánk megérteni Istent.” Az Istennel való találkozás folyamatának elősegítését szolgálja az is, hogy gyakran nemcsak a prédikációt, hanem a liturgia szövegét is újraírja a lelkész, elmélyítve ezzel a vasárnap témáját, egyetemistákhoz szóló kortárs jellegű és a prédikációt is.

Egyetemi lelkészként Gombkötő Beáta hétközi istentiszteleteket is tart. Egy-egy istentisztelet logisztikája egy hónapnyi előkészítő munkát igényel, míg az igehirdetésre egy hét alatt készül fel. „Az istentisztelet liturgiával és igehirdetéssel válik komplex egészé. Arra törekszem, hogy minden jelenlévő érezze, ez egy mentálhigiénés lehetőség.”

Az igehirdető műhelyében című sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttér-munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Gombkötő Beáta budapesti egyetemi lelkésszel otthonában beszélgettünk az istentiszteletre készülés műhelyitkairól.

Fülhallgató. A lelkész a liturgia írásakor grúz, görög, orosz, asszír ortodox zenét hallgat, míg a prédikáció megalkotásakor gyakran előfordul, hogy az alternatív rockzenét játszó Hiperkarma együttes dalai szólnak.

Számítógép. Teljes egészében leírja a prédikációit, majd e-könyv-olvasójáról olvassa fel az istentiszteleten. Igehirdetéséről megtudjuk, hogy törekszik eltérni a frontális, egyoldalú prédikálástól: „Nagyon sokszor kiszólok, kérdezek valamit a gyülekezettől, vagy kérem, hogy jelentkezzenek a jelenlévők. Ezek által azt próbálok elérni, hogy ne passzív hallgatók, hanem aktív résztvevők legyenek.”

Kanapé és könyvek. A kanapén ülve, mégis mozgalmas környezetben készül a lelkész az igehirdetés szolgálatára. Férje és gyermeke is jelen szokott lenni a nappaliban, és menhelyről befogadott kutyájuk is gyakori látogató az ülőalkalmatosságon.

„Kortárs teológiai és szépirodalmi műveket olvasok, ezekből gyakran idézek a prédikációimban is” – mondja a mellette lévő könyvekre mutatva. A szépirodalmi művek közül Tóth Krisztina legújabb könyvét látjuk, de Háy János és Dragomán György kötetei is meghatározók Gombkötő Beáta számára. A tanulmánykötetéről elárulja: „Az Evangélikus Hit tudományi Egyetem doktori iskolájának tagjaként az elmúlt években több publikációt is írtam. Az ezekhez a tanulmá-

nyokhoz olvasott könyvek és tanulmányok hatással vannak az igehirdetésemre is. Főleg kortárs traumatológusok műveit olvasom. Általában nem csak a teológia felől közelítek. Erre példa Máté Gábornak *A test lázadása* című kötete.”

„Az én testem is lázadt már fel – mondja a szenvedés témáját érintő kérdésünkre. – Krisztus teste a feltámadása után annyira új lett, hogy senki nem ismerte fel, csak a sebein keresztül. Saját sebeink megismerése minket is konstruktívan hozzásegíthet az új élethez, feltámadáshoz.”

Úrvacsorai készlet. „Az úrvacsorai készlet kifejezi, hogy a Krisztussal való találkozás számomra a liturgiában is lehetséges, amely spirituális, mentálhigiénés le-

Az igehirdetői szolgálatról érdeklődve Krisztus példáját említi a lelkész. „Jézustól gyakran boldogabban, szabadabban mentek el az emberek, mint ahogy érkeztek. Az istentisztelet is hasonló lehetőség. Számomra az a fontos, hogy ne úgy menjenek el a résztvevők, ahogy jöttek, de nemcsak azért, mert kognitívan megértettek valamit, hanem azért is, mert találkoztak Istennel és emberekkel. Szolgálatommal ezt a misztikus találkozást szeretném elősegíteni.”

■ G. Á.

Neki vagy nekünk?

Zsid 9,11–15

Kinek is van szüksége tulajdonképpen az áldozatra? Ki az, aki csak úgy tudja elképzelni a létezését, hogy annak alapja egy-fajta adok-kapok típusú rítus? Ki az, aki a „valamit valamiért, valakit valakiért” elvrendszer szerint éli az életét? Ki az, aki képtelen arra, hogy lelkiismeretét megnyugtassa azzal, hogy csak kap, és szüksége van arra, hogy valami ára legyen az ő szabadságának?

Ha jobban belegondolunk, az a kor, amelyben Jézus élt, és az is, amelyben mai levélszakaszunk született, alapvetően nem volt képes arra, hogy elszakadjon attól a gondolattól, hogy valami módon ki kell engesztelni az Örökkévalót. És ha így van, hát miért ne legyen ez valamiféle áldozat? A korabeli farizeusi elit hihetetlen terhet rakott az emberek vállára azzal, hogy elhittette a nép tagjaival: tulajdonképpen Isten az, akinek szüksége van az áldozatra, sőt ő az, aki elvárja, hogy folyják a vér, hogy füstölögjön az oltár, hogy meghaljon egy élet. Mert akkor ő, a Mindenható megbocsát, kiengesztel, új életet ad, új lapot oszt az övéinek.

A mózesi törvények nagyon keményen és konkrétan írják le, hogy milyen áldozati típusokkal érhető el a „várt eredmény”, amely ugyebár nem más, mint az Isten megkegyelmezése, jóindulatának megkaparintása. Nagyon komolyan végig kell gondolnunk, valóban Isten-e az, aki ezt kéri tőlünk, vagy esetleg mi vagyunk azok, akiknek a szívében ott lüktet a vágó, hogy áldozatot mutassunk be neki. Valóban Isten akarta a véráldozatot mint a megváltás útját, vagy mi gyarló, hitetlen, hiteltelen és gyáva emberek vagyunk azok, akik ezzel mentjük fel magunkat tettünk súlyossága alól?

Kinek van szüksége az áldozatra: neki vagy nekünk? Neki, a kegyelmes Istennek, vagy nekünk, a kegyetlen embereknek? Neki, aki mindent képes odaadni értünk, még egyszerű Fiát is, vagy nekünk, akik sokszor még azt a néhány percet is sajnáljuk rá az életünkéből, amelyet vasárnap az ő imádására, tiszteletére, dicsőítésére töltünk el? Neki vagy nekünk? Neki, aki odaad, magát adó, vagy nekünk, akik Júdásokként és Péterekként még attól se ijedünk meg, hogy eláruljuk akár egy icipici előnyért is az Isten Fiát?

Jézus egyszer és mindenkorra elhozta a szabadítást. Igaz ez még akkor is, ha mi görcsösen ragaszkodunk ahhoz, hogy ez nem lehet így. A levél szerzője egy nagyon jól ismert képet használ, a főpap jom kippurkor elvégzett engesztelő szolgálatának képét, hogy valamit megmutasson levele olvasóinak abból, hogy szerinte Jézus élete, halála, feltámadása hogyan is értendő. Hogy milyen különleges, milyen egyszerű, milyen új is az, amit a názáreti ács fia, az Isten Fia elhozott közénk. És hogy milyen gyalázatos árulás és szégyen az, amit mi tettünk vele. „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*”

– mondja Jézus a kereszten (Lk 23,34), szinte felmentve akkori, de mai árulóit is. Micsoda szeretet van ebben a mondatban! Szinte egy felmentéssel is felér.

De valóban nem tudtuk és tudjuk, hogy mit és miért tesszünk? Valóban azért kellett meghalnia az ártatlannak, mert mi nem vettük észre, hogy ki van ott a kereszten? És valóban nem fogjuk fel, hogy Jézus – aki kiemelte, hogy irgalmasságot és nem áldozat akar – nem azt tanítja nekünk, hogy törvénykezzünk, hanem azt, hogy megszólaljon az evangélium, hogy ami történt, az egyszer és mindenkorra megtörtént, és elvégeztetett?

Tényleg képtelenek vagyunk elfogadni, hogy miénk „az örökkévaló örökség ígérete”, és hogy nem Isten az, aki bezár minket az adok-kapok hamis rítusába, hanem mi vagyunk azok, akik nem tudjuk elengedni azt, hogy „valamit valamiért, valakit valakiért” kontextusba helyezzük életünk legfontosabb drámáját?

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

„Az emberiség legsötétebb óráiban is van egy hang bennünk, ami lehetővé teszi, hogy emberek maradjunk.” Nemes Jeles László rendezőtől származik ez mondat, miután 2016-ban megnyerte az Oscar-díjat a *Saul fia* című filmjéért. Egy mondat, amelyben ott a paradoxon: a reménység, hogy az ember embernek maradjon, nem a pompás díszletek között, nem a győztesek, nem a hatalmasok, nem az elnyomók oldalán élhető, érthető és kapható meg, hanem ott, ahol a mélység ünnepét üljük. Ahol nincs más, csak a bizalom, csak a hit, csak a kegyelem, csak a szabadulás vigasztaló ígérete. Hogy mégiscsak: van tovább.

De ez nem az áldozat logikája. Ez a szereteté. Ez nem a mi logikánk – ez az Istené. Ez nem a kárhozat logikája – ez a kegyelemé. Ez nem a félelmet erősíti bennünk, hanem a bátorságot, hogy elhiggyük: a kereszttel és az üres sírral egyszer és mindenkorra miénk lett „az örökkévaló örökség ígérete”.

■ GÁNCIS TAMÁS

LAMBERT VAN NOORT: AZ UTOLSÓ VACSORA (1588)

Lábmosás vacsora közben

Egy különös vendéglátás részletei

Népszerű teológia rovatunk mostani írása az utolsó vacsora helyszínére visz képzeletben. Többek között arra is rávilágít, hogyan kapcsolódik össze a páskavacsora ószövetségi hagyománya Jézus új szövetségével.

„Amikor...” Egyes elbeszélésekben, így az evangéliumi történetekben is majdhogynem jelentéktelennek tűnő határozószó. Uthalhat akár a cselekmény kezdetére, de össze is kötheti egymással a mondatokat. Esetenként azonban kiemelkedően meg-
nő a jelentősége.

„Amikor asztalhoz telepedtek...” – írja Márk evangélista az utolsó vacsoráról, mintegy megismételve megelőző mondatának bevezetését: „Amikor beesteledt...” Máté az időhatározó tekintetében hűségesen lemásolja Márkot, és lényegében ezt teszi Lukács is, noha ő némiképpen pontosít az este tág fogalmán: „Amikor eljött az óra...” A leszálló este és

a beköszöntő óra mindhárom evangéliumban sorsszerű csengést ad a rövid szónak.

A BÚCSÚ ÓRÁJA

Az evangéliumok leírásai nem mindenáron időrendi összefüggésben követik a nagycsütörtöki eseményeket, és nem is szóról szóra egybehangzó módon rögzítik az akkor történeteket. Az utolsó vacsora nyitánya azonban minden esetben ugyanazzal a drámai felütéssel kezdődik. A további tájékozódást viszont megnehezíti, hogy Jeruzsálemben ma ugyan turistalátványosság az utolsó vacsora – vélt – helyszíne, ennek ellenére nem tudjuk, áll-e még egyáltalán a „nagy vacsoráló ház”, ahogyan a Károli Gáspár-féle fordítás nevezi (Mk 14,15).

Nem világos, hogy Jézus és tanítványai kinek a bizalmát élvezték aznap este. Valamilyükük ismerőse vagy barátja lehetett az önzetlen vendéglátó? De ugyanúgy egy vendégfogadót is magunk elé képzelhetünk, amelynek emeletén a zarándokok

számára kialakított ebédlő hívogatta az ünnepre érkezőket. Annak idején „berendezve, készen” kellett a vacsoravendégek rendelkezésére állnia. Meglehet, hogy Jézus ott köszönt el tanítványaitól. Meghívta őket egy közös étkezésre, mint aki tudta, hogy „eljött az óra”, de lehet még egy utolsó kívánsága...

Lukács ezen a helyen megrendítő egyszerűséggel emlékeztet Jézus búcsúszavaira: „Vágyva vágytam arra, hogy szenvedésem előtt megegyem veletek ezt a páskavacsorát. Mert mondom nektek, hogy többé nem eszem ebből a páskavacsorából, amíg csak be nem teljesedik az Isten országában. Azután vette a poharat, hálát adott, és ezt mondta: Vegyétek, és osszátok el magatok között! Mert mondom nektek, hogy nem iszom mostantól fogva a szőlőtő terméséből, amíg el nem jön az Isten országa.” (Lk 22,15–18)

A meghatározott idő, az „amikor” feszültsége és a kereszttútra induló Jézus kérésének, vágyának a természetessége összetalálkoznak egymással az utolsó vacsora asztalánál.

VACSORA KÖZBEN

A szinoptikus evangéliumok dramaturgiája az iménti jelenetnél is szinte azonos; Lukács azonban mintha olyan hagyományrétegekkel gazdagította volna a közös anyagot, amelyek mélyebbről kerülhettek elé, mint az úrvacsora szerzettetési igéiként ismert mondatok. Ez utóbbiakról legelsősorban Pál apostoltól értesülünk,

habár ő egyáltalán nem azzal a szándékkal hivatkozott a szavai szerint egyenesen az Úrtól átvett részletekre, hogy azokat az úrvacsora szereztetési igéiként vessse köbe, hanem azért, mert egy éppen időszerrő gyülekezeti kérdésre akart válaszolni Krisztus példájával.

János evangélista merítése pedig megint egy egészen más forrást feltételez. Ő az élet kenyereként idézi Jézust: „*Én vagyok az az élő kenyér, amely a mennyből szállt le: ha valaki eszik ebből a kenyérből, élni fog örökké, mert az a kenyér, amelyet én adok oda a világ életéért, az az én testem.*” (Jn 6,51)

Nála az utolsó vacsora helyszínén, a szinoptikusokkal való hasonlóságokon túl, valami sajátosan más is történik. János is úgy kezdi a leírását, akárcsak Lukács: „... Jézus tudta, hogy eljött az ő órája...” (13,1) A folytatás azonban fölöttébb meghökkentő: „[Jézus] felkelt a vacsorától, letette felsőruháját, és egy kendőt kötött magára, azután vizet öntött a mosdótálba, és elkezdte a tanítványok lábát mosni és törölni a magára kötött kendővel.” (13,2,4-5)

A Jézus önfeláldozó alázatosságát tükröző jelenet láttán az is feltűnhet, hogy a szinoptikusokkal ellentétben János nem közvetlenül Jézus szenvedéstörténete előtt szerepelteti a vacsora eseményét. Lehetséges bár, hogy ez a részlet valójában nála is már a passió kezdete, és Jézus következő, nagy beszédei mintegy kitöltik az utolsó vacsora és a tényleges szenvedéstörténet közötti szerkesztési hézagot.

Bizonyos azonban, hogy a lábmosás – rögtönzött szokatlansággal – nem a vacsora előtt, nem is az után, hanem a vacsora közben történt. A már ismert határozóval János nem a vacsora elejére, hanem annak a végére összpontosít: „Amikor Júdás kiment” a teremből. Nem a sötétség, nem is az elkerülhetetlen óra, de Jézus árulójának személye és az ő magatartása tetézi a feszültséget, hogy azután itt is megjelenjenek az előbbi drámai „kellékek”.

Gyökössy Endre református lelkész, pasztorálszociológus a *Magunkról magunknak* című kötetében úgy fogalmaz, hogy Jézus árnyékszemélyisége Júdás volt: a tudat és a tudattalan, a világosság és a sötétség, Jézus és Júdás kettősségére és szükségszerű összetartozására a mélylélektan is rámutat. Júdás éjjel árulta el Jézust: „Már éjszaka volt”, a Világosság, a Fény és az árnyék éjszakája.

Az utolsó vacsorán Júdás Jézussal együtt mártotta kezét a tálba, miután pedig a Gecsemáné-kertben Júdás megcsók-

olta Jézust, ő így szólt hozzá mint sötét társához: „Barátom, ezért jöttél!” (Mt 26,50)

Nagypénteken Jézus önként halt meg értünk. Júdás felakasztotta magát – de önmagáért. Nagypénteken kilobbant a Világosság, a Fény, de kialudt az árnyék is. Jézus feltámadott lelki testének már aligha volt árnyéka. Különös érzékkel festette ezt meg a spanyol művész, Salvador Dalí: a feltámadott Jézus áttetsző testén keresztül látszik a táj, mindaz, ami mögötte van. Pünkösdkor pedig már ő maga a Tűz, a Fény, a kettős tüzes nyelvek.

AZ ÉLET ÜNNEPE

A családtagok és a barátok által közösen elfogyasztott páskavacsora mindenkorij rendje nem titok. A családfő imával nyitja meg az alkalmat, emlékezteti a jelenlévőket az Egyiptomból való megszabadulásra, majd kiisszák az első poharat. A fogság keserűségére az ekkor előételként kínált ecetes saláta utal.

Zsoltározás és az Egyiptomból való kivonulás történetének felelevenítése után a családfő kovásztalan kenyeret vesz a kezébe, imádkozik, megtöri a kenyeret, és odanyújtja a többieknek. Ekkor következik a báránnyús elfogyasztása a második pohár borral. Az étkezés végén harmadszor is isznak egy pohárral. Ez az áldás pohara, külön imádság jár vele. Újabb zsoltárének után a negyedik pohár bor következik, majd hálaadó imával zárul a vacsora.

Az Újszövetség szerint Jézus új értelmet adott ennek a hagyományos vacso-

rának és a szertartásnak. A tanítványok mestereként, mintegy családfőként egy darab maceszt, azaz kovásztalan kenyeret vett a kezébe. Mindnyájuk nevében áldást mondott, és mindegyiküknek osztott egy darab kenyeret. A hagyományos páskaszertartást Jézus kibővítette, a kenyér kiosztásánál pedig annak az értelmét is megmondta: „Vegyétek, ez az én testem.” (Mk 14,22) A szertartásos étkezés befejezésül előírt harmadik pohár bornál szintén kijelentette annak más értelmét: „Ez az én vérem...” (Mk 14,24)

Jóllehet az evangéliumi leírások egy hagyományos történelmi eseményt tárnak elénk, az utolsó vacsorára mégsem annak történetisége, hanem a tartalma miatt emlékezünk. Az úrvacsorában *in, cum és sub*, vagyis *abban, azzal együtt és annak a révén* Jézus valóságosan velünk van. Nemcsak értünk vállalt halálára, de az életére és érvényes jelenlétére is emlékeztet minket a szentség.

Az úrvacsora ünneplésének befejezésekor a lelkész e szavakkal bocsátja el a gyülekezetet: „Menjetek el, és hirdessétek az Úr halálát és feltámadását!” Amikor az utolsó vacsora eseményeit és Jézus halálát visszaidézzük, valójában a teljes evangéliumot elevenítjük fel, és az életet ünnepeljük.

■ BÁCSKAI KÁROLY

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Teológia Tanszékének docense.

LAMBERT VAN NOORT: KRISZTUS MEGMOSSA A TANÍTVÁNYOK LÁBÁT (1560)

Evangelium tévében, rádióban

A friss Bornemiszta-díjas Bolla Zsuzsannát kérdeztük a közmédia vallási műsorairól

Egyházunk ez évben is átadta médiadíjait. A Bornemiszta-díjat – amely a világi felületeken, például nyomtatott vagy online újságban, televízióban, rádióban, közösségi médiában megjelent művek alkotóinak munkáját ismeri el – idén Bolla Zsuzsanna, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap Vallási Főszerkesztőségének kiemelt szerkesztője, egyházunk központi portáljának, az Evangelikus.hu-nak a korábbi főszerkesztője vehette át. A díjazott alkotás az Isten kezében című televíziós portréfilmsorozat részeként Némethné Tóth Szilvia evangélikus lelkész, lelkigondozót mutatja be. E sorok írója ez alkalommal egykori teológiai évfolyamtársát kérte beszélgetésre, így az interjúalany és a kérdező kivételesen tegeződik.

– Mit éreztél, mikor megtudtad, hogy idén te kapod ezt az elismerést?

– Nagyon örültem neki. Ahogy a köszönőbeszédemben is említettem: épp idén huszonöt éve végeztem el a kommunikáció szakot Németországban, az erlangen-nürnbergi egyetemen – Friedrich-Alexander-Universität –, és kezdtem ezen a területen dolgozni. Bár tudom, hogy ez az elismerés egy alkotást díjaz – esetemben a Némethné Tóth Szilviáról készített filmet –, én mégis úgy tekintek rá, mint ami ennek az eltelt huszonöt évnyi munkának egyik mérföldköve. És valóban, a kisplasztika, ami járt az oklevélhez, egy gravírozott kő, elég komoly súlya is van, majdnem másfél kiló.

– Korábban az Evangelikus.hu honlapon találkozhattunk a Győri András Timótheussal közösen készített anyaggal. Volt kollégánkat nagyon szép szavakkal illetted az ünnepségen. De miként kezdted el filmeket készíteni?

– A filmkészítés amolyan hobbiszinten jóval az Evangelikus.hu előtt kezdődött. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen volt egy kamera, amivel sokat forgattunk. Szarka István, Kelemen Péter és Lázár Zsolt barátommal interjúkat készítettünk, koncerteket, teológus-farsangokat, kirándulásokat vettünk fel. Egyszer még Reuss András akkori rektor Keleti pályaudvarra való megérkezé-

sét is rögzítettük. Később Erlangenben, ahol ösztöndíjasként tanultam, szintén volt filmszeminárium, és Marburgban, a Protestáns Filmakadémián is volt gyakorlatunk. 1997-ben a Duna Tévénél, épp a vallási főszerkesztőségben szereztem meg a szeminárium lezárásához szükséges nyári gyakorlatot. Amikor felmerült, hogy az Evangelikus.hu honlapon is legyenek filmek, megörültem a lehetőségnek. Egyből a mély vízbe kerültünk: Győri András Timótheussal úgy ismerkedtünk meg, hogy Nürnbergben többrészes filmet készítettünk a bajor-magyar testvérkapcsolat huszonötödik évfordulójának ünnepéről. Minden előzmény nélkül kint találkoztunk először egymással. A kézfogás után a kezembe nyomott egy mikrofont, vállára kapta a kamerát, és indultunk is dolgozni. Már az első napon tökéletes volt közöttünk az összhang, és ez tíz éven át tartott.

– Az MTVA-nál 2022-ben a nyugdíjba vonult Nagy László lelkész-főszerkesztőt váltottad. Nem csupán személyi, de lényeges tartalmi és műfaji megújulás is kezdődött ekkor a közmédia vallási főszerkesztőségében. Mik ennek a legfontosabb elemei?

– Szerencsém volt, mert amikor elkezdtem az MTVA-nál a munkát, a vallási főszerkesztőség vezetője, Andrónyi Kólos már tervezte a műsorstruktúra meg-

változtatását, így ezekről a kérdésekről már folyt a diskurzus. Elődöm a rendszerváltás óta, több mint harminc éven át szerkesztette az evangélikus vonatkozású műsorokat a Magyar Televízióban és a Magyar Rádióban, kitartó munkájával értékes adások sora készült. A közmédiával való, 1990-re visszanyúló megállapodás szerint a műsorok fele katolikus adás, huszonöt százaléka református, tizenkét és fél százaléka evangélikus, a fennmaradó pedig a kisebb egyházak műsorideje. E felekezeti megosztás szerint az evangélikusokra havonta egy huszonhat perces *Evangélikus magazin* és évi tizenöt, szintén huszonhat perces portréfilm jutott, *Útmutató*, *Mai hitvallások*, illetve *Evangélikus riportok* címmel. Ezek mellett a nyolcperces *Evangélikus ifjúsági műsor* és a háromperces, *Hajnali gondolatok* cí-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

mű adás töltötte ki egyházunk műsoridejét. Ezeket gondoltuk át, és egy alapos előkészítési folyamat után 2022 januárja óta új műsorstruktúra szerint készülnek a közmédia vallási műsorai.

– Milyen evangélikus műsorokkal találkozhat most a néző-hallgató?

– A Magyarországi Evangélikus Egyház műsorai a Duna Televízióban a *Létlge* protestáns magazin keretében, illetve az Isten kezében című portréfilmsorozat részeként láthatóak. Ezek az adások, amelyek vasárnaponként reggel kilenckor, illetve fél tízkor kezdődnek, gyakorlatilag minden vasárnap kínálnak evangélikus részt. Egységes, felekezeten túlmutató a *Mindennapi* című napi gondolatébresztő sorozat, ami naponta többször jelentkezik. Evangélikus kötődésű szereplők az *Agapé* című kerekasztal-beszélgetésben vagy a *De őszintén!* ifjúsági műsorban is feltűnnek. A Kossuth rádióban naponta többször hallhatóak a napi imák, amelyeket különböző felekezetek vallási vezetői – katolikus, református, evangélikus püspökök és zsidó rabbik – tartanak. Az *Erős vár a mi Istenünk!* – *Evangélikus félóra* adásai változatlanul kéthetente hallhatóak. A magazinok mellett továbbra is minden egyház kap műsoridőt arra, hogy az istentiszteleteiket közvetítsék. Nekünk, evangélikusoknak évente kilenc, élőben közvetített rádiós istentiszteletünk van a Kossuth rádióban, illetve négy élő televíziós istentisztelet, amelyet a Duna Televízió sugároz.

– Milyen változások történtek még?

– A vallási főszerkesztőség próbál a médiafogyasztási szokásokhoz igazodni. 2021 szeptemberében elindult a *Bizony, Isten!* Youtube-csatorna és a hozzákapcsolódó Facebook-oldal is. Korábban csak a *Mediaklikk.hu* oldalon lehetett a műsorokat utólag is megnézni az adás után egy hónapig, most azonban ezeken az új felületeken bármikor elérhetőek az adások. 2023 márciusában tizenötezer követője van a műsoroknak a videómegosztó portálon. Minden filmet feltöltünk ide, napi rendszerességgel a frissítés. Eddig több mint két és fél millió megtekintésnél járunk, tehát a csatorna népszerűsége egyre nő, és a fiatalabb generáció is elérhetővé vált ezen a felületen. Újdonság, hogy 2023 márciusától a Facebook-csatornára felkerülnek a rádióadások is, így ezek is visszahallgathatóak lesznek. Remélem, hogy ezeken az új és régi médiumokon keresztül sikerül még több embert megszólítani és hozzájuk Jézus életet megváltoztató evangéliumát közvetíteni.

– Mely korosztályokat tekinti célcsoportnak a vallási főszerkesztőség, és a változtatásokkal inkább a hívőkhöz szeretne szólni, vagy az egyháztól távol lévőkhez is?

– A vallási műsorok többnyire vasárnap délelőtt kerülnek adásba, ezért azon is dolgozunk, hogy kikerüljenek ebből az időszámból, hiszen a hívek olyankor épp a templomban vannak. Jelenleg csak azok tudják élőben megnézni az adásokat, akik

valami miatt épp nem mennek templomba, idősek, betegek. Szerencsére mivel a vetítés után a műsorok elérhetőek a közösségi média csatornáin, szélesedik a nézői kör. És természetesen az a cél, hogy minél többeket, különböző generációkat és ne is csak egyháztagokat szólítsunk meg az adásainkkal, az evangélium üzenetével.

– Hogyan formálják a hitedet a munka során átélt találkozások?

– A munkám során fontos az, hogy teológiai végzettségem is van, hiszen így tudok úgy kérdezni, hogy az teológiailag is rendben legyen, de alapvetően egy interjúnál inkább az interjúalany ad nekem. Egy-egy történet, melyben a személyes hitéről vall nekem valaki, sokszor engem is feltölt.

– A köszönőbeszédében hangsúlyozta a csapatot, amely melletted áll. Természetesen a családotat is, de az MTVA stábját is. Emberileg, szakmailag, hitbelileg is megvan-e az összhang az utóbbiakkal? Hogyan kezelitek az óhatatlanul felmerülő problémákat, feszültségeket, a sok megtett kilométert, a fáradtságot, a határidőket?

– Többször dolgoztam már világi médiumnál, és mindig azt tapasztaltam, hogy mindenféle kérdést meg lehetett beszélni a kollégákkal. Talán könnyebben és gördülékenyebben, mint egyházi közegben. Bár minden forgatásra más csapattal megyek, sosem volt gond ebből. Azt hiszem, egy idő után az ember megszokja, hogy még ha tíz perce ismerkedtetek is meg a kollégával, mégis összhangban kell végezni ezt a munkát, csapatban, mert másképp nem lehet. A vallási főszerkesztőségben lévő stábok tagjai egyébként sokan kapcsolódnak egy-egy egyházhoz. De még az is, aki lazább szálal kötődik, alapvetően nyitott a vallási témák iránt. A hosszú utazások, egy-egy helyszínen több napig tartó forgatás során sokszor beszélgetünk teológiai témákról. Érdeklí a stáb tagjait az, hogy egy-egy teológiai kérdésről ki hogyan gondolkodik, így sokszor igen mély beszélgetések alakulnak ki.

– A témakeresésben, tématalálásban is megéled Isten vezetését a mindennapjaidban?

– Az ígéretet, amit már a konfirmációi ígében is kaptam, azt életem folyamatosan az életemben [Zsolt 37,5; Károli-fordítás]: „Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízzál benne, majd ő teljesíti.”

■ S.-K. D.

Világítótornyaink

Hogyan lazít az, aki munkájából adódóan sokat, nagyon sokat olvas? Szabadidejében természetesen – két kutyasétáltatás között – olvas. A szépirodalom azon jellemzőjét, miszerint az olvasó

tötte táj lankáin – az élet útjain – járunk. Végül pedig megmértetnek, s lesznek, melyek világítótornnyá válnak, megmutatják a biztos irányt hazafelé, ha nagyon eltévedünk.

ger és a szárazföld határán, a biztonság és a kaland határmezsgyéjén állnak. Nem egyszerűen funkcionális épületek, szimbólumai a civilizációnak, a fény hirdetésének, a magánynak és individualizmusnak, de a közösségi gondolkodásnak, bizonyos értelemben a segítségnyújtás legfőbb parancsának is. [...] A világítótorny a magyar irodalomban Babitsnál vált igazi jelképpé, az írástudó jelképévé: »...még ha semmi reményünk sem volna, s joggal veszítenéd el minden hitedet a Morál és az Igazság erejében: bizonytalankor is illik az Írástudóhoz a Világítótorny heroizmusa, mely mozdulatlan áll, és híven mutatja az irányt, noha egyetlen bárka sem fordítja feléje az orrát – míg csak egy új vízözön el nem borítja lámpáit.«

Visszatérve a regényhez: Virginia Woolfnak, a modern angol próza művelőjének alkotása melankolikussá tevő olvasmány. Világítótornya nagyon is valószínű, de a történetben metaforává válik: az elérhetetlen álom szimbóluma, ahová sohasem jut el a regénybeli gyermek, pedig ez minden vágya. A gyermekkor elszalad, az idő – egyetlen pillanat – sem forgatható vissza, a beteljesíthetetlen álmot el kell temetni. A torony azonban áll a helyén, és betölti küldetését évtizedek, a háború pokla után is.

Mi vagy ki jelenti nekünk a világítótornyot annak metaforikus értelmében? Keresztényként egyszerre éljük át, hogy keressük a választ, olykor kétségeinkkel küzdünk, miközben felelősségünk tudatában, Jézus missziói parancsának engedelmeskedve rámutatunk a sötétben biztonságos partot jelző fényre, az otthonra, ahol várnak, ahol nem a tomboló elemek, a szél, a haragos tenger a végső úr. Eképp kicsit talán mi magunk is világítótornnyá válunk: mi hallottuk az élet igéjét, megismertük Jézus Krisztust, hirdetjük őt, megosztjuk a kegyelmes Isten és a megváltó Jézus jó hírét. Mindenek Ura és Teremtője menedék, kősziklára épített vár, nem rejti el magát, hiszen Krisztusban immár mindenki számára megjelent.

Persze nem árt elfelejteni: minden valóságos és metaforikus világítótorny csak akkor tölti be a hivatását, ha nem tévesztjük el a feléje vezető irányt...

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: DIMITRY B / UNSPLASH.COM

többet, mást is kap egy regénytől, mint amit elsőre remélt, bizonyára nem kell fejtegetnem. Mindannyian őrzünk olyan könyveket a polcunkon, amelyek nemcsak történetükkel, tanulságaikkal, de hatásukkal, életünk fordulópontjaihoz adott kapaszkodóikkal, bölcsességükkel, igazságukkal is hozzáadtak jellemünk fejlődéséhez, tisztánlátásunkhoz, szükséges korrekcióink elvégzéséhez.

Néha elég egy cím, amely felidéz valamit, amire rezonálni tudunk, megragad, és máris benn vagyunk a rengetegben. Az asszociációk egymásba fonódnak, kanyargós, keskeny ösvényekre vezetnek, titkok szobáiba hívnak. Ha nem akarjuk megspórolni a belső munkát, segítségünkre lesznek, akár sötét és baljós árnyak közt, viharos tengeren, akár napsü-

Virginia Woolf *A világítótorny* című könyvét pont a fentiek reményében és főleg nekem sokat ígérő címe miatt vettem meg. E fantáziát megmozgató, misztikus, titokzatos, látványos is különleges, nagyszerű építmény szimbólum mi voltát sokan, sokszor ékesszólóan megfogalmazták már. Hadd idézzek kettőt!

George Bernard Shaw irodalmi Nobel-díjas drámaíró ezt mondta: „Nem ismerek más olyan, ember alkotta épületet, amely annyira önzetlen célú lenne, mint a világítótorny. Azért épültek, hogy másokat szolgáljanak.” Miért van sokunkban valami ősi vonzódás eme „önzetlen” építmények iránt? Szentmihályi Gergely *A világítótornyok – a fény individualistái* című esszéjében (a *Kommentár* folyóirat 2017/5–6. számában) így ír: „A világítótornyok a ten-

Mindenkinek van egy kis tava

Háy János alkotásról, önképről és Petőfiről

Tízéves korától művésznek készült. Több művészeti ágban alkot, a köteteit maga illusztrálja, minden irodalmi műfajban termékeny, és szerkesztői munkássága is jelentős. Talentumait nem ássa el, fáradhatatlan lendülettel kamatoztatja őket. Az emberi kapcsolatok működésének, dinamikájának kutatója. Lakásán stábunk tagjainak maga szolgál fel (olasz) kávé, kotyogósban főzve és (vietnámi) zöld teát, karinthys bögrében. Közvetlen hangulatban, ám annál komolyabb témákról beszélgettünk Háy Jánossal Petőfi Sándorról, a Biblia és a magyar irodalom kapcsolatáról és a hallásra kész fülekről.

– Bár köztudomású, „Háy János nevű személy nem létezik” – ezzel a nyitómondattal indul Háy János *Gyalog megyek hozzád sétálóúton* című első verseskötete –, mégis nagyon magától értetődő a terébe kerülve az oldottság. Nem sok művészi allúrt tudunk felfedezni.

– A közvetlenség híve vagyok. Minden olyan út, amely valami misztikus

ködbe rejti a művészt, szerintem helytelen út, és valójában nem a művekről, a tehetségről szól, hanem arról, hogy egy önfényező brandet alakíts ki magadnak. Én ettől idegenkedem. Minden művészet célja, hogy megérintse a másik embert. Az érintésnél közvetlenebb dolog nincsen. Jobb közvetlennek lenni, mint érinthetetlennek. A magyar társadalom-

ban a mai napig benne van a feudális gondolkodás, amelyben a hierarchia lényeges eleme az emberek közötti kapcsolatnak. Ezt én – lehet, azért, mert plebejus származású vagyok – eléggé nem bírom.

– „A saját jelentőség megélése tévképzet önmagunkról és az emberi sorsról. Alapvetően a jelentéktelenség a közös alap. Amikor kiszolgáltatottá leszünk, ezt pontosan tudjuk, mikor felszámolódik a kiszolgáltatottságunk, rögvest elfeledkezünk róla. Megint van társunk, megint van pénzünk, dübörög a gazdaság, hát kezdjük el újra növekedni” – írja a 2020-ban megjelent *Ne haragudj, véletlen volt* című „szükségnapló” *Hétköznapi* című fejezetében. Megszabadulhat az ember ezektől a tévképzetektől? ▶

– Nem hiszem, hogy meg lehet, azt meg pláne nem, hogy a saját lélektani adottságainkon túl kellene lépnünk. De abban igenis hiszek, hogy a lélektani pakkunkkal lehet jól és rosszul bánni. Bár képzetek és tévképzetek sokaságával birkózunk, és önmagunk reflektív vizsgálata mindig korlátozott, de azt hiszem, a legtöbb ember szeretne jó lenni, és szeretne olyan lenni, akit a többiek szeretnek. És hiába követ el mindent a termelés, a média, az államok terrorja, az ember mindig is akarni fogja, hogy többet tudjon önmagáról, hogy gondolkodjon a létéről, az életéről, a sorsáról. Tévesen hiszik azt a mai világ gondolkodásának meghatározó erői, hogy egy marék euróval ki lehet törölni az agyunkat vagy a szívünket. Ettől még maradnak bennünk tévképzetek, s ha leleplezel egyet, születik egy másik, de ez nem baj. A hiba abban van, amikor megszünteted magadban az ezeken való rágódást.

– Más úton kutatja a valóságot, másképp alakítja az emberi képzeteket a művészet, a tudomány és a vallás. Lát közös keresztmetszetet?

– A vallás és a művészet részben egy töről fakad, mindkettő mélyén ott a transzcendencia, a világnak az a része, amelyet racionális lépésekkel nem tudunk megközelíteni. Ha ez kimarad egy műalkotásból, akkor nem a lét teljességét tárja fel, szóval részben üres marad. E tekintetben teljesen lényegtelen kérdés, hogy egy alkotó vallásos-e, vagy nem. A tudomány talán abban segít, hogy ahol logikusan feltárható tények és folyamatok vannak, ott ne maszatoljunk. Az egyik rossz művészi megközelítése a világnak, amikor egyszerűen érzékelhető és értelmezhető dolgokat metaforák és hasonlatok tömegével zavarunk össze. Költői képekre akkor van szükség, ha a közvetlenül érzékelhető mögé akarunk nyitni. Nem a szépséget szolgálják a nyelvi alakzatok.

– Akkor mi a műalkotás? Ablak a világon túlra? Vagy olyan, mint a nagy sikerű keresztény gondolkodó, C. S. Lewis népszerű fantasyjában a Narniára nyíló ruhásszekrény ajtaja? [A sorozat egyik kiadásának első három kötetét Háy János magyarította.]

– A műalkotás világépítés. A mű egy teremtett világ, amelybe belép az olvasó a maga tapasztalati anyagával, és ott találkozhat a mű létrehozójának tapasztalataival. Amikor ez megtörténik,

FOTÓK: MÁGYARI MÁRTON

megérintődsz; tulajdonképpen ezt hívja Arisztotelész katarzisznak.

– A *cégvezető* című regényének főszereplője egy mindig az aktuális vágyait és késztetéseit követő, földhözragadt, tékozló figura. Ugyanakkor „korunk hőse” életének fordulatainál jóval tágasabb perspektívát mutat a könyv – lesújtó társadalmi tablót festve. Megbújik a leleplezett élethazugságok mögött valami reménység?

– A *cégvezető* minden ellenkező hírszeléssel szemben optimista könyv. Ha a végétől újra átgondoljuk, akkor látszik, hogy egy nagyon mély önvizsgálatot kö-

vet végig a regény. Hibákkal és bűnökkel szembesít, s minden remény ott kezdődik, amikor megjelenik az életedben a valóság, hogy ez és ennyi vagyok én. A regény utolsó képe, amikor a cégvezető meglátja magát a tükörben, és szembesül azzal, hogy ő ekkora, hogy eddig mennyire elkalibrálta magát, mert azt hitte, a bankszámlája megnöveli a világban való jelentőségét. A jelentéktelenségünk beismerése az élet legnagyobb gesztusa, mert csak erre épülhet minden jelentős cselekedet. Ekkor látszik igazán, mit jelent szeretni, mit jelent gondoskodni, mit jelent egyszerűen, de cselekvően benne lenni a világban.

– Számtalan – társadalmi, lélektani – oka lehet annak, hogy valaki nem tud jól dönteni, nem tudja megkülönböztetni a rosszat a jótól. Ilyenkor a szembesülés mellett nincs szükség külső segítségre? Hovatovább az összeomlás drámai pillanata után – isteni beavatkozásra?

– Minden olyan mondat, amely a te léteddel való mélyebb azonosságot célozza, az elhangzik, csak nem biztos, hogy meghallod. Ilyen formában mindig létezik a külső segítség. Az a mondat megszületik. Akkor nem ér el, ha nem vagy tisztában azzal, hogy te ki vagy. A mondat csak a valóságot tudja megszólítani. A hamisság építményének össze kell omlania ahhoz, hogy elérjen. Tehát nem a mondat hiánya a kérdés, hanem hogy van-e füled a hallásra, vagy nincs.

– Ez a fordulat szó szerint benne van az Újszövetségben. Mint írónak mennyi meghatározó az ön számára a Biblia?

– Bibliaolvasó vagyok, ha nem is mindennap, de majdnem mindennap forgatom. A Károli-fordítást, mert azt tartom nyelvileg a legizgalmasabbnak. Sokszor vitába is szállok bibliai könyvekkel, paszszusokkal, például Jób könyvével, amelyben Jób tök elfelejti, milyen veszteségek érték, amikor az Úr rehabilitálja az életét. Minden ilyen fontos könyvnek a lényege, hogy gondolkodásra inspirál, és csak gondolkodás révén tudunk bármiben is változni. Amúgy magyar irodalmat Biblia nélkül biztos csak hézagosan lehet megérteni.

– A bűnök, kisebb-nagyobb korrupciók bemutatása mellett főleg a novelláiban nagyon erősen megjelenik az emberi sebzettség, elárvultság, kiszolgáltatottság. A lélektani mélységek kutatásában mi motiválja? Mennyi a tárgyilagosság mögött az érzelmi munka?

– Egy irodalmi szövegnek mindig pontosnak kell lennie. Pontosnak ott is, ahol érzelmek vannak. A műalkotás a befogadónak mindig érzelmi azonosulást ajánl. Az olvasó is ezt keresi. Azt akarja, hogy a saját sorsát ismerje fel a szövegben. Az író bizonyos tekintetben önmagát írja, akkor is, ha tőle nagyon idegen karaktereket jelenít meg, az olvasó pedig önmagát olvassa a magától idegen sorsokban is. Mindezt érzelmek nélkül nem lehet megtenni egyik részről sem.

– Az Isten című novellájában nincs jelen az Isten. Az egyes szám első személyű beszélő az átélt durva bántalmazás után megállapítja, egyedül van, és Isten – kisbetűvel – nem vigyázott rá. Az áldozat

érzéseit átéljük és értjük. De fölmerülhet a kérdés: van-e helye Istennek ebben a – hol Isten háta mögötti, hol Isten nélkül is jóléti – Háy-univerzumban?

– Műalkotássá csak akkor válik valami, ha érzékeltetni tudja a világ megfoghatatlan részét is. Bár nem hiszek abban, hogy a műalkotás a valóság tükrözése, de abban a tekintetben mégis, hogy hasonlít az emberre, aki két lábbal áll a földön, s talán az érzelmeivel és a gondolataival fölé emelkedik ennek a földnek. De mindenfajta ideologikum, így a tételes vallások is idegenek az esztétikumtól. Abban a pillanatban, ha ilyesmi megjelenik egy írásban, a szöveg rögvest beárazza morálisan vagy gondolatilag a világot. Egy író ezt nem teheti meg, mert abban a pillanatban értékelői és ítélezői funkcióba kerül.

– Szabadúszó írónak vallja magát, mégis kötött napi rutint említett, mikor az interjú időpontját egyeztetted. Spontán

*Bibliaolvasó vagyok, ha nem is mindennap,
de majdnem mindennap forgatom.
A Károli-fordítást, mert azt tartom nyelvileg
a legizgalmasabbnak.*

ihletmegéléssel vagy szisztematikusan alkot, és a napi penzumot vallja?

– Ihlet vagy invenció nélkül nem lehet írni. Akkor is ki kell keverni, ha valaki szisztematikusan dolgozik. Ez az érzelmi elragadtatottság a motorja a szövegnek. Lgyekezettel és odafigyeléssel, jó írói készséggel létre lehet hozni jó, netalán fontos szövegeket, de irodalmat nem.

– A Kik vagytok ti? – Kötelező magyar irodalom – Újraélesztő könyv című rendező megközelítésű, műfajteremtő kötet elnyerte a Budai-díjat, melyet az oktatás, nevelést legjobban segítő könyvekért ítélnek oda. A kötetben foglalkozik az idén kétszáz éve született Petőfi Sándorral, aki – evangélikus keresztelője és evangélikus iskolái miatt – „a mi Sándorunk”. Ebben több egészen meglepő tény is közöl, például, hogy Friedrich Nietzsche diákkorában Petőfi hat versét is megzenésítette.

– Nietzsche foglalkozott zenével. A legenda szerint egy lipcsei kiadású Pe-

tőfi-kötettel gyakran járt sétálni, és szívesen olvasta ezeket a forradalmi és lázító verseket. Petőfinek tényleg volt egy nemzetközi ismertsége abban a korban, és ez kevés magyar alkotóról mondható el. Olvasta őt Heine, szerepel Victor Hugo *Európa térképe* című versében, és úgy beszéltek róla, mint aki hasonló Shelleyhez, Byronhoz vagy Keatshez, hatással volt Európa gondolkodására. Nyilvánvaló, hogy ő nagyon 19. századi költő, ezt nem szabad elfelejteni. Ugyanakkor számolni kell azzal, hogy nagyobb rajta a teátrális máz, mint amennyi kellene, és ezért nagyon nehéz közel kerülni a verseihez. Olyan, mintha mindig egyfajta autoritáshoz, szentséghez közelednél. Van egy legenda például, ami a születését betlehemi történetként meséli el. A kétszáz éves évforduló akkor lehet jó, ha ez a máz leperog Petőfiről, és költőként tudunk rátekinteni, aki nem leszöl

nekünk a posztamensek magasából, hanem szinkronban van velünk.

– A jeles évfordulók mellett áprilisban a költészet napját ünnepeljük. Az öregség, a betegség, az elmúlás képei tematizálódnak *Az öregtó felé* című verseskötetében. Ugyanakkor megjelenik némi társadalomkritikai él, illetve az egyéni felelősség kérdése is. Az öregtavat az öreg horgászoknak nincs erejük kipucolni. Mi lesz a tóval?

– Mindenkinek van egy kis tava, vagy másképp mondva: mindenkit körülvesz egy térség, ahol tőle vagy tőle is függ, hogy milyen a világ. Én törekszem ezt a kicsi kompetenciatert rendben tartani, és erre kapacitálok másokat is. Ha mindent megteszünk ott, ahol tehetünk, biztos jobb lesz körülöttünk a világ. Társadalmilag is így gondolkodom, a nagyobb egyéni felelősség, a nagyobb önrendelkezés és a kisebb központi hatalom híve vagyok.

■ KINYIK ANITA

Bifokális

Egész kicsi koromban lettem szemüveges. Csak a fényképek alapján tudom, hogy nem voltam mindig az. A szüleim szerint a paplan alatti zseblámpás olvasás okozta, de egyszer csak már nem láttam tisztán, szükségem lett erre a segédeszköze.

Nem szerettem, de megszoktam. Hozzám tartozott. Amikor kezdett divatba jönni a kontaktlencse, megdöbbenve nézegettem az arcom, milyen idegen, szinte csupasz a szemüveg nélkül. Úgy látszik, késő volt váltani, addigra már „összenőtt” velem.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: DAVIDE RAGUSA / UNSPLASH.COM

Az első időkben a jól ismert tábláról olvastattak a szemészetten az évenkénti ellenőrzésen. Aztán egyszer csak lett számítógépes szemvizsgálat. Beültünk a sötét szobába, én szemüveg nélkül bizonytalanul vártam, hogy mi fog történni. Aztán feltűnt a szemem előtt egy színes folt, ami először homályos volt, majd egyre élesebb és élesebb lett. Felkiáltottam örömben. Ez az, már tisztán látok. Az orvos csodálkozva mért végig, aztán kikapcsolta a gépet. Újra az a vaksí, kiszolgáltatott ember lettem, aki előtte voltam.

Felírták a pontosan bemért, szükséges szemüveget. Ám ettől kezdve hiába telnek az évek, a tisztán látás e pillanatának ujjongása elkísér. Egyszer ilyen lesz az is, amikor színről színre láthatom majd az Urat, akit félvakon igyekeztem jól-rosszul, de követni. Ilyen tiszta és örömteli lesz. Az, hogy így most még a földi dolgokat is csak segédeszközzel vagyok képesek látni, csak néha zavar egy kicsit. (Mondjuk, ha télen, a hideg-meleg hirtelen váltásakor bepárássodik az üveg előttem.)

Hosszú évek teltek el így. Különös volt megtapasztalni, amit elvben tudtam, hogy idővel annyit változik az ember szeme, hogy az olvasáshoz a rövidlátóknak nem kell már szemüveg. Engem ez körülbelül tizenöt éve ért utol. Éppen volt kisbabám otthon. Ha sokáig elhúzódott a szoptatás, könnyedén elfoglaltam magam mellette egy-egy könyvvel. Van, hogy az idő nekünk dolgozik. Máskor meg nem. Arra nem lehet hagyatkozni örökké. Csak Isten biztos pont.

Aztán ismét más idők jöttek. A legutóbbi felülvizsgálaton a méréskor kiderült, hogy már nem elég ez a fajta szemüveg, szükségem van a közeli dolgok látásához egy másik lencsére is. „Bifokális lesz – mondta az optikus –, hogy jól lásson messzire is, meg az orra elé is.”

Nem tűnt ez olyan boszorkányos dolognak, de amikor hazahoztam az új kis csodát, és kipróbáltam, bizony majdnem fejre állt velem a világ. Ha távol néztem, akkor rendben volt, de ha leejtettem valamit, mire a szemem közelre váltott, már arra is alig emlékeztem, mit is keresek. A két pont között szédelegve forgattam a fejem. Mintha a két tér között egy szakadék lett volna. Eltelt pár hét, mire hozzászoktam ehhez a mutatványhoz.

Bifokális. Két különböző fókuszu tehát a szemüvegem. És bizony az életem is. Egyik felem itt a földön él, teszi a dolgát, sűrög-forog, vacsorát készít, órára készül, elfárad, néha csalódik. Másik felem már fölfelé néz. Isten országára figyelek, oda készülök, azért dolgozom. Próbálom nem szem elől téveszteni. Abból a szemszögből figyelve más tűnik fontosnak. Nem az a legnagyobb baj

a világon, ha nekem sorba kell állnom a boltban, vagy kiszáradt az egyik orchideám. Sokkal komolyabb aggodásra ad okot, ha valamelyik szerettem nem keresi az Urat.

Személyes életem apróságai – amelyek hol örömteliek, hol fájdalmasak – eltörpülnek e távlatot figyelve. Az, aki bántott, már nem ellenszenves, hanem bajban lévő. A sértés tudatlanság vagy szeretetlenség. A pökhendiség – szimpla vakság. Irgalom és istenfélelem ébred bennem. Magam és embertársaim felé egyformán más érzéseket, más tudást kapok ezt a másik távlatot figyelve. Nagyon más minden, mintha csak egy pontról néznék rá.

Életem bifokális lencséjén át igyekszem újra meg újra megkeresni, melyik is a fontosabb fókuszu. És közben úgy járni az utamat, hogy lenn járva is tudom – nemcsak a fejemmel, de a szívemmel is –, hogy ez az egész itt csak egy része a vándorútnak. Hazavárnak.

■ FÜLLER TÍMEA

Anyák védtelenül és védőszárnyak alatt

Tapintattal, szeretettel végzik munkájukat az édesanyákat segítő szakemberek

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MART PRODUCTION / PEXELS.COM

Az információnyújtáson túl – terepmunka keretében – elkísérik támogatottjaikat például a kötelező kórházi vizsgálatokra. Hivatali és jogi ügyekben is segítenek, speciálisan ilyen problémákkal foglalkozó szervezetekhez irányítják a segítségkérőket, és – nem utolsósorban – lelkiileg is támogatják őket. A fővárosban, illetve vonzáskörzetében folyó terepmunka mellett egy kelet-magyarországi központjuk is van.

IDŐTLEN TÁMOGATÓ JELENLÉT

Lamina Sára január óta dolgozik az Emma humanitárius programjában, adminisztrációs feladatokat és terepmunkát egyaránt végez. „Általában traumatizált, a háború elől menekülő, nagyon nehéz helyzetben lévő nők keresnek meg bennünket, illetve a támogatottjaink között többen vannak olyan kárpátaljai nők is, akik többszörösen terhelt élethelyzetből jöttek el. Ezért különösen fontos része a munkánknak az odafigyelés és a támogató jelenlét” – mutat rá a szociológus végzettségű Lamina Sára. ▶

Várandósság, szülés, gyermekgondozás, -nevelés – az anyává válás folyamata és maga az anyai szerep különösen érzékeny terület a nők életében, nem mindegy a róla való beszédmód, nem mindegy, hogyan élnek meg az érintettek. A „védő nők” szerepe mindezek miatt kulcsfontosságú: emberi méltóságot, nőket, várandósokat, alapvető betegjogokat, anyákat, csecsemőket, kisgyermekeket, családokat védenek, biztonságot, védőhálót teremtenek, szemléletet formálnak, mintát adnak egy egész társadalomnak. A védőnői szolgálat két evangélikus képviselőjét és a Dévai Fogadó menekültsegítő közösségi házbán is jelen levő Emma Közhasznú Egyesület humanitárius programjának munkatársát kérdeztük – elsősorban arról, mire van szükségük az édesanyáknak.

A budapesti központú Emma Közhasznú Egyesület sorstárs- és szakmai közösségként határozza meg magát, amely elsősorban az anyák hazai társadalmi helyzetének javulásáért dolgozik. Az egyesület anonim zöldszámát – melyet képzett önkéntesek működtetnek – bármilyen krízishelyzetben lévő vagy csak beszélgetésre vágó nő, anya hívhatja. Az egyesület a szakmai és tájékoztató anyagok mellett közösséget kínál: Emma Műhely

néven rendezik meg havonta-kéthavonta beszélgetős alkalmait.

Mindemellett az Emma elköteleződött az Ukrajnából menekülő nők támogatása mellett. A Patent Egyesülettel együttműködve – a már több mint egy éve kirobbant háborús krízis után – olyan hálózatot építettek ki, amely mostanra már új, képzett munkatársakkal, bejáratott útvonalakkal és stratégiákkal várja a hozzájuk forduló, elsősorban várandós menekült nőket.

FOTÓ: LAMINA SÁRA ARCHÍVUMBÓL

Lamina Sára

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

A mai magyarországi szülészeti rendszerben a nagyfokú leterheltség (és egy sor egyéb tényező) miatt sokszor hallhatunk a tájékozott beleegyezést és önrendelkezést sértő intézkedésekről, és gyakran hiányzik a partneri jelleg az orvos-beteg kapcsolatból. Tovább terheli a rendszert a menekültek ellátása, különösen, ha a társadalom ellenérzéseket táplál irányukban – megjegyzéseket, ittlétük jogosságát firtató kérdéseket sokszor tapasztalnak az emmás segítők a kórházi kísérek során. A probléma rendszerszintű, a változás-változtatás jellemzően alulról szerveződő, lassú ütemű.

Bizalmi, hosszú távú kapcsolatok kiépítésével és minőségi jelenléttel próbál mindezen jobbítani az Emma. Lehetséges, hogy egy gondozottal csak a harmadik-negyedik találkozáskor jön létre az a fajta kapcsolódás, amely teret enged a megnyílásnak. A várandós igényeihez igazodva anyaközpontú törődést és komplex esetkezelést biztosít az egyesület a várandósság kezdetétől a gyermekágyas időszak végéig.

„A magyar szülészeti rendszer ellenőrző, nagyon sok vizsgálaton kell megjelenniük az anyáknak, Ukrajnában azonban ez nem feltétlenül van így. Volt olyan ügyfelünk, aki azt mondta, odahaza csak szülni ment be a kórházba. Sokszor alacsony osztályhelyzetű roma asszonyokról van szó, vagy olyan nőkről, akik nem beszélnek a nyelvet. Határozottan az az érzésünk kíséreskor, hogy ha mi nem lennénk ott, akkor ezek a nők nem feltétlenül kapnák meg azt a méltó bánásmódot, vagy jutnának hozzá ahhoz a szolgáltatáshoz, amely őket megilleti.”

Kommunikációs stílusukkal, a támogatathoz való odafordulással az emmások voltaképp mintát adnak a kórházi dolgozóknak arról, hogyan lehet a pácienssel való kapcsolatot másképp, más szemlélet- és beszédmóddal működtetni. Lamina Sára is hangsúlyozza: sokszor tapasztalt már rácsodálkozást, sőt – szelíd, de határozott közbelépésének hatására – stílusváltást a kórházi dolgozók részéről.

„Az egészségügyi dolgozók számára államilag biztosított, ingyenesen igénybe vehető tolmácsszolgálat kifejezetten a háború elől menekülőkkel való kommunikációt segíti elő. Az orvosok erről sok esetben nem is tudnak, vagy ha tudnak, akkor sem feltétlenül akarnak élni ezzel a lehetőséggel. Nekem, mikor legutóbb egy ukrán gondozottunkat kísértem, újra és újra figyelmeztetnem kellett a

FOTÓ JENEI-DEMCSÁK ANIKÓ ARCHÍVUMBÓL

Jeney-Demcsák Anikó

mutogatásra szorítókozó vagy mondanóját nekem címző orvost, hogy kérem, a hölgyhöz beszéljen, és használja a tolmácsszolgáltatást.”

Az idő a legértékesebb, amit egy szakember adni tud gondozottjának – hangsúlyozza Jeney-Demcsák Anikó is, aki annak ellenére, hogy sok gondozottjával marad munkaidőn túl is beszélgetni, többször vallja meg interjúnk során: mindig úgy érzi, adhatna még többet, lehetne még türelmesebb. A Nyíregyháza egyik (jellemzően középosztálybeliek lakta) körzetében dolgozó védőnő az egészségügyi rendszeren belüli segítő, évente százötven-százhatvan gondozott család van a védőszárnyai alatt, mindemellett három gyermek édesanyja.

Mint mondja, a szakmaiságot, az emberközelséget, az empátiát és a tapintatot tartja a legfontosabb vezérelvnek a hivatásában. Mikor látogatóba megy édesanyákhoz, igyekszik mindig a napirendjükhöz igazodni, hisz tudja, egy csecsemő mellett „soha nincs alkalmas idő”. Hite és szakmája mélyen összefonódik, anyaságában megélt tapasztalatai támogatják munkájában. Iskolavédőnőként kezdte pályafutását, aztán megszületett az első gyermeke, majd tizenöt hónap múlva a második. Visszatérve ajándéknak élte meg, hogy szakmai és személyes tapasztalatai összeérnek, hogy gyakorló anyaként hitelesebben tud tanácsot adni, magabiztosabban tud kérdéseket megválaszolni és az édesanyákat lelkiileg is támogatni.

„Ex cathedra válaszokat az ember nem tud adni, mert saját tapasztalata az, hogy minden gyerekről külön könyvet lehetne írni, annyira egyedi a személyisége és a fejlődése” – hangsúlyozza.

AHOL A VILÁG KAPITULÁL...

„A Gugli megmondja” és a véleményvezér anyabloggerek világában nem kis erőfeszítést kíván a védőnőktől, hogy hiteles megszólalóknak tekintsék őket, hogy elnyerjék az édesanyák bizalmát – számol be a mai kor kihívásairól Jeney-Demcsák Anikó. Őszintén beszél – ha úgy érzi, célravezető, a rábizott családoknak is – a szülés utáni depressziójáról is, melyet élete legnehezebb próbájának, legmélyebb tapasztalatának nevez. Az örömteli várandós időszakot követően, egészséges első és második gyermekének komplikációmentes születése után súlyos pánikrohamokkal, a napi rutint

ellehetetlenítő pszichés nehézségekkel köszöntött rá a gyermekágyi időszak. A második gyermek születése után kórházba, pszichiátriára került.

A szülés utáni depresszió azokban az években még egyáltalán nem kapott figyelmet, a szakemberek oktatásában is inkább lábjegyzetként szerepelt. Anikó terápiája nem volt kellőképpen személyre szabott, és nem hozta a várt javulást. Ami segített rajta, és elmondása szerint teljes gyógyulást adott, az egy elvonuló, életrendező gyülekezeti csendeshét volt. „Ahol a világ kapitulál, és megadja magát, nem tud a segítségre lenni, ott tud Isten az életedbe nyúlni” – állítja. És rámutat: érthető, ha felelősség súlya, amelyet egy gyermek felnevelése jelent, az embert elsöre (és még többször, bár kevésbé drámaian) összeroppantja. A kétségek és félelmek természetesen. De jó hír, hogy nem kell egyedül vinni a terhet, nem kell egyedül megoldani a megoldhatatlant.

szeres találkozás és beszélgetés hasonló élethelyzetben lévő anyákkal.

Harmadik gyermekének születésekor már nem tértek vissza a szorongásos tünetek. „Amit imádságban kértem, megadtam” – osztja meg velünk személyes élményét Anikó. A gyes letelte után igénybe vette még a nagycsaládosoknak kínált további öt évet is – otthon maradt főállású anyaként. Azóta is ezt vallja legfőbb hivatásának, amellelt, hogy elkötelezett a védőnői munkája mellett is.

HIVATÁSOS ÉS ÖNKÉNTES NŐVÉDELEM

Megkérdeztük a Nyíregyháza egy másik körzetében, szegregátumban is dolgozó, szintén evangélikus kötődésű Farkas Sándorné Gerecz Emesét is a tapasztalatairól. A szakember hangsúlyozta: a feladat voltaképp ugyanaz, az ebben a körzetben élő édesanyáknak is ugyanúgy megerősítésre, odafigyelésre, szeretetre,

FOTÓ FARKAS SÁNDORNÉ GERE CZ EMESÉ ARCHÍVUMÁBÓL

Farkas Sándorné Gerecz Emese

sára, szűrővizsgálatra – árulja el Gerecz Emese. Ennek hátterében állhat anyagi probléma (esetleg éppen buszjegyre sem telik), máskor meg – nem kevés energiát mozgósítva – a védőoltás szükségességéről kell meggyőzni a szülőket.

A szakember a jelenséggel kapcsolatban elmondja, hogy a körzetben lakók jellemzően csak a jelenben élnek, nem terveznek, nem építik tudatosan a jövőjüket. Általánosítani persze nem lehet. A betegségekhez sokkal természetesebben viszonyulnak, ugyanakkor sokféle babonát élhetnek közösségükben, amelyeket tisztázni kell. Gerecz Emesét mint a védőnőjüket már elfogadták, beengedik az intim terükbe, többen a tanácsát is kéri, és hallgatnak a szavára. Ugyanakkor a szakember az idén már többször volt kénytelen jelzést adni a gyermekjóléti szolgálatnak, mint tavaly egész évben. Az okok sokrétűek: gyermekelhanyagolás, kiskorú várandóssága, nagyfokú elmaradás a védőoltásokban, drogfogyasztás, amely rendőrségi intézkedést is von maga után. Ezek mind veszélyeztetik a gyermekek egészséges fejlődését.

Farkas Sándorné a prevenció híve. Tapintattal, türelemmel és szeretettel igyekszik a rábizottakat előrelátóbb életvezetés felé terelgetni, a női termékenységről és a családtervezés lehetőségeiről beszélni nemcsak fiataloknak, hanem sokszor akár meglehetősen korú asszonyoknak is. Mert a szemléletformálást – álljon bár a hátterében humanitárius vagy hitbéli meggyőződés – sosem késő elkezdni. Se rendszeren kívül, se rendszeren belül.

■ – KINYIK –

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

„Sokszor látom, hogy szakmabeliek értetlenül állnak a szorongás és a depresszió tüneteivel szemben. Aki ezt nem élte meg, aki ezen nem ment keresztül, annak tényleg érthetetlen. Pont ezért nem ítélnék meg mások felett” – világítja rá. A szorongással és depresszióval küzdő édesanyákat biztatja: ne szégyelljék bevallani maguknak, ha segítségre van szükségük, és aztán bátran kérjenek segítséget szakmabeliektől, illetve olyanoktól, akikhez bizalommal tudnak fordulni. A magány és a bezártság senkinek nem tesz jót pszichésen – emeli ki –, megtart és feltölt a támogató közösség, a rend-

információkra van szükségük. Csak a kultúra, a szokások, a prioritások mások, és ebből következően más a kommunikáció formája is.

Farkas Sándorné a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség cigánymissziójának is tagja. Védőnői szaktudását közkinccsá téve felvilágosító alkalmakat tart fiatal lányoknak, édesanyáknak, és részt vesz a misszió nyári gyerektáborában is, egy-egy napot vállalva.

A roma családoknál az együttműködés soktényezős. Gyakran előfordul, hogy a csecsemőt, kisgyermeket nem hozzák el a kötelező védőoltás beadá-

Himnológia, koncertezés, tanítás hármasa

Bach bűvöletében – új egyházzenei doktorunkat, Németh Zsuzsát kérdeztük

Cantate rovatunk ezúttal egy nagyszerű muzsikust, egyházzenészt mutat be, mégpedig jeles és örömteli alkalmából: Németh Zsuzsa 2023 márciusában védte meg doktori értekezését a Zeneakadémián. Beszélgetésünk betekintést enged a műhelymunkába is: hogyan készül egy disszertáció, és milyen módon alakul ki egy hangverseny műsora.

– **Hogyan találkozott a zenével, közelebbről az orgonával?**

– Gyermekkoromtól fogva meghatározó számomra, hogy családom minden tagja foglalkozott zenével. Édesanyám ének-zene-történelem szakos általános iskolai tanár, aki aktívan hegedült a gyöngyösi kamarazenekarban. A próbákra gyakran elkísértem, ennek hatására hatéves koromban hegedülni kezdtem. Az idősebb bátyám több zenekarban tubázott, a fiatalabb pedig orgona szakos konzervatóriumi hallgató volt kisgyermekkoromban. Jártunk istentiszteletre, így az orgona ezen a módon is a látóterembe

került. Tízéves lehettem, amikor felmerült bennem, hogy zongorázni szeretnék. Édesanyám javasolta, hogy ne hagyjam félbe idő előtt a hegedülést, ezért a két hangszerrel párhuzamosan foglalkoztam. A zongora kedves hobbivá vált, sok időt töltöttem a blattolással a magam örömeire, de nem akartam zenész lenni. Kecskemétre kerültem a református gimnáziumba, mellette zeneiskolában orgonát tanultam Révész Lászlónál. Az ő emberi és szakmai hatásának köszönhető, hogy végül az orgona felé fordultam. A második középiskolai évemtől kezdve már a konziba jártam, onnantól egyértelmű az utam.

– **Csak az orgona? Vagy az egyházzene is?**

– Még általános iskolás koromban részt vettem Miskolcon a református kántorképző tanfolyamán. Itt a kórus és az orgona is nagy hatással volt rám, de csupán a nyári tábor szintjén, nem életformaként. A középiskolás éveim végén beteg lett a gyöngyösi kántorunk, és helyettesítettem őt, de akkor még főleg kötelességtudatból. A Zeneakadémia első évében érelődött meg bennem, hogy az orgona számomra önmagában kevés, ezért 2010-ben beadtam a jelentkezésemet az egyházzene szakra is.

– **És hogyan került az evangélikus egyház közelébe?**

– Középiskolai szobatársam evangélikus volt, orgonatanárom baptista, így érdekelt más felekezetek gyakorlata. Ennél intenzívebb élmény volt az idősebb bá-

FOTÓK: ORBÁN DOMONKOS

tyám hármas ikreinek keresztelője a – számukra otthont jelentő – debreceni evangélikus templomban, ahol keresztanyává váltam. A leginkább meghatározó pedig egyértelműen az evangélikus kántorképző volt: első egyetemi évem végén érkezett a megkeresés, hogy az egyik nyári tanfolyamon szükség volna orgonatanárra. 2010 nyarán így kerültem Főtra, a júliusi tanfolyamra. Bár előtte senkit nem ismertem, azonnal otthon éreztem magam a társaságban, a szellemiségben, a szakmai közegben egyaránt. Főtnak köszönhetem, hogy vendéghallgatóként egy évet Herfordban tanulhattam az Egyházzenei Főiskolán. Onnan hazatérve éreztem, hogy szeretnék állandó kántori szolgálatot. A Gyulai Pál utcai református gyülekezetben 2012 adventjében kezdtem; a budaörsi evangélikus templomban 2020 óta orgonálok rendszeresen.

– Milyen indíttatásból jelentkezett az egyházzenei doktoriskolába?

– Tanulni szerettem volna még, hiszen sok felfedezésre érdemes terület és téma várt rám. Olyan órákra is járhattunk, amelyek más tudományterületekre engedtek betekintést, és tágították a látóterünket.

– Mit választott a disszertáció témájául, és miért?

– A dolgozatom címe *Korárelőjátékok J. S. Bach Klavierübung III. kötetében*. Bach művei mindig meghatározóak voltak számomra, az említett gyűjtemény pedig összetettségével keltette fel az érdeklődésemet. Ekkortájt tanultam a kötetben szereplő *Esz-dúr prelúdium és fúgát*, amely nagy hatást tett az „orgo-

nista énemre”, valamint Kamp Salamon Bach-órái is hatalmas indíttatást adtak, hogy errefelé induljak. A kötetben istentiszteleten alkalmazható orgonaművek követik egymást: prelúdium és fúga keretez gyülekezeti énekekhez kapcsolódó feldolgozásokat. A *Kyrie* és *Gloria* tételek után Luther *Kis kátéjának* felépítése szerint halad tovább a műalkotás: *Tízparancsolat*, *Credo*, *Miatyánk*, és így tovább. Az átgondolt szerkezeti felépítésen túl az egyes énekfeldolgozások is tele vannak szimbolikus utalásokkal; dolgozatom jelentős része ezek felfedezésére tesz kísérletet. Természetesen tartom, hogy lehetetlen minden kérdést megválaszolni, ugyanakkor lenyűgöző sokszínűséget tapasztaltam, mikor a műveket Luther teológiai gondolkodásának tükrében elemeztem, mindig a korálok szövegéből kiindulva. Munkám közben nagyon sokat tanultam a zenéről, hitről és az emberi életről egyaránt.

– Azt volt-e a szándéka a dolgozattal, hogy magyar nyelven összegezze a *Klavierübung*ről írott szakirodalmat? Vagy önálló meglátások is belekerültek a disszertációba?

– Menet közben alakult ki a munkamódszer. Először az volt a célom, hogy Luther *Kis kátéjával* és *Nagy kátéjával* vessem össze Bach opusát. De aztán inkább himnológiai irányból, az énekeken keresztül jutottam el az egyes tételekig, a korálfeldolgozásokig. A szakirodalom igen érdekes: nehéz két egyező véleményt találni a rendelkezésre álló anyagban. A hatalmas mennyiséget látva egyrészt pánikba estem, másrészt azt gondoltam: már az is óriási munka, ha ezt át tudom tekinteni. Próbáltam először magam elemezni a darabokat és csak utána elolvasni a szakirodalmi észrevételeket. Igen izgalmas volt, hogy először saját olvasatot alakítottam ki, de többnyire ezeket viszontláttam valamely más elemzésben. Egy ponton elengedtem a kényszert, hogy minden tételről mindenképpen újat kellene mondanom. Végül az utóbbi egy évnél számomra is meglepő gyümölcse, hogy tapasztaltam saját megfigyeléseim egyre intenzívebb megjelenését.

– Hogyan állt össze a disszertáció mellett az evangélikus egyházzene kinccseit felmutató koncert műsora?

– Abban biztos voltam, hogy szeretnék a Zeneakadémia 2018-ban újralikottott Voit-orgonáján játszani, hiszen nem mindennap adódik ilyen lehetőség.

Nem terveztem, hogy előadom a teljes *Klavierübung*ot, viszont részleteket szerettem volna belőle megjeleníteni. Koherens programra törekedtem, amely nem egyes darabok sorozata, hanem liturgikus megközelítésű, egyházzenei szemmel értelmes egység. A műsor végül egyrészt a *Klavierübung* szerkezetét tükrözi: az első felidőben a *Kyrie* és *Gloria* [EÉ 43] szólal meg – éppúgy, mint egy istentiszteleten –, a második felidőben pedig a katekizmus néhány tétele. Másrészt tekintettel van az orgonára, amely leginkább a német romantikus és 20. századi irodalom előadásánál teljesedik ki. Így került az első rész végére – mintegy prédikáció funkcióban – Sigfrid Karg-Elert *Jesu, meine Freude* [EÉ 357] szimfonikus korálja. Innentől kezdve már viszonylag könnyű dolgom volt. A *Klavierübung*ből vettem a *Tízparancsolat*- és *Credo*-éneket feldolgozását – *Dies sind die heiligen zehn Gebot* [EÉ 431] és *Wir glauben all an einen Gott* [EÉ 247] –; a *Miatyánk*-parafrázis pedig – *Vater unser im Himmelreich* [EÉ 72] – Georg Böhm műveként szólalt meg. Azt is tudtam, hogy szeretnék egy Mendelssohn-szonátát játszani a koncerten: erre legalkalmasabbnak az *A-dúr szonáta* bizonyult, amelyben megszólal Luther bűnbánati zsoltárparafrázisa, az *Aus tiefer Not schrei ich zu dir* [EÉ 402]. Zárásként örültem volna, ha Bach hálaadó kantatájának – *Wir danken dir, Gott, wir danken dir*, BWV 29 – nemcsak az első, Sinfonia tételét, hanem a nyitókórusát is elő tudjuk adni, de ezt végül nem sikerült megszervezni. Legutoljára a második részt indító Johannes Brahms-mű, a *g-moll prelúdium és fúga* került bele a műsorba – rímelve az első rész kezdetére, Bach *g-moll fantáziájára*.

– 2022 eleje óta a Magyarországi Evangélikus Egyház énekeskönyv-megújítási munkafolyamatában szakmai titkárként dolgozik. Mi indította arra, hogy elfogadja ezt a felkérést?

– Fontosnak tartottam, hogy az orgonálás mellett legyen más feladatom is: a himnológia pedig mindig érdekelt. Hosszú távú életformaként is arra törekszem, hogy a gyakorlat – koncertezés, tanítás – és az elméleti megközelítésű feladatok egyensúlyban legyenek a mindennapokban. Az is motivált, hogy olyan szakemberekkel dolgozhatom együtt, akiktől sokat tanulhatok; a munkakörömben alapvető a fejlődés lehetősége.

■ ECSEDI ZSUZSA

A közösség asztala

Egy asztal körül ülünk. Lelkész és konfirmációra készülők. Jó is, hogy itt van az asztal, hiszen a köréje telepedő fiatalok jó része talán a mellette ülőt még ismeri, de a többieket nem. Egyfajta biztosságot jelent. Az asztal alá rejtve először kicsit tördelik is a kezüket néhányan. Miért is kellett nekem hallgatnom a szüleimre? Miért kellett eljőnnöm? Miért nem maradtam otthon? – olvasható le néhány acrról.

Aztán ahogyan telnek a hetek, az asztalra odakerül a káté. Valaki csak hanyagul dobja maga elé, más óvatosan, finoman kezeli, mint egy kincset. Az asztalra olykor kerül némi enni- és innivaló is. Azonnal oldottabb hangulatú az együttlétnk.

Néhány hét alatt a kezdeti feszengés is eltűnik mindenkiéből. Az asztal lassan funkciót vált. Már nem elvászlást és véd, hanem összeköt. Már kevesebb kéz van

az asztal alatt, és több az asztalon. A kátét nagy biztossággal fellapozzák, mint egy sokszor használt, jól bevált kézikönyvet.

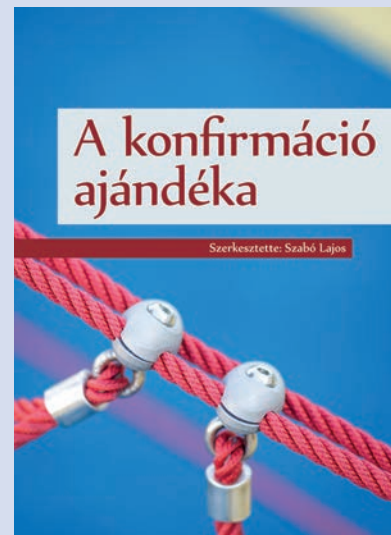
Milyen változás történt itt az asztal körül? Csak annyi, hogy már nem vagyunk idegenek egymásnak, hanem együvé tartozásunkat fejezi ki, hogy egy asztalnál ülhetünk. Az együttlétek, a poének, a komoly igei tartalom, a magvas gondolatok, a kételkedést tükröző kérdések, a játékok, az egymás iránt kiépült bizalom az, ami ezt a csodát véghez vitte.

Krisztus pedig egy másik, az önfeláldozás árán megterített asztalnál vár bennünket egy közösségként.

■ NAGY ZOLTÁN

.....
Részlet A konfirmáció ajándéka című kötetből.

A konfirmáció ajándéka. Szerk. Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2023. Ára a Luther Kiadó könyvesboltjában vagy webáruházában (lutherkiado.hu) megvásárolva 3690 forint helyett kedvezményel 2580 forint.

MÁJUS ELSŐ VASÁRNAPJA ANYÁK NAPJA

Nagymama

– Apuka! Gyere, nézd, kik vannak itt! Azt a lelkesültséget nehéz szavakba önteni. Valóban röpült, ahogy Petőfi írta. Mi a vonattól jöttünk. Azóta sem tudom, hogy vajon váratlanul éreztünk-e, vagy az a világ a maga jelzésnélküliségével, lassabb információs tempójával még teremtett meglepetéseket. Igazából nem is egyet-

len esetről szólok, hanem egy jelenségről. Arról a jelenségről, ahogy Nagymama fogadott minket. Ez független volt az évszaktól, a napszaktól, a helyzetektől.

Nagymamáékról sok emlékem van. Érdekesen főképpen hangulatok, érzések és ízek. Ahogy a kanál koppan a kakaós bögre oldalán, a vaníliás puding íze, a falusi homokban való mezítlásos lépések simogatása, a galambok bűgása, a kávé mellé elszívott cigaretta füstjének keringése, a fagyos ágynemű alatt való felmelegedés, miközben a távoli sötétben a kutyák ugatása egymásnak válaszolt – ezek mind oda kötődnek. Olykor elcsodálkozom, milyen mélyen ülnek ezek az emlékek. Amikor váratlanul találkozom bármelyikkel, torokszorítóan tör rám a sajátos honvágy.

Köztük ez is: ahogy Nagymama fogadott minket. Akkor még nem tudtam, milyen kicsi volt. Nagynak tűnt, akinek ölelésében el lehetett rejtőzni. Kicsisége akkor tűnt ki számomra, amikor megláttam őt egy kórházi lepedőbe göngyölve a Tétényi úton, a halottas ágyán. Akkor leginkább ez ragadott torkon, hogy milyen kicsi.

De ott, azon az udvaron maga volt az elfogadás, a szeretet, a jóság. És ahogy mindez elénk szaladt, magához ölelt – sok minden rendeződött azokban a karokban.

Már nincs élő nagymamám. A hangulatok, érzések és ízek azonban örökre az enyéim. Jó lenne felidézni az arcát, az

arcok emlékei oly könnyen eloszlanak. De a hangulatok, érzések és ízek vigasztalóan köszönnek rám.

Egy idő óta bártortalanul, de még valami kapcsolódik mindehhez. Ha egyszer hazaérek, oda, amiről alig van emberi szó, ami tele van titokkal, csak egy a biztos, hogy Atyánk tölti be jelenlétével, szóval, ha egyszer hazatérek, azt hiszem, így, ezzel a boldog elem szaladással fogad majd Istenem. Nem azért, mert megérdemelném, hanem mert megérkeztem. Talán ezt akarta elmondani nekem akkor Nagymama egész lényével. Vannak dolgok, amelyeket később ért meg az ember.

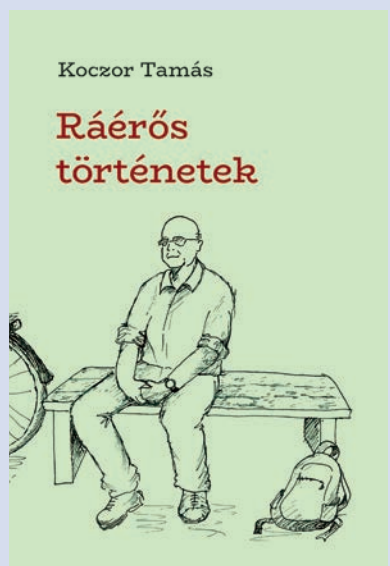
Nem dohányzom, de a kávé körül most mégis mintha cigaretta füstje szállna.

■ KOCZOR TAMÁS

Részlet Koczor Tamás Ráérős történetek című könyvéből.

Koczor Tamás: Ráérős történetek.

Luther Kiadó, Budapest, 2021. Ára a Luther Kiadó könyvesboltjában vagy webáruházában (lutherkiado.hu) megvásárolva 3400 forint helyett kedvezménytel 2720 forint.

Légy áldott

legyen mindig melletted a hűséges Isten erősítse hitedet, hogy ki ne apadjon lelked forrása gyógyítson szeretetével, vigasztaljon jóságával burkoljon be irgalma köpenyébe, ha bántana a világ oldja föl benned égető hiányaidat, vétekem görcseit, hogy szabad lehess a szeretetre

Légy áldott

Isten vezessen az élet ösvényein, állítsa lábadat tágas térre országá kincseiből gazdagon részesítsen téged és általad másokat legyen szép a mai napod és minden holnapod Légy áldott!

Részlet Varga Gyöngyi Áldáskönyv című kötetéből.

Varga Gyöngyi: Áldáskönyv. Luther Kiadó, Budapest, 2022. Ára a Luther Kiadó könyvesboltjában vagy webáruházában (lutherkiado.hu) megvásárolva 2100 forint helyett kedvezménytel 1785 forint.

Húsvét, avagy az optimizmus

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

„A tanár úr hogy tud mindig ilyen optimista lenni?” – kérdezett rám őszinte kíváncsisággal az óra közepén egy diákom. Megakadtam, hirtelen nem tudtam mit válaszolni. Emlékeim szerint épp a harmadik parancsolatról beszéltem, arról, hogy a kétnapos hétvége talán arra lenne jó, hogy egy nap alatt elvégezzük a feladatainkat – készülés hétfőre, elmaradt házimunka –, és egy napot a tudatos kikapcsolódásra, semmittevésre szánhatnánk, amikor nem hajtunk, hanem csak hagyjuk, tudatosítjuk és élvezzük, hogy Isten vigyáz ránk. Nem mintha én így élnék, de ki lehetne próbálni. No, ekkor hangzott el az idézett mondat.

Elgondolkodtam: tényleg optimista lennék? Egyáltalán mit jelent annak lenni? A kifejezés a latin *optimus* szóból – a jelentése „legjobb” – származik. Vagyis optimista az, aki mindig a legjobbat hiszi, aki úgy gondolja, minden a legjobb felé halad. Ez lennék én? Hát nem tudom.

NEM A PESSZIMIZMUSRA!

Egy biztos, az ellentéte nem vagyok. Olyan, aki mindig rosszra számít. Ezt már régen tudatosan elhatároztam, és azóta hangozta-

tom: soha nem leszek hajlandó úgy nézni a világra, hogy régen jobb volt, hogy minden a romlás felé halad. Szinte monomániásan mondom ellene mindenkinek, aki azon panaszkodik, hogy „bezzeg régen”...

Természetesen látom, hogy a világ nem olyan, mint harminc-egypár éve, az én ifjúságom idején, és látom azoknak az éveknél az értékeit, de egy szóval sem mondom, hogy a mostani élet rosszabb lenne, csak azt mondom, hogy más. Különben is, akik a régiek nagyságát emlegetik, azok közül ki merné azt is mondani, hogy „én magam is rosszabb, gyengébb hitványabb ember vagyok, mint a régiek”? Vagy a világ romlása megáll az én határainnál? Néha, amikor valaki belelovalja magát a témába, hogy „régen minden jobb volt”, kibújik belőlem a kisördög, és közbevegök: „Nem igaz, én például most vagyok jobb.” Ez a mondat általában véget is vet a beszélgetésnek.

Ettől függetlenül is be kell vallanom valamit: ha valaki elkezd nekem panaszkodni, ecseteli, hogy minden rossz, minden a pusztulás felé halad, hogy vacakok a politikusok, az orvosok, a tanárok, a papok, a diákok, a... mindegy, bármivel

lehet folytatni a sort; szóval, ilyenkor lebénulok. Lebutulok, nem tudok hozzászólni. Mert azt érzem, hogy ez iszonyú unalmas, lapos, érdektelen, agyzsibbasztó és fárasztó, lukas duma. Ráadásul aki mondja, azt várja, hogy elismerően bólogassak hozzá: igen, igazad van, hogy megmondtad a tuti frankót. Hát nem.

Tudom én, hogy sok igazság van szavaikban. A problémák tényleg léteznek. De soha nem vettem észre, hogy az ő panaszkodásuk, a világgal szembeni elégedetlenségük miatt jobb lenne a világ. Az általuk felismert problémák a fájdalmas arcú panaszkodástól nem szűnnek meg, ráadásul ezek az emberek megsavanyítják maguk körül a világot, azt az életörömet is megfojtják, amitől szebb lehetne.

Van egy mondás: jobb félni, mint megijedni. Egyre kevésbé hiszem, hogy így lenne. Nem akarok állandóan félni, mindig a rosszra számítani – és ezzel elvesztesztem az időmet. Jobb inkább reménykedni és időnként megijedni, rádöbenni, hogy fordulhatnak rossz felé is a dolgok. Tudni kell, hogy van árnyékos része az életnek, de merjünk örülni annak, ha éppen süt a nap!

NEM A HURRÁOPTIMIZMUSRA!

És eközben pontosan tudom, hogy valóban sok minden rossz irányba megy, a klímaváltozás, az oktatási rendszer, az infláció... Az, hogy elutasítom a keserűséget, nem jelenti azt, hogy vak lennék. Nem vagyok operettopimista.

Magát a műfajt sem szeretem túlságosan, de egyszer egy operett-előadás kapcsán lemértük: két és fél óras feszültség után hirtelen jött a nagy feloldás, amikor a szereplők ismét egymás karjába dőltek, mindenki megbocsátott mindenkinek – és harmincöt másodperc (!) múlva jött a finálé, a boldog befejezés, a happy end. Hát ez az, amiben én sem hiszek: hogy a dolgok így végződnek, ilyen boldogan. Nem hiszek abban, hogy a végén minden tönkremegy. És abban sem, hogy a végén minden szép és jó lesz.

IGEN A REMÉNYRE!

Akkor miben hiszek? A reményben. Mel Gibson *A passió* című filmje sok kérdést hagyott bennem, de a zárójelenete zseniális: a feltámadott Krisztus megfürdeti az arcát a felkelő nap fényében, majd feláll, és kimegy a képből. És vége a filmnek. Zseniális! Újra elindul. Hogy hova, merre? Az a filmből nem derül ki. A folytatást csak mi ismerjük: találkozás a tanítványokkal, mennybemenetel, pünkösöd, a gyülekezet születése, az egyháztörténet annak árnyaival és fényeivel – egészen 2023-ig. És Lovasi András szavaival élve: idáig tudom a történetet.

Megy tovább, és magában hordja a lehetőséget, a reménységet. Soha nincs vége! Soha nem mondhatod, hogy egyszer és mindenkorra elvégeztetett – ezt egyedül Jézus mondhatta a kereszten, és vita van arról, hogy miről beszélt: saját életéről vagy a megváltásról. Szerintem ez utóbbiról.

A megváltás megtörtént. Minden más mozgásban van, és magában hordja a változás esélyét. Nem a happy endben hiszek, hanem abban, hogy mindig van utána: sikertelen dolgozat, elromolni tűnő házasság, rosszul sikerült imádság, elrontott kapcsolat Istennel, embertársaimmal vagy önmagammal... Soha nincs vége! A hurraóptimizmus és a búskomor jövőkép egyaránt unalmas – a reménység az igazán izgalmas!

Mondjuk ki őszintén: én nagyon kíváncsi ember vagyok. Bármit látok, min-

dig azt kérdelem, mint egy kisgyerek: utána mi lesz?, és nem fogadom el se a tökéletesen fekete, se a tökéletesen fehér választ – az élet mozgása érdekel, nem a végső, mozdulatlan állapota.

A kezdő történethez visszanyúlva: természetesen nem tudom magamról elmondani, hogy sikerül megtartanom a harmadik parancsolatot. De minden eljövő vasárnap lehetőség: talán most! És így vagyok mindegyik parancsolattal: egyikben sem vagyok tökéletes, de minden nap reménység arra, hátha ma sikerül tisztelni a szüleimet, nem kívánni senkit a halálba, jobban szeretni a feleségemet, nem kívánni mások pénzét... Van rá egy napom, amelyet úgy hívnak: éppen ma.

És mindezt abban a tudatban, hogy az az egyszeri „elvégeztetett” ott a Golgotán már elhangzott. Természetesen elkésérít, ha nem sikerül, ha kudarcot vallok. Nyomasztó élmény saját magam és a világ töredékességével szembesülni. De zsigereimbe az van beleitatva, hogy

holnap újra próbálkozhatok, próbálkozhatunk. Hogy nincs végleg elveszett játszma.

Hogy milyen lesz a dolgok legvége, azt nem tudom. Tisztában vagyok vele, hogy nekem is lesz egyszer legvége, és ennek a világnak is. Nem vagyok vak. De Jézus maga is figyelmeztet, hogy ne ezt firtassuk: „...sem a napot, sem az órát nem tudjátok!” (Mt 25,13) Ne emiatt görcsöljete! Eljön az amúgy is a maga idejében. Az én kérdésem az, hogy addig mi lesz.

Luthernek tulajdonítják a mondatot, mely szerint „ha tudnám is, hogy holnap vége a világnak, azért ma még ültetnék egy almafát”. Ami az én olvasatomban azt jelenti, hogy nem érdekel, nem rám tartozik a holnap – rám az tartozik, hogy a mai napot éljem meg lehetőségként. És a véget, a lezárást helyezzem annak a szerető Istennek a kezébe, bízom rá arra, akitől mindent kaptam. Ott sokkal jobb helyen van, mint az enyémben.

■ HEGEDŰS ATTILA

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: GRUESCU OVIDIU / UNSPLASH.COM

TikTok- csatornát indított egyházunk

A rövid, vicces videók rajongóit célozza meg a Magyarországi Evangélikus Egyház @erosvar elnevezésű TikTok-csatornája. A profil trendi és egyben értékes tartalommal való megtöltéséhez lelkes tiktokerek jelentkezését várja a felületet működtető Luther Kiadó.

A Luther Kiadónak természetesen nem az a célja, hogy a TikTOKot, illetve a közösségi média „pörgetését” mint időtöltést tovább népszerűsítse a fiatalok körében, hanem az, hogy a közösségi média felületein amúgy is jelen levő, evangélikus identitású fiatalokat integrálja az egyház szellemiségébe – közösséget építsen velük, általuk és nekik.

KÉPUNK ILUSZTRÁCIÓ.

A vállalkozó szellemű fiataloktól és az erre nyitott lelkészekről olyan humoros posztokra számíthatunk, amelyek az élet igenléséről, a valós közösségek értékéről, a teremtésvédelemről, az emberi párbeszédképességről, a világ sokszínűségéről szólnak, és emellett lehetőség szerint valamilyen formában az evangélikus identitás is megjelenik bennük.

A jövőbeli szerkesztők jelentkezését, illetve a témajavaslatokat az erosvar1517@gmail.com címre várják. A május 31-ig legnézettebb videó készítőjét vezeték nélküli (bluetoothos) fülhallgatóval jutalmazza a kiadó.

Forrás: Luther Kiadó

KERESZT- KÉRDÉSEK

KERESZT-KÉRDÉSEK KONFERENCIA

A Szentírás Szövetség célja többek között, hogy segítse a gyülekezeteket abban, hogy Jézus Krisztust és az evangéliumát megismerjék, és hitre jutva, gyülekezetben élő elkötelezett hívővé váljanak. Ehhez ad segítséget a *Kereszt-kérdések* család.

A *Kereszt-kérdések* az egyik legismertebb csoportos felnőttmissziós sorozat. Célja bemutatni Jézust azoknak, akik még nem hallottak róla. Azóta megjelent a *Kereszt-kérdések* Ifi változat is, majd *A tanítványság kérdései*, végül az *Élet-kérdések*.

Szeretettel várjuk azokat a konferenciánkra, akik még nem ismerik ezeket a kiadványokat, és azokat is, akik szeretnének *Kereszt-kérdések* vagy *Élet-kérdések* sorozatot szervezni, de még nem tudják, hogyan vágjanak bele.

Időpont: május 12., 10–13 óra.
Helyszín: Ráday Ház (1092 Budapest, Ráday u. 28.).

Szünetben és a végén könyvasztal (~20%-os kedvezménnyel). A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. E-mail: info@szentirasszovetseg.net; honlap: szentirasszovetseg.net.

A budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát május 8-án, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). *Képzőművészet – építészet – szakralitás* címmel beszélgetés lesz Benczúr László építésszel és Benczúr Emese képzőművésszel. Az alkalomra a belépés ingyenes. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Istentisztelet és találkozó Budavárban. Dr. Széchenyi Béla Józsefnek, a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend emeritus elnök-apatjának tiszteletére – aki május 9-én tölti be kilencvenedik életévét – hálaadó istentiszteletet és találkozót szerveznek a Budavárban, a Bécsi kapu téri evangélikus templomban és tanácsteremben május 13-án délelőtt 10 órától 12.30-ig. Az alkalmon felolvassák Kondor Péter püspök úr köszöntőlevelét. Tisztelettel várjuk a teremtésvédelem ügyében volt harcostársakat is.

Gyászjelentés. „Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll.” (Jób 19,25) Isten akaratát elfogadva tudatjuk, hogy dr. Nagy István született Nagy Erzsébet életének 91. évében március 26-án csendesen hazatért teremtő Urához. Temetése április 21-én 13 órakor az Almási úti temetőben volt.
A gyászoló család

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

Közvetlen és kőkemény

Ferenc pápa magyarországi látogatása elé

Úgynevezett apostoli látogatást tesz hazánkban Ferenc pápa április 28. és 30. között. Az esemény előtt Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákarát kérdeztük a látogatás jelentőségéről.

– Nekünk, evangélikusoknak, protestánsoknak miért fontos a pápa személye vagy az, hogy milyen kérdésekben ad ki enciklikákat, milyen témákat tűz napirendre?

– Amikor a római katolikus egyház szerepét vizsgáljuk akár nemzetközi szinten, akár hazai viszonylatban, akkor azt mindig abból kiindulva tesszük, hogy az egyházak együtt élnek, és mind Krisztus testének tagjai. Így természetes, hogy figyelünk egymásra, és ha a pápa valamilyen témában megnyilvánul, akkor azt elolvassuk, áttanulmányozzuk.

– Hogyan lehet néhány mondatban összefoglalni, melyek Ferenc pápa legfőbb üzenetei?

– Kiemelkedő a szociális érzékenysége. Különösen fontos kérdésként kezeli a menekülteket, a hátrányos helyzetűek ügyét. A rájuk figyelés meghatározó része a pápai szolgálatának. Emellett nagyon szembeűnő a közvetlensége is. Amikor 2021 szeptemberében a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából Budapesten járt, akkor az ökumenikus delegáció nevében Steinbach József református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke köszönthette. A beszéd végén a katolikus egyházfő kilépett a szerepéből, és – szakítva a hivatalos protokollal – odament hozzá, és megölelte őt. Azt gondolom, fontos üzenet ez minden egyház részére ahhoz, hogy megvizsgáljuk: mennyire vagyunk belerögződve a hagyományos rendbe, és ragaszkodunk ahhoz, hogy mindent csak úgy lehet csinálni, ahogy le van írva – vagy mennyire tudunk nyitni a mai kor, a ma élő emberek felé. Ferenc pápa képes erre.

– Önnek hányszor volt módja személyesen találkozni vele? Mi jellemezte őt ilyenkor: udvariasság vagy őszinte kíváncsiság?

– A már említett 2021. évi alkalmon megítélésem szerint egy fáradt ember

állt előttünk, aki ennek ellenére is szívélyes volt. Másodjára 2022-ben Kazahsztánban találkoztam vele, amikor Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes kérésére Magyarországot képviseltem

FOTÓ: NENEO / DREAMSTIME.COM

egy nagy kerekasztal-beszélgetésen. Viszonylag közel ülhettem hozzá; megragadt, hogy a beszédében nem kendőzött, egyértelműen és világosan fogalmazott, a kényes kérdéseket sem kerülte ki. Ez is nagyon jellemző rá: határozottan képviseli az álláspontját. Amikor 2022-ben az Európai Unió egy olyan törvénytervezetet tárgyalt, amely az egyházi ünnepek érvényességét, fontosságát kérdőjelezte volna meg, akkor is kőkeményen kiállt, minősíthetetlennek nevezte a tervezetet, és ennek hatására az előterjesztő vissza is vonta a javaslatát.

– Mit érdemes tudnunk a pápalátogatások protokolljáról?

– Kétféle alkalmat különböztethetünk meg. Van, amikor egy konkrét eseményen vesz részt a pápa, ilyen volt a másfél év-

vel ezelőtti budapesti villámlátogatása. Az ilyen programok esetében hivatalosan nem kell találkoznia a házigazda ország vezetőivel. Ennek ellenére 2021-ben szakított időt erre is. Most úgynevezett országlátogatásra érkezik hazánkba. Ennek viszont kötelező velejárója az államfővel, a kormányfővel, a diplomáciai testület tagjaival, a társadalmi élet, így az egyházak képviselőivel való találkozás. Emel-

lett értelemszerűen ismerkedik a Magyar Katolikus Egyház életével, püspökökkel, papokkal és más egyházi személyekkel találkozik, oktatási és szociális intézményeket keres fel, szegényeket és menekülteket látogat, szól a fiatalokhoz, egyeztet bizonyos területek felelőseivel. Végül szentmisét celebrál, elutazása előtt pedig az egyetemi és kulturális élet képviselőinek tart beszédet. A programok egy része magánlátogatások formájában valósul meg, más részük nyilvános program, de jellemzően ezekre is regisztrálniuk kell az érdeklődőknek. Ami biztos: amikor a pápa ellátogat valahova, mindenki „szakítani” akar magának belőle, próbál közel kerülni hozzá, vagy akár a maga hasznára fordítani a jelenlétét – és ez így lesz most is.

■ V. J.

Jézusnak is voltak munkatársai

Ünnepi alkalommal zárult a második gyülekezetimunkatárs-képzés

„Gyermeki bizalom és nekifeszülés” – talán ez lehetett a szakirányú gyülekezetimunkatárs-képzés második kurzusának egyik kulcsmondata. A tanfolyam ünnepélyes zárónapján, április 15-én egyházunk budapesti Üllői úti székházában Németh Zoltán lelkész, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának vezetője helyezte e gondolatot a jövő gyülekezeti munkatársainak szívére, afféle mottóként.

Az ünnepi alkalmon Gáncs Péter nyugalmazott püspök, a képzés koordinátora köszöntötte a hallgatókat 2Kor 2,14–15 alapján: „De hála legyen Istennek, aki Krisztus ereje által mindenkor di-

lévő hallgatóknak, arra kérve őket, hogy értékeljék a képzés egészét. A piros, a sárga és a zöld kártyákkal nemtetszésüket, közepes elégedettségüket, illetve egyértelmű örömeiket fejezhették ki.

FOTO: ZÁSZALICZKY ANNA ESZTER

adalra vezet bennünket, és ismeretének illatát terjeszti általunk mindenütt. Mert Krisztus jó illata vagyunk Isten dicsőségére az üdvözülők és az elkárhozók között...” A hét napból álló képzéssel párhuzamba hozva három gondolatot emelt ki: hála, ismeretek, (jó) illat. Egyrészt hálát adott Istennek, hogy megtarthatták a kurzus a tervezett ütemben. Másrészt az ismeretek továbbadásának lehetőségéről és az ezzel járó felelősségről beszélt, végezetül pedig Krisztus illatáról szólt, melyet nemcsak a Szentléleként értelmezhetünk, hanem úgy is, hogy mi magunk is Krisztus illata vagyunk, és Isten dicsőségére dolgozunk.

A nyitó gondolatok és az ima után Németh Zoltán moderálta az egyes szakterületeken – diakónia, gyermek- és ifjúsági munka, média, menedzsment, stratégia – folyt munkára való rövid visszatekintést. A gyülekezeti és missziói osztály vezetője három kérdést tett fel a jelen

A résztvevők elsőként egyöntetűen pozitív visszajelzést adtak: a képzés folyamán mind lelkileg, mind hitbelileg, mind közösségre épültek. A második kérdésre – mely szerint elégedettek voltak-e a szakképzésen tanultakkal, szereztek-e új tudást a csoportjaikban – a zöld mellett már igen sok sárga kártya is a magasba emelkedett. A hozzászólók egy része jelezte, hogy sok újat tanult, és még örömmel tanulna tovább, tehát az elégedetlenségnek tulajdonképpen az az oka, hogy örömmel tanulnának még, de sajnos vége a kurzusnak.

A harmadik kérdésre – mennyire tudja majd a képzésen megszerzett tudást a saját gyülekezetében kamatoztatni, mennyire fogadja nyitottan a lelkésze az új munkatársat – még több sárga kártya lendült a magasba a nagyszámú zöld mellett. A szóbeli visszajelzések között elhangzott, hogy vannak olyan lelkészek, akik nehezen adják ki a kezükből a rész-

feladatokat, és van, ahol a presbitériumot kell a problémák megoldása és nem csak a felismerése felé irányítani.

A délelőtti folyamán a szakágak még egy utolsó konzultációt tartottak a hallgatóknak a szakági vezetőikkel. Itt egyebek mellett megtörtént a vizsgafeladatok prezentálása, kiértékelése és a jó gyakorlatok újbóli hangsúlyozása is. (Az elhangzottaknak a jelen lévő lelképásztorok is fültanúi voltak. A képzés záróalkalmára ugyanis a résztvevőket küldő gyülekezetek lelkészei is meghívást kaptak.)

Az esemény délutáni részében hálaadó úrvacsorai istentiszteletet tartottak, melyen Fabiny Tamás elnök-püspök prédikált, és a Komáromi Evangélikus Egyházközség énekkara és kántora végezte a zenei szolgálatot. Az elnök-püspök Fil 3,17 – „Legyetek követőim, testvéreim, és azokra figyeljetelek, akik úgy élnek, ahogyan mi példát adtunk nektek” – alapján tartott igehirdetésében kiemelte, hogy Jézusnak is voltak munkatársai. Ő sem egyedül és éjjel-nappal állt szolgálatban, büszkén az erejét fitogtatva. Példaként említette, hogy Jézus számára „Keresztelő János útkészítő munkát végzett”, de ott voltak a tanítványok, az asszonyok (például Veronika), akár egyes idegenek (lásd Cirénei Simont), de még a virágvásárnapra is, ők mindannyian szolgálatot végeztek.

Fabiny Tamás a szakirányú képzés csoportjait sorra véve izgalmas és olykor szórakoztató bibliai példákat hozott azokra a munkatársakra, akik végezték a média- (Zákeus), a menedzsment- (Jakab), a diakóniai (Fébé) vagy éppen a gyermek- (András) és ifjúsági munkát (Timóteus). Hangsúlyozta azt is, hogy Luther Mártonnak is voltak munkatársai, teológiai és művész segítői, gondoljunk csak Melancthonra vagy Lucas Cranachra. Végül zárogondolatában Fabiny Tamás úgy fogalmazott: „Nem Pál vagy Luther, hanem Krisztus követői vagyunk. Adja Isten, hogy ebben erősödjünk meg e képzés által is.”

Az esemény a tanítványok ünnepélyes átadásával, úti áldással és csoportkép készítésével zárult.

■ KÉZDI BEÁTA

Sztehlo örülne!

*Hetvenéves a diakóniai osztály
– Gregersen-Labossa György
bizottsági elnököt kérdeztük*

FOTÓ: KISS TAMÁS

Az elmúlt harminc-harminckét esztendőben nagyon látványosan, az evangélikus egyház történetében soha nem látott módon épült ki és fejlődött egyházunk diakóniai intézményhálózata – mondja Gregersen-Labossa György lelkész, a diakóniai bizottság elnöke. A múlt felidézésére, a mai helyzet számbavételére és a jövőbe tekintésre egyaránt kértük őt abból az alkalomból, hogy Stehlo Gábor ügyvivő lelkész szervezőmunkája nyomán hetven éve, 1953. április 1-jén kezdte meg munkáját egyházunk diakóniai osztálya.

– Milyen előzmények után alakultak ki a szeretetszolgálat intézményes keretei?

– Az intézményes diakónia indulása összefüggött a 19. századi európai nagy társadalmi átalakulással, a városiasodással, az iparosodással, ezzel együtt a nyomor, a szükség megjelenésével. Ezekre a súlyos problémákra Angliában, Németországban megpróbáltak választ adni, ez volt a belmissziós mozgalom, amely egyben nagyon jó válasz volt például a marxizmus kihívására. Szimbolikus, hogy 1848-ban adták ki a *Kommunista kiáltványt*, és ugyanebben az évben fogalmazta meg Johann Hinrich Wichern hamburgi evangélikus lelkész a belmissziói programot, amelynek köszönhetően egyesületek, alapítványok, anyaházak alakultak. Megjelenik Európában a diakonisszamoszgalom, és az intézményes diakónia elindul egy hihetetlen fejlődési pályán.

– Miként történt hazánkban?

– Ezek a hatások természetesen elérték Magyarországot is, és a két világháború között nálunk is elindult ez a

szolgálat. 1949–1951 között, amikor a kommunisták fokozatosan átvették a hatalmat, megtört a folyamat; az egyházat gyakorlatilag kiszorították – egyre inkább és egyre agresszívebb módon – a társadalom minden területéről, így a szociális ellátásból is.

– Ettől függetlenül bizonyos intézmények megmaradhattak az egyház kezelésében, és ezeket szervezte végül újra egy osztály élén Stehlo Gábor.

– Így van. Stehlo a 20. századi evangélikus egyháztörténetnek és a diakónia történetének valóban kiemelkedő alakja volt. Legfőképp azért, mert Isten segítségével rendkívül rugalmas módon tudott az adott pillanatban a legnagyobb szükségben lévő emberek felé fordulni; mindig olyan válaszokat tudott adni, amelyekre éppen szükség volt. 1944-ben, a német megszállás után a zsidó gyermekeket, felnőtteket mentette. A háború után a megmentett fiatalok várták vissza a szüleiket, sajnos azonban megszámlálhatatlan esetben hiába. Ezeknek a fiataloknak a Stehlo

által alapított Gaudiopolis éppúgy menedéket nyújtott, mint a kommunista rémuralom alatt kitelepített, börtönbe zárt és különböző indokokkal meghurcolt családok gyermekeinek. Az itt élőknek a gyermekváros az életet, a tanulás lehetőségét jelentette. Amikor pedig a Gaudiopolis korszaka is lezárult azzal, hogy az egyházat és magát Stehlot személyesen is egyre inkább kiszorítják ebből a szolgálatból, akkor őt találja meg az evangélikus egyház – nagyon helyesen – vagy a Jóisten azzal a feladattal, hogy megnézzze, felmérje, rendszerezze, megszervezze immár a kommunista diktatúra alatt azt, ami az intézményekből megmaradt. A korabeli dokumentumokat tanulmányozva láthatjuk, hogy embertelen erőfeszítést tett annak érdekében, hogy a néhány megmaradt – elsősorban időseket, illetve fogyatékkal élő embereket ellátó – intézményt egy rendszerre, intézményhálózatá szervezze.

– Miként működött ez a gyakorlatban, mit tudunk erről?

– Ügyvivő lelkészként végezte Stehlo ezt a szolgálatot országosan, tehát Békéscsabától Pécsen át Győrig, illetve Budapesten, a Sareptában, mely ma az ő nevét viseli. Ebben az időben annyira leépült az evangélikus egyház adminisztrációja, hogy osztályról nem is beszélhetünk, egyszemélyes feladat volt ez nagyon sokáig. ►

FOTÓ: SZEDIK, HU

A Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ lakói páskavacsoráznak

Tartotta a kapcsolatot az intézményekkel, egyes intézmények mögé gyülekezeti és egyházmegyei támogatói kört szervezett. Járták a falvakat – Sztéhlo maga is kisbusszal –, gyűjtötték a terményeket azért, hogy főzhessenek, hogy azokat az embereket elláthassák, akik az életüket tették le a diakónia „kezébe”. Persze azokról se feledkezzünk meg, akik pedig elmentek dolgozni valamelyik intézménybe valóban fillérekért, leginkább hivatásból és hitből. Ez mind-mind része annak az ébredésnek, ami a háború után zajlott. Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy olyan emberek vezették ezeket az intézményeket, illetve olyan munkatársak dolgoztak akár ápolóként, akár kertészként vagy állattartóként – merthogy maguk termelték meg a javikat –, akik pontosan ebből a belmissziós és ébredési mozgalomból jöttek. Gyakorlatilag egészen 1990–1991-ig, tehát a rendszerváltozásig ez jellemezte az evangélikus intézményes diakóniát.

– Azóta a Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálata, de maga az osztály is mint szervezeti egység hihetetlen fejlődésen ment keresztül. Menyire ismerne rá Sztéhlo Gábor arra – ha most egy csoda folytán megnézhetné a diakónia működését –, amit ő elkezdett 1953-ban?

– Azt gondolom, örülne annak, amit lát, mert rendkívül innovatív ember volt.

Ha a karizmák közé felvehetjük a szervezőképességet, mai szóval a menedzserképességet, akkor azt mondhatjuk: ő ezt az egyházszerzői, diakóniaszerzői ajándékot kapta. Minden esetben, amikor már kicsit „hátradőlhetett” volna, amikor egyfajta nyugodt, biztonságos fejlődés következhetett volna, akkor mindig jött valami változás az életében, és valami újat kellett kezdenie. Ugyanígy csak az

elmúlt években olyan dolgok történtek körülöttünk és Magyarországon is, amelyekre öt-hat évvel ezelőtt nem gondoltunk volna, amikor a diakóniai stratégiai kérdésekről beszéltünk. Gondolok itt a menekültkérdésre, a koronavírus-járványra, a háborúra.

– És már itt is vagyunk a mában.

– A világ tele van nyomorúsággal. Hogy segíteni tudjunk, napi szinten kell döntéseket hozni. Ez viszont magával hozza azt a fajta vállalkozási gondolkodást, hogy lépünk előre, építsük ki a rendszerünket, és ennek a gyümölcse az – ha a Jóisten megáldja a munkánkat –, hogy az intézményrendszer, illetve a gyülekezetben lévő diakóniai elköteleződés erősödik. A zsinat éppen a február végi ülészakán fogadta el az evangélikus egyház 2023 és 2030 közötti diakóniai stratégiáját. Ez egy nagyon vaskos és komoly háttérdokumentum lett, amelyben pontosan kirajzolódik, hogyan jutottunk el oda, ahol most tartunk a munkában. Ebben is kiemeltük, hogy az elmúlt harminc-harminckét esztendőben nagyon látványosan, úgy is mondhatnám, hogy az evangélikus egyház történetében soha nem látott módon épült ki és fejlődött az intézményhálózat. Ezt dokumentálva, egyfajta pillanatfelvételt adva tekintünk előre. Egy biztos: az evangélikus egyház fontolva halad ezen a területen, és itt most elsősorban az állammal, az önkormányzatokkal, tehát a nem egyházi szereplőkkel való kapcsolatra gondolok, hisz

FOTÓ: REISMAN MARIAN / EOM

A Sztéhlo-gyermekotthonban (1946)

intézményátvételek zajlottak és zajlanak, és vélhetőleg zajlanak majd a jövőben is Magyarországon.

– Milyen szempontokat szem előtt tartva működteti egyházunk a diakóniai intézmények hálózatát?

– Az első szempont, hogy a meglévő intézményeink által nyújtott szolgáltatásokat ott bővítsük, ahol ez szükséges. Például ahol eddig bentlakásos ellátás volt idősek számára, de szükség van alapszolgáltatásra, nappali ellátásra, ott ezekkel bővítjük a szolgáltatások körét. Az államtól ott kívánunk átvenni például bentlakásos intézményeket, ahol csak alapellátás van. Épp egy ilyen tárgyalás zajlik a Dunántúlon, Vasváron. Ugyanakkor figyelünk a gyülekezeti igényekre: ha egy gyülekezet helyi szinten lehetőséget lát például családi bölcsődére vagy nevelőszülő-hálózathoz való csatlakozásra vagy akár felzárkóztatásra, akkor természetesen ezeket a kezdeményezéseket is felkarolja a diakónia.

– Fontos, hogy egyházunk „láthatóan evangélikus” legyen. Mit mondhatunk e tekintetben a diakóniai szolgálatról?

– A diakónia az evangélikus egyház társadalmi jelenlétéhez képest jóval nagyobb mértékben van jelen, hiszen gyakorlatilag a szociális törvény által leírt szolgáltatási formák több mint kilencven százalékát lefedjük, most már a gyermekvédelmet, gyermekjólétet is. Emellett pedig ott vannak az úgynevezett atipikus diakóniai feladataink, mint például a menekültkérdés, az ukrainai menekültek ügye vagy a szegények, hátrányos helyzetűek számára indított felzárkóztatási programok. Ez utóbbiak esetében együtt van az oktatás, a misszió és a diakónia olyan településeken, ahol evangélikus közösség él és működik. Tehát számos feladatunk van, és a legfontosabb, hogy mindezek mögé biztosítsuk a teológiai, lelki és intellektuális háttérrel – ezért hoztuk létre az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a Diakóniai Képzési Központot.

– Az elmúlt hetekben a sajtó sokat foglalkozott azzal, hogy egy törvény alapján az egyházak tulajdonába kerülhetnek állami vagy önkormányzati tulajdonú ingatlanok. Több elemzés is napvilágot látott ezzel kapcsolatban, és számos helyen kiemelték a Magyarországi Evangélikus Egyház önmérsékletét ebben a folyamatban.

– Először is tisztáznunk kell, még mielőtt bárki is kritikával illeti ezt az egész

kérdéskört, és „aktuálpolitikálja”, hogy éppen a korábban említett időszakban, 1949–1951 között a Magyarországi Evangélikus Egyházat – mint ahogy a magyar társadalom jelentős részét és a többi egyházat is – a kommunista diktatúra gyakorlatilag kirabolta, pont. Ez azt jelenti, hogy ellehetlenítették az intézményhálózatot, elvették az egyház vagyont, az ingatlanokat, meghurcoltak embereket. Ennek a rendezése 1990 után részben megtörtént. Bizonyos ingatlanokat visszavehettek az egyházak kimondottan hitéleti célra, visszakerültek iskoláink, visszakerültek ingatlana-

sában áll fenn, vagy ott van különösebb jelentősége, és valóban, itt a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetősége úgy döntött, hogy visszafogottabb álláspont-ra helyezkedik. Több olyan – elsősorban oktatási – intézményünk van, amelyek önkormányzati ingatlanban működik. A megállapodás az, hogy az iskolát, az óvodát az egyház működteti, de maga az épület, az infrastruktúra megmarad önkormányzati tulajdonban. Ez – ha jó megállapodás van az önkormányzattal – akár még előnyös is lehet, mert közös a felelősség az ingatlan értékcsökkenésével kapcsolatban, a felújításokban, pályá-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hátrányos helyzetűek és menekültek megsegítése is a diakónia része

ink, amelyekben diakóniai tevékenység indulhatott el. De szó sincs arról, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházat kártalanították volna! Tehát ez egy adósság, és nyilván kérdés, hogy miként lehet kompenzálni. Bizonyos értelemben – ha nem is direkt módon – ezzel függ össze az előbb említett kérdés is. A helyzet teljes megértéséhez két dolgot kell tudni: egyrészt ha az államtól veszünk át például egy szociális intézményt, amely soha nem volt evangélikus tulajdon, akkor egy korábbi törvény értelmében a tulajdonjogot is hozzáadják, de azzal a kitételrel, hogy csak azt a tevékenységet folytathatjuk benne. Tehát ezt egy kicsit behatárolt tulajdonhoz jutásnak nevezném, amely viszont egyszerűsíti például a fejlesztéseket. Másrészt amiről most van szó, ez az önkormányzatok vonatkozá-

zatokban. Viszont tudunk olyan helyet is, ahol maga az önkormányzat kereste meg az egyházat, hogy szívesen átadná az ingatlant, jobb helyen tudná egyházi kezelésben. Mindig helyben kell megvizsgálnunk, hogy az adott településen és intézmény esetében mi a legjobb megoldás. Az ingatlan eszköz, nem cél; a tulajdon eszköz, nem cél; a pénz eszköz, nem cél, mert a cél végül is az, hogy a diakónia területén a ránk bízott embereket a lehető legjobb módon elláthassuk, az egyház pedig betölthesse azt a hivatását, amit az egyház ura adott neki, aki értünk meghalt a kereszten, de feltámadt, és akinek a nevében kétezer év óta hangzik az evangélium, és végezzük a diakóniát. Tehát a cél az, hogy ennek a mandátumnak a teljesítését elvégezzük.

■ HAJDÚ TIBOR

Összertartozunk

Roma integrációs nap evangélikus részvétellel

„Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, ahogy a tyúk szárnya alá gyűjti csibéit, de nem akartátok” – mutatott rá Jézus egyesítő törekvéseire Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke azon a roma integrációs napon, melyet április 15-én rendeztek Összertartozunk címmel a budapesti Ráday Házban. „Jól mondom?” – kérte azoknak a roma fiataloknak a megerősítését, akik passiójátékukkal éppen befejezték a virágvasárnapotól a feltámadásig tartó bibliai események megidézését...

Az integrációs napot azzal a céllal rendezték meg – a nemzetközi roma naphoz kapcsolódva –, hogy láthatóvá váljon a tizenkét évvel ezelőtt létrehozott roma szakkollégiumokban folyó munka mennyi eredménye, beleértve a cigányság társadalmi beilleszkedésén és esélyegyenlőségén munkálkodó többi szereplővel: társadalmi szervezetekkel, szakpolitikai szervekkel, civilekkel, intézményekkel kialakított együttműködést is.

A programot szervező Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat, illetve a Roma Szakkollégiumi Egyesület azt tárta elénk, hogy a roma szakkollégiumokban diplomát szerzett fiatal roma értelmiségiek már ma is a roma és/vagy hátrányos helyzetű közösségek társadalmi integrációjának hiteles és hatékony közreműködői.

PASSIÓ – CIGÁNY INTERPRETÁCIÓBAN

Balog Zoltán püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke a köszöntőjében megidézte a roma szakkollégiumok létrehozásának körülményeit – melyeknek az alakításában nemcsak neki magának mint akkor államtitkárnak, hanem Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolitának és Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspöknek is kulcsszerep jutott –, rámutatva, hogy a magyarországi történelmi egyházak között romaügyben jött létre az első valódi közös szolgálat. Vagyis együtt kell szolgálnunk, hogy egymásra találhassunk – vonta le a legfontosabb következtetést, majd a másodikat is, hogy hiteles keresztényként úgy kell tekintenünk egymásra, mint Isten teremtményeire.

Ezután a Nyíregyházán működő Evangélikus Roma Szakkollégium tagjai-

nak előadása következett, a Passió. A bibliai forrásból, igékből építkező előadás abban különbözik minden más evangélikus interpretációtól, hogy beemeli prólógusként azt a legendát, amely szerint a Golgotán ott téblábolt volna egy cigány ember, aki a római katonáktól ellopott a

megfeszítéshez előkészített szegek közül egyet, ezért van, hogy a Megváltó lábát csak egy szeggel tudták rögzíteni a kereszten. A mítoszt a magyarországi cigányok himnusza is megéneklí:

*Egész világ ellenségünk,
Úzött tolvajokként élünk,
Nem loptunk mi, csak egy szöveget
Jézus vérző tenyeréből...*

Hogy Isten előtt mindnyájan egyenlők vagyunk, s hogy az ő meghívása minden embernek szól, azt még egy ponton erősítették fel a nyíregyházi roma egyete-

FOTÓ: FABINY TAMÁS

misták: amikor a tanítvány András azzal fordult Jézushoz, hogy „Uram, taníts meg minket imádkozni”, akkor a nagyecsedí Lakatos Filip Csaba a romani nyelv egyik dialektusában mondta el a *Miatyánkot*.

SOK GABONASZEMBŐL EGY KENYÉR

A lélekemelő, szép előadás nem maradt hatástalan, így a program szerint köszöntővel következő Fabiny Tamás félretette előkészített beszédét, mert az *integráció* szó latin eredetének levezetése helyett ott és akkor a Lakatos Filiptől hallott *tyúkanyó-csibe* metafora kibontása kézenfekvőbbnek mutatkozott a befogadás, az egy közösségbe vonás fontosságának érzékeltetésére a mi korunkra vonatkoztatva is. Baj, veszély közepette, háborúban, földrengéskor, post-Covidban, minden próbatétel idején az integráló Jézus követői lehetünk, így valósággá válhat a konferencia címe: *összetartozunk*.

Az előadásban elhangzott *Ott, a Via Dolorosán* című dalra utalva a püspök rámutatott, hogy a cigányságnak is megvan a maga kereszútja, kiköveve megaláztatással, előítéllettel, bántalmazással, kriminalizálással. Ugyancsak az előadáshoz kapcsolódva, az úrvacsora-jelenetre utalva Johann Christoph Blumhardtot idézte: „Amint sok-sok gabonaszemből őrlik a lisztet, de egy kenyeret sütnék belőle, és amint sok-sok szőlőszemből bort sajtolnak itallá, ugyanígy kell mindnyájunknak, akik hit által Krisztus testének tagjai vagyunk, a testvéri szeretet által egy testté, egy itallá, egy kenyérré válnunk.” Az *integer panis*, azaz a *teljes kenyér* kifejezéssel Fabiny Tamás annak a reményének adott hangot, hogy a jézusi integrációt valamennyi jelenlévő átélheti, majd szimbolikus ajándékként egy kenyeret nyújtott át a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium közösségének.

JELENLÉT ITT IS, OTT IS

A szakkollégiumokban végzett munkát jól érzékeltette a konferencia következő blokkjában Stekler Dávid előadása. Az ugyancsak nyíregyházi, szociálpedagógia szakos egyetemista saját sorsának hányattatásaitól inspirálva tudományos igénnyel vizsgálja az állami gondoskodás intézményeiben, illetve nevelőszülőknél

címmel következett. Itt Hajdu Zsolt, az ibrányi Iránytű Tanoda vezetője a nyíregyházi szakkollégisták heti rendszerességű személyes jelenlétének semmivel sem pótolható hatását, a hiteles példa jelentőségét hangsúlyozta. Oláh Róbert, egyházunk felzárkózási koordinátora – mint egykori szakkollégista, majd munkatárs és középiskolai mentor – saját életútjának meghatározó mozzanatain túl arról beszélt, hogy a párhuzamosságok ki-

FOTÓK: HURTA HAJNALKA / REFORMATIUS.HU

nevelkedő gyerekek tanulási motivációit. Kutatási eredményeivel az Országos Tudományos Diákköri Konferencián különdíjas volt, ezen a rendezvényen pedig azért volt releváns a mondanivalója, mert az országban működő tizenegy roma szakkollégium mindegyikében ott vannak az állami gondoskodásban nevelkedett, nehéz sorsú fiatalok.

De a többiek helyzete sem könnyebb, erről pedig az a kerekasztal-beszélgetés szólt, amely *Bölcsőtől az egyetemig – A társadalmi felzárkózás lépcsőfokai*

küszöbölésével, az evangélikus oktatási és diakóniai intézményekben meglévő szakértelemmel hogyan építhető tovább az a mentori rendszer, amely célhoz visz.

A Ráday Ház Markusovszky térre nyíló előterében ezen a napon egyébként sátrat vertek azok a szervezetek, amelyek tevékenységükkel kapcsolódnak a roma integrációhoz, mások mellett a Magyarországi Evangélikus Egyház ez irányú tevékenységét, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat sokoldalú munkáját is bemutatta.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Megújult az orosházi evangélikus óvoda

Korszerűsítették és bővítették Orosházán a Hajnal utcai evangélikus óvodát. A Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium évekként elelőtt háromszázmillió forintos európai uniós támogatást nyert az épület bővítésére és fejlesztésére, ez az összeg azonban kevésnek bizonyult a megvalósításhoz. Az intézmény az Orosházi Evangélikus Egyházközséggel együttműködve a Magyar Államkincstárhoz fordult többletforrásigényével, az összeg így 388,5 millió forintba duzzadt. A tervek maradéktalan megvalósítását az országos egyház is komoly összeggel támogatta.

„A munkálatok tavaly nyáron, június 1-jén kezdődtek meg, majd június 16-án ünnepélyes alapköletételre került sor – mondta el Vajer Tímea, a Hajnal Óvoda vezetője. – A pályázati projekt lezárásának határideje ez év május 31-e, azonban a munkálatokat sikerült két hónappal korábban befejeznünk. A gyerekek így április 17-én vették birtokukba az épületet,

FOTÓ: HORVÁTH BENCE / OROSCAFE.HU

és nagyon örültek a megújult, megszépült óvodának.”

Az épület energiahatékonyasága nagymértékben megnövekedett az új hőszigeteléseknek, a kicserélt nyílászáróknak és az új fűtő-hűtő berendezéseknek köszönhetően. A fűtésrendszer teljes mértékben megújult. Az óvoda emellett új burkolatot, új elektromos hálózatot is kapott, sőt kibővült kétszázhatvan négyzetméterrel. Az új szárnyban szőszobát, tornatermet és három fejlesztőszobát alakítottak ki.

Forrás: Oroscafe.hu

ORATIO OECUMENICA

Életünk Istene! A húsvéti feltámadás fényében dicsőítünk téged, aki kettéválasztottad a tengert, aki megszabadítottad népedet a fogságból, és aki szabadítóul elküldted egyszülött Fiadat, Jézus Krisztust mindannyiunk üdvösségére. Nagyok és csodálatosak a tetteid, amelyeket nap mint nap mi is megtapasztalhatunk.

Olyan sokszor természetesnek vesszük a kisebb-nagyobb csodákat a hétköznapokban! Add, hogy lássuk meg munkádat, mutass rá bűneinkre, és adj gyógyulást, amely által tiszta mederbe kerülhet életünk.

Oly gyakran nem tudjuk a hálnkat kifejezni! Köszönjük neked a zenét, a hangszereket, a muzsika örömet, amely által egészségesen fejlődhatunk, feltárhathatjuk érzéseinket, a benned való hitünk elevelenné válhat. Így kérünk, áldd meg gyűlekezeteink közös énekléseit, kántorainkat, énekarainkat, a zenei talentummal élő testvéreinket, hogy benned való hittel, alázattal rád mutatva, igényesen tudják magasztalni nevedet. Segíts, hogy énekeink váljanak valódi imádsággá, amelyeknek szövegei, dallamai a templomból kilépve az utcán, a munkahelyünkön, az iskolában is lelki töltetet nyújtanak nekünk és környezetünknek.

Igazság Lelke! Támassz egyetértést egyházadban, add, hogy hitelesen tudjunk élni, hirdetve az evangéliumot szavakkal, énekkel és tettekkel. Formáld az emberiséget, világunk, országunk, településeink vezetőit, adj nekik bölcsességet a helyes döntésekhez! Légy a testi-lelki éhezőkkel, gyászolók, szenvedőkkel, de a bőségben élőkkel is, hogy mindenkor rád tudjanak figyelni.

Imádkozunk ébredésekért, napenkénti megújulásokért, hogy megtapasztaljuk a te bűnbocsátó kegyelmedet, amely megtart bennünket, és értelmet ad életünknek. Vezess minket Szentlelkeddel a lelki feltámadás felé! Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

• Előfizetés: kiado.penzugy@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-20/824-5519. • Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA

(maria.ball@lutheran.hu) • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)

• Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR

(sador.dobsonyi@lutheran.hu) • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)

• Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők:

BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap

igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY

TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia,

Evangélikus arcképcsarnok (bodazszusalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó

(kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

• Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai

előállítás: PRIME RATE KFT. (1044 Budapest, Megyeri út 53.) www.primerate.hu; felelős vezető:

DR. TOMCSÁNYI PÉTER • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben

reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther

Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)

• Előfizethető közvetlenül a kiadónál. Az előfizetési díj beföldön egy példány esetén negyedévre

5100 Ft, fél évre 9600 Ft, egy évre 18 000 Ft. • Kedvezményeinkről a Lutherkiado.hu oldalon

tájékozódhat. • A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. Digitális előfizetés

negyedévre 3000 Ft, fél évre 5500 Ft, egy évre 10 000 Ft. Egy digitális lapszám ára: 600 Ft. • Csak

a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével regisztrálni,

ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem

küldünk vissza. • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP (CANTATE) – JEL 15,3–4

Az ének imádság

Alig voltam néhány éves, amikor először hallottam ezt a mondatot. Még elevenen él bennem a kép, ahogyan a gyermek-bibliaórákon az éneklés közben viháncoló gyermekek felé szól a rendreutasító felszólítás: az ének imádság, ezért úgy énekeljünk, hogy azzal bizony Istent szólítjuk meg. A gyermeki világ egyszerű szavait, kifejezéseit felhasználva, de annál nagyobb teológiai tartalommal szólaltak meg ezek az énekek.

Bizonyára többünknek vannak ilyen emlékei. Talán akkor még nem értettük igazán, hogy kit és miért is kell megszólítanunk, de évtizedek múltán akár váratlan helyzetekben is eszünkbe juthat egy-egy ének.

Az ének évezredek óta az a kapocs, amely összeköti bennünket egymással, illetve Istennel, ha őt szólítjuk meg. Igeszakaszunk egy olyan himnusz, amely felelevenít jól ismert zsolnákat: „Magasztallak téged, mert félelmes és csodálatos vagy; csodálatosak alkotásaid, és lelkem jól tudja ezt.” (Zsolt 139,14) „Az Úrnak minden útja igaz, és minden tette jószágos.” (Zsolt 145,17)

Isten tettei a múltban – Mózes éneke. A himnusz szó dicséretet, magasztalást jelent. Ez az egyik legősibb lírai műfaj, amelynek célja Isten dicsérete. A zene és az ének már ősidők óta kultikus szerepet tölt be. Egy-egy kultúrkörnek megvoltak a saját énekei, himnuszi, amelyek egyrészt összekapcsolták a tagjait egymással, másrészt szakrális szerepet töltöttek be.

Izrael népe egyként szólította meg Istent, amelyben ott volt a közösségi tapasztalat, hogy Isten miként hordozta őket, és ott volt az egyéni Istenhez kiáltás is. Mózes éneke az egyiptomi rabszolgasorsból szabadultak győzelmi dala, amely egykor a zsidó nép sajátja volt. A hívő ember nemcsak a mennyben látja majd meg, hanem már a földön is abban áll a hite, hogy mindent Isten cselekedett. Ezért tudta Mózes is szívből dicsérni Istent, és tudott hálát adni neki a szabadításért.

Ha évek, évtizedek múltán visszatekintünk életünk egy-egy szakaszára, akkor számtalan olyan felismerésünk lehet, hogy bizony ott volt Isten velünk. Munkálkodott, amikor már úgy gondoltuk, hogy messze van tőlünk, amikor talán mi magunk is megkérdőjeleztük Isten igazságosságát. Ez a rácsodálkozás Isten jelenlétére, hatalmára és végtelen szeretetére indít bennünket a hálaadásra. Számtalan alkalommal mélyülhet el bennünk ez a tudat, hogy nagyok és hatalmasak az Úristen tettei.

Amiről a jelenünk szól – a Bárány éneke. Ez a győzelmi ének a miénk lett a Bárány, Krisztus által. Így a Bárány éneke nemcsak a jövőben fog megszólalni, hanem már most megszólal-

”

hat szívünkben és az ajkunkon is. A szabadulás ígérete mindannyiunké, hiszen Jézus Krisztus áldozata megnyitotta az utat Istenhez. Isten csodálatos műve, amelyet ige-szakaszunk említ, a Krisztusban szerzett váltság.

Isten új éneket szerzett számunkra, amikor Jézust küldte a világra. Éppen ezért az új éneket bennünk is Isten formálja. Jobb minél hamarabb belekerülni az ő dallamvilágába. Az új éneket gyakorolni is kell – mint a zenészeknek egy nehéz darabot, hogy a lehető leghamarabban szólalhasson meg. Újra és újra ismételni kell, hogy egyre biztosabbak legyünk benne.

HANS MEILING: AZ ATYAISTEN ÉNEKÉI ÉS ZENÉLŐ ANGYALOKKAL (1483-1494; RÉSZLET)

Reményteljes jövő – a Bárány éneke. A himnusz utolsó gondolatként megszólaltatja azt az eszkatologikus reménységet, hogy Isten egybegyűjti népét az örökkévalóságra, ahol az ő nevét dicséri majd minden nemzet, miután Jézus győz a gonosz felett. A *Jelenések könyvének* énekein keresztül résnyire kitarul előttünk egy reményteljes jövő. Bár a dallamot most még nem ismerjük, azt azonban biztosan tudhatjuk, hogy egy napon, amikor vele színről színre találkozhatunk, az ő országában soha nem fog véget érni és elhalkulni az őt dicséző ének.

Az ének számomra is imádsággá lett. A dicséret, a hálaadó ének nem maradt a múlt egy darabkája, hanem immár a jelenem és a jövőm is.

■ ROSENBERGERNÉ BABKA ANNA

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus! Dicsérünk téged, mert csodálatosan hordozol és vezetsz minket. Olyan jó rácsodálkoznunk a te nagy tetteidre életünkben! Kérünk, adj mindennap új éneket, téged magasztaló himnuszt szívünkbe. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 7.) *Ti azonban szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót, és adjatok kölcsön, semmit sem várva érte: nagy lesz akkor a jutalmatok, és a Magasságos fiai lesztek, mert ő jó-ságos a hálátlanok és gonoszok iránt.* Lk 6,35 (Péld 25,21–22; Lk 19,37–40; Kol 3,12–17; Zsolt 108) Ismerjük az emberi elgondolások törvényszerűségeit, melyek segítenek eligazodni a mindennapokban. Jézus azonban ezt teljesen felforgatja, amikor az ellenség szeretetéről beszél. Nem logikus, de a Lélektől való. Csakúgy, mint a felhíváshoz kapcsolódó csodálatos ígéret: ha Krisztust követve így teszünk, akkor Isten a gyermekének fog nevezni. Pedig magunktól erre a rangra méltatlanok vagyunk. Az ige első logikátlanságán könnyen megütközünk, de ez a második mindennél vonzóbb. Az ígéretre tekintve pedig az engedelmesség is könnyebb lesz.

Hétfő (május 8.) *Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?* Róm 8,31b (2Móz 3,14a; Péld 8,22–32[33–36]; Péld 6,6–11) Teli vagyunk külső és belső ellenségekkel. Kívülről dolgozik ellenünk az idő múlása, erők és tudásunk korlátai, a rengeteg inger és vágy, melyekbe könnyű belerévedni. Belülről ott vannak ösztöneink, melyek gyakran az isteni rend ellen irányulnak. Kishitúságunk, sebzottségeink és terheink szintén ellenünk dolgoznak. Ezek közül már egy is komoly ellenfél lenne. Viszont óriási fegyvertény a bizonyosság, hogy hívő emberként Isten velünk van. Rábízva harcainkat és oltalmát kérve indulhatunk neki a hét első munkanapjának.

Kedd (május 9.) *Támaszt majd a menny Istene egy királyságot, amely nem semmisül meg soha...* Dán 2,44a (Lk 22,29–30; Róm 15,14–21; Péld 6,12–19) A bevehetetlen főváros, az elsüllyeszthetetlen óceánjáró, a betörhetetlen autóüveg – olyan mítoszok, melyek az idők során mind megdőlték. Saját életünkben is vannak öröknek hitt, állandónak gondolt tárgyak, helyek, kapcsolatok vagy igazságok. Pedig mindezek a régi törvényszerűség hatálya alá esnek: „Ami el tud romlani, az el is romlik.” Idővel tönkremegy, megsemmisül. A kivételt csupán az Istentől való örök dolgok jelentik. Országá, megváltása, kegyelme mind ilyen. Romlandó kincseinktől forduljunk hát egyre inkább a romolhatatlan mennyei értékek felé.

Szerda (május 10.) *És íme, odament egy leprás, leborult előtte, és ezt mondta: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz.* Mt 8,2 (Ézs 50,2c–d; Mt 11,25–30; Péld 7,1–27) A nagy hit és a mély alázat kifejezése ez a Jézushoz intézett fenti négy szó. A leprás betegben nincs kétség afelől, hogy az Isten Fia előtt áll, akinek az ő problémája felett is van hatalma. Ugyanakkor úgy tűnik, elfogadja az Úr vele kapcsolatos tervét is, bármi legyen

az. Csodás lenne a gyógyulás, de csak akkor érkezik meg, ha te is így gondolod, Uram. Legyen meg a te akaratod. Olyan jó lenne, ha mi is így, Isten mindenhatóságába vetett hittel, de a döntését elfogadó alázattal tudnánk ma elé hozni életünk égető kérdéseit!

Csütörtök (május 11.) *Mert Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa.* Jn 3,17 (Ézs 65,8; 1Kor 14,6–9.15–19; Péld 8,1–21) A természetlen fügefá példáját idézi fel bennem ez az evangéliumi mondat, melyben én vagyok az, aki gyümölcsstele-nül állok a kertben már régóta. Foglalom a helyet mástól, aki odaszántabb, alázatosabb, engedelmesebb lenne. Aztán egy nap jön is a gazda, és kimondja az ítéletet, mely ugyan fáj, de nem ér meglepetésként: vágd ki! Igaza van. A vincellér viszont más szándékkal lép oda hozzám. Fejsze helyett a kapát hozza, tovább gondoz, táplál, gyomlál és ápol. Reménykedik, hogy végre megtermem a gyümölcsöm. Mert fő hivatása nem a favágás, hanem a termés betakarítása.

Péntek (május 12.) *Így most ti is szomorúak vagytok, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a szívetek, és örömtöket senki sem veheti el tőletek...* Jn 16,22 (Jer 31,9; Jel 5,11–14; Péld 8,22–36) Merész dolog a holnapra biztosat mondani, a jövőre nézve megdönthetetlen terveket szőni. Jézus azonban a tanítványainak mégis szilárd kijelentést tett: a bekövetkező szomorúságuk után ismét viszontlátják majd őt. Mindezt nagypénteki halálának teljes tudatában mondta. Viszont bízott Atyjában: nem hagyja a sírban, hanem feltámasztja a harmadik napon. Előre látta az újbóli találkozás örömeit még a szomorúság és a gyász előtt. Ezzel a biztos húsvéti hittel szeretne ma minket is megajándékozni Urunk, még akkor is, ha nem tudjuk, mit hoz a holnap.

Szombat (május 13.) *Én veled leszek: megszabadítalak és megmentelek – így szól az Úr.* Jer 15,20b–c (Zsid 4,16; Jn 6,[60–62]63–69; Péld 9,1–18) Amikor lehetőségem akad sétahajóval utazni, mindig megnyugtató látni a fedélzeten a mentőöveket. Tudom, baj esetén lenne mibe kapaszkodni. Visszatekintve múltunkra, számba vehetjük, hány esetben dobott Urunk számunkra mentőövet személyes mélységeink idején. Jelenléte egész eddigi életünkben biztosíték volt arra, hogy a felszínen maradunk. A szükség idején mindig velünk volt, és végül szabadulást adott. Az előttünk álló hetet azzal a bizalommal kezdetjük meg, hogy ígérete továbbra is változatlan: „Én veled leszek...”

ARTIKULÁRIS NAP

Emléktúra és missziói találkozó
2023. május 21., Celldömölk

Celldömölk megközelítése Ostffyasszonyfa, Tokorcs, Kemenesmihályfa, Mesteri, Boba és Alsóság felől
gyalog, lovas kocsin vagy kerékpáron

10:00 Múltidéző színjáték a templom előtt

10:30 Úrvacsorai istentisztelet az evangélikus templomban

12:00 Ebéd a nagysátorban

13:00 – 15:00 Konfirmandustalálkozó a római katolikus iskolában
Koncertek a szabadtéri színpadon és a templomban
Előadás, könyvbemutató a gyülekezeti teremben

15:30 Úti áldás a templomban

Gyerekprogramok

Egyháztörténeti kiállítás

A Luther Kiadó könyvvására

Helyi kézművesek vására

Információk és jelentkezés: <http://nyugat.lutheran.hu/emlektura2023>

Kérjük, hogy a férfiak egy kalapot, az asszonyok pedig kendőt hozzanak magukkal.

„...ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé,
Isten mennyei elhívásának Krisztus Jézusban adott jutalmáért”
(Fil 3,14b)

ELKÖTELEZŐDÉS, SZÍVESEN EGYÜTT

A Déli Evangélikus Egyházkerület családi és missziói napja

Soltvadkert
2023. május 20.

Regisztráció: Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola (6230 Soltvadkert, Bocskai u. 2.)

- 9:00** Érkezés, regisztráció, térzene
- 10:00** Köszöntő a templomban
Nyitó istentisztelet – ígét hirdetnek **Kovács Barbara** és **Hajduch-Szmola Patrik**,
a Kecskeméti Evangélikus Egyházközség lelkészei
- 11:00** Pódiumbeszélgetés az elköteleződésről – **Korányi András** püspökhelyettes,
Csépányi Gábor főiskolai tanár (Esztergomi Szeminárium)
Seben Glória lelkész-pszichológus (EHE), **Szidoly Roland** lelkész (MEE Gyümi)
- 12:00** Ebéd
- 13:15** Szekcióbeszélgetések
- Találkozások Háza: Az ígéhirdetés továbbgondolása – **Kovács Barbara**, **Hajduch-Szmola Patrik**
  - Templom: Kérdezd a püspököt! – **Kondor Péter** püspök, **Korányi András** püspökhelyettes
  - A Luther Kiadó könyvbemutatója – **Boda Zsuzsa** újságíró moderálásával
  - Az elköteleződés hatása a mentális egészségre – **Joób Máté** lelkész és mentálhigiénés szakember
- 14:30** Koncert a templomban, egyházkerületi díjak átadása, záróáhítat

A programokkal párhuzamosan gyermekfoglalkozás az óvodában.

